

Nota van wijziging

Voorwoord en leeswijzer

Op 15 november 2005 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp omgevingsplan Zeeland vastgesteld. Het ontwerp heeft in de periode van 15 december 2005 tot 27 januari 2006 voor een ieder ter inzage gelegen. Tegelijkertijd heeft ook de Strategische Milieubeoordeling (SMB) die is opgesteld ten behoeve van het omgevingsplan ter inzage gelegen. Tijdens die periode bestond de mogelijkheid schriftelijke of mondelinge zienswijzen in te dienen op beide documenten. In totaal zijn er 125 schriftelijke zienswijzen ingediend. In de antwoordnota zijn de ingediende zienswijzen samengevat en gegroepeerd naar onderwerp, waarbij de inhoudsopgave van het omgevingsplan zoveel mogelijk wordt gevolgd. Per onderwerp is een antwoord gegeven en is geconcludeerd of, en zo ja in welke zin, wijziging ten opzichte van het ontwerp wenselijk zijn. In deze nota van wijziging zijn alle in de antwoordnota aangegeven wijzigingen op het ontwerp-omgevingsplan geplaatst in de context van het plan.

Deze nota van wijziging bevat alleen paragrafen (of delen daarvan) waarin wijzigingen zijn aangebracht. Voor de paragrafen die niet zijn veranderd wordt verwezen naar het ontwerp-plan. Aangezien de gewijzigde kaarten en een integraal gewijzigde versie van bijlage 1 reeds zijn opgenomen in de antwoordnota zijn deze niet nogmaals in deze nota van wijziging herhaald.

Voor de overzichtelijkheid is in deze nota van wijziging de inhoudsopgave van het ontwerp-omgevingsplan en de antwoordnota aangehouden. Kleine redactionele wijzigingen (zoals typefouten en verkeerde verwijzingen) zijn niet opgenomen in deze nota van wijziging, maar zullen wel worden gecorrigeerd in het definitieve plan.

Inhoudsopgave

Voorwoord en leeswijzer	2
Inhoudsopgave	3
Deel A: Hoofdpijnen	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 Maatschappelijke opgaven voor het omgevingsbeleid	5
Hoofdstuk 3 Algemene hoofdpijnen en visie op de fysieke leefomgeving	5
Deel B: De Beleidsthema's	7
Hoofdstuk 4 Omgevingskwaliteit als uitgangspunt	7
4.8. Ecologische en natuurlijke kwaliteit	23
4.9. Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit	25
4.10. Cultuurhistorische kwaliteit	27
4.11. Nationaal landschap	28
4.12. Kwaliteit Deltawateren	31
Hoofdstuk 5 Omgaan met (economische) dynamiek	37
5.2. Zeehavens en transportassen	37
5.4. Duurzaam ondernemen	39
5.5. Landbouw en platteland	40
5.6. Recreatie	47
5.7. Gebruiksfuncties deltawateren en omgeving	48
5.8. Mobiliteit	51
Hoofdstuk 6 Bewoonbaar Zeeland: sociaal, dynamisch en veilig	53
6.2. Wonen en de woonomgeving	53
6.3. De stad centraal	58
6.4. Nutsvoorzieningen	61
6.5. Veiligheid	63
Deel C: Uitvoering en instrumentarium	72
Hoofdstuk 7 Regionale afspraken en accenten	72
7.1. Afspraken samenwerkende gemeenten: de regioagenda's	72
7.2. Afspraken met de waterschappen	78
Hoofdstuk 8 Uitvoering, aanpak en instrumenten	82
8.3. Gebiedsgerichte aanpak	82
8.4. Samenwerking met partners	84
8.5. Nieuwe accenten en instrumenten ontwikkelingsgerichte benadering	85
8.6. Uitvoeringsstrategie bestaande instrumenten	90
Hoofdstuk 9 Plantoepassing en verantwoording	93
Bijlagen	95
Bijlage 1 Uitvoering en monitoring	95
Bijlage 2 Overzicht kaartmateriaal	95
Bijlage 4 Conclusies en aanbevelingen strategische milieubeoordeling	95

Deel A: Hoofdlijnen

Hoofdstuk 1 Inleiding

Status omgevingsplan Zeeland

Het omgevingsplan integreert het beleid zoals dat tot dusver was opgenomen in het streekplan Zeeland, het milieubeleidsplan Groen Licht en het waterhuishoudingsplan Samen Slim met Water en brengt het beleid voor de fysieke leefomgeving samen in één beleidsplan. Met een aanpak te komen tot één omgevingsplan is beoogd de inzichtelijkheid, efficiency en effectiviteit van beleid en uitvoering te vergroten, onder andere door een vermindering van het aantal plannen dat wordt uitgebracht en door de integrale visie vanuit de werkvelden te versterken.

Het omgevingsplan is formeel het plan als bedoeld in art. 4a van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, artikel 7 van de wet op de Waterhuishouding en artikel 4.9 van de Wet Milieubeheer. Als plantermijn voor beleidsbepaling en uitvoering wordt gehanteerd een planperiode van zes jaar (2006 – 2012), waarbij uitgegaan wordt van het benutten van de verlengingsmogelijkheid van het milieubeleidsplan, na vier jaar. Het besluit tot verlenging van het milieubeleidsplan, als onderdeel van dit Omgevingsplan, wordt genomen op basis van de omgevingsbalans die halverwege de planperiode wordt opgesteld. Uiteraard vindt de beleidsbepaling voor de komende zes jaar plaats vanuit een visie op en vanuit het besef van kansen en knelpunten voor een langere termijn.

In het omgevingsplan zijn verschillende soorten kaarten opgenomen: beleidskaarten, kwaliteitskaarten, kansenkaarten en illustratieve kaarten. Beleidskaarten en kwaliteitskaarten hebben een beleidsmatige status en worden betrokken bij het beleidsmatige afwegingsproces. Kansenkaarten sturen mede de uitvoering van het plan, de realisatie van de doelen. Illustratieve kaarten geven achtergronden en een toelichting. In bijlage 2 wordt een nadere toelichting gegeven op de status van de verschillende kaarten in het plan. Tevens is er een overzicht gegeven van de kaarten en de bijbehorende status. Ook op elke kaart afzonderlijk is deze status vermeld.

Planvoorbereiding

Het opstellen van een omgevingsplan is één van de speerpunten uit de Statenagenda 2003 – 2007 van Provinciale Staten. In een startnota, die is vastgesteld oktober 2003, hebben de Staten de aanpak nader uitgewerkt. En in oktober 2004 hebben de Staten op basis van de discussienota "Koersen voor onze omgeving" en de omgevingsbalans de hoofdlijnen voor het nieuwe omgevingsplan vastgesteld. Deze hoofdlijnen zijn de basis voor het onderhavige ontwerp-plan.

Zowel bij de voorbereiding van de discussienota als bij de voorbereiding van het plan hebben Gedeputeerde Staten overleg gevoerd met verschillende regionale partners en zijn een aantal conferenties gehouden. Ter voorbereiding van de besluitvorming over de hoofdlijnennota hebben Provinciale Staten een expertmeeting en een aantal regionale bijeenkomsten gehouden. De regionale medeoverheden zijn expliciet uitgenodigd een bijdrage te leveren aan het omgevingsplan (zie hoofdstuk 7).

Zowel de discussienota als een eerste conceptplan en het ontwerpplan zijn voor advies voorgelegd aan de Provinciale Commissie voor het Omgevingsbeleid (PCO) en andere relevante provinciale advies en overlegorganen. Het ontwerpplan heeft in de periode december 2005 – januari 2006 zes weken voor een ieder ter inzage gelegen. In die periode zijn een aantal informatieavonden gehouden. Er zijn ruim 120 zienswijzen op het ontwerpplan ingediend. Deze zijn aanleiding geweest voor een flink aantal wijzigingsvoorstellen op het ontwerpplan.

Hoofdstuk 2 Maatschappelijke opgaven voor het omgevingsbeleid

Delta

De deltawerken hebben Zeeland veiliger gemaakt maar hebben de delta ook veranderd. De deltawateren zijn veranderd van estuaria in afzonderlijke van elkaar gescheiden waterbekkens. Gebleken is dat die wateren daar niet goed mee kunnen omgaan. Dat heeft geresulteerd in ernstige ecologische problemen die hun weerslag hebben op de economische waarde en de belevingswaarde van de deltawateren. Algenbloei, zandhonger, een afname van de waterkwaliteit en de productiviteit van de deltawateren zijn het gevolg. Het omgevingsplan borduurt voort op de in de integrale visie op de deltawateren opgeroepen vraagstelling: kan er iets gedaan worden aan de schaduwkanten van de deltawerken met behoud van de voordelen ervan. Ook het gebruik van de deltawateren intensiveert. Denk aan de watersport, de visserij, de functie van de Westerschelde als vaarweg en de afspraken die daar ondermeer over de bereikbaarheid uit voortvloeien.

Hoofdstuk 3 Algemene hoofdlijnen en visie op de fysieke leefomgeving

3.4 Beleidsprincipes

De kern

In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsprincipes voor het omgevingsplan uitgewerkt. Daarbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het centrale uitgangspunt van het plan: Duurzaam ontwikkelen. Dat betekent ook dat er nader invulling gegeven wordt aan de provinciale tweesporigenadering en de hieruit voortvloeiende ambities gericht op vitaliteit en kwaliteit. Deze is samen te vatten met: ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen, maar wel met kwaliteit. Het omgevingsplan biedt op verschillende thema's meer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen voor recreatie, voor woonmigratie en landelijk wonen, voor verbrede landbouw, voor kleinschalig kamperen, meer flexibiliteit door het afschaffen van de zonering landelijk gebied en het project lusten en lasten, ruimte voor havenontwikkeling. Inzet is echter wel dat er met kwaliteit wordt ontwikkeld. Zeeland moet tegelijkertijd vitaler en mooier worden. Dat wordt gedaan door expliciet de omgevingskwaliteiten uit te werken en instrumenten te introduceren die concreet handen en voeten geven aan het motto ontwikkelen, maar wel met kwaliteit.

De provincie introduceert een kwaliteitsteam, een team dat mee wil denken met initiatiefnemers en projecten om een impuls te geven aan het kwaliteitsdenken. Geen toetsing maar meedenken. De provincie werkt tevens het principe van verevening verder uit (voor wat hoort wat), wat er op neer komt dat wanneer een initiatiefnemer profiteert van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten en ruimte krijgt voor nieuwe ontwikkeling er tevens geïnvesteerd dient te worden in het behoud en de versterking van deze kwaliteiten. In verschillende beleidsdocumenten zijn al vormen van rood voor groen e.d. geïntroduceerd, bijvoorbeeld de gebiedsgerichte aanpak West Zeeuws-

Vlaanderen, de nieuwe economische dragers. In dit plan wordt dit principe algemener en breder uitgewerkt en worden ontwikkelingsmogelijkheden gekoppeld aan een tegenprestatie in de vorm van een investering in publieke doelen. Verevening is voor de provincie belangrijk uitgangspunt in de denklijn van het omgevingsplan. Op deze wijze wordt de kern van Duurzaam Ontwikkelen nader geconcretiseerd.

Daar waar deze ambities niet vanzelfsprekend met elkaar in evenwicht zijn staat Zeeland voor een aantal stevige integrale opgaven. Opgaven die, aansluitend bij de filosofie van het plan en daarmee ook in samenspraak met de regionale partners, als speerpunten centraal worden geplaatst in aanpak én uitvoering.

Met nieuwe instrumenten geeft dit omgevingsplan invulling aan de beleidsuitgangspunten van duurzame ontwikkeling en het tweesporenbeleid. De operationalisering van deze uitgangspunten in het omgevingsbeleid is nieuw, met nieuwe instrumenten, zoals verevening. De provincie zal zeer nauwlettend en zelfkritisch volgen of deze nieuwe aanpak leidt tot het gewenste evenwichtige resultaat: zowel dynamische ontwikkeling als verbetering van de kwaliteiten van Zeeland. Wanneer deze aanpak niet blijkt te werken, bijvoorbeeld omdat de regels van verevening veel te belemmerend werken of bijvoorbeeld omdat het afwegingskader voor omgevingskwaliteiten slecht uitpakt zal er een herbezinning plaats moeten vinden. Als de gewenste dynamische ontwikkeling niet tot stand komt of als het de concurrentiepositie van Zeeland, bijvoorbeeld van de Zeeuwse havengebieden, wordt aangetast dan is de aanpak mislukt. Omgekeerd kan ook: veel nieuwe ontwikkelingen worden toegestaan, maar de nieuwe instrumenten en investeringen die moeten zorgen voor evenwicht, zoals verevening, komen niet van de grond.

Ook dan is de aanpak mislukt. Als één van deze situaties zich voordoen dan zal de provincie de aanpak zoals uitgewerkt in dit plan heroverwegen, inclusief de daarbij behorende instrumenten, zoals verevening, en moet er een herbezinning plaatsvinden. De provincie zal hierop permanent alert zijn en in ieder geval hieraan expliciet aandacht besteden in de evaluatie in de omgevingsbalans halverwege de planperiode (zie hoofdstuk 9).

Deel B: De Beleidsthema's

Hoofdstuk 4 Omgevingskwaliteit als uitgangspunt

4.3 Mondiale en nationale milieukwaliteit

4.3.1 Klimaatbeleid

WINDENERGIE

Kleine windturbines

Het plaatsen van turbines op gebouwen en turbines met een tiphoogte tot 15 meter is primair een zaak van gemeenten. Het vermogen gegenereerd met deze turbines is bedoeld voor de zogenaamde energieopwekking achter de meter en telt niet mee bij het realiseren van de provinciale doelstelling. In 2004 is voor deze categorie turbines in gezamenlijk overleg tussen provincie en gemeenten een beleidsvisie opgesteld. Deze kan als leidraad dienen. Landschappelijk kwetsbare gebieden dienen te worden uitgesloten voor de plaatsing van deze kleine turbines.

4.3.2 Grootschalige luchtkwaliteit

Fijn stof

Fijn stof is een belangrijke component van de grootschalige luchtverontreiniging. De (achtergrond)concentratie van fijn stof vormt een nationaal probleem. Op Europees niveau zijn hier richtlijnen voor vastgesteld waar ook op Zeeuws niveau nog niet aan wordt voldaan. Er is sprake van een licht dalende trend. Normoverschrijding varieert per kalenderjaar: in 2003 lag de achtergrondconcentratie boven de norm, in 2004 was dat niet het geval. Op basis van de prognoses van het Milieu en Natuur Planbureau voor 2010 en 2016 wordt verwacht dat de achtergrondconcentratie in Zeeland ook in de toekomst onder de grenswaarde voor fijn stof zal liggen (maart 2006). Dit geldt zowel voor de grenswaarde voor het daggemiddelde als voor de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie. In de achtergrondconcentratie zijn de bijdragen van grote industriegebieden (Sloe en Kanaalzone) meegenomen. In hoeverre lokale knelpunten dit beeld verstoren is nog niet goed en volledig aan te geven. Zo kan er bijvoorbeeld op lokaal niveau in binnenstedelijk gebied (verkeer) nog sprake kan zijn van overschrijdingssituaties. Ook specifieke ontwikkelingen op regionaal niveau die niet in de prognose zijn meegenomen kunnen het gepresenteerde toekomstbeeld op onderdelen wijzigen. De provincie zal het initiatief nemen om tot een zo goed mogelijk regionale beeld te komen.

Onderdeel van het wetsvoorstel luchtkwaliteit (wijziging Wet Milieubeheer, luchtkwaliteitseisen) is de mogelijkheid om gebiedsgericht te salderen (onderdeel van het nationaal samenwerkingsprogramma lucht). In hoeverre deze optie mogelijk en wenselijk is voor (delen van) Zeeland zal de provincie met andere partijen (o.a. Rijkswaterstaat) nagaan.

Met name via de vergunningverlening kan de provincie invloed uitoefenen op de uitstoot van fijn stof door de industrie en bij op- en overslag en verladen. In de periode 1998-2003 is de uitstoot van fijn stof door de Zeeuwse industrie met circa 25% gedaald. Bij de industrie gaat het niet alleen om directe uitstoot, maar ook om uitstoot ten gevolge van transport. In het kader van de vergunningverlening wordt dan ook aandacht geschonken aan vervoersmanagement. Voor bestaande bedrijven relevante uitstoot van fijn stof zullen de mogelijkheden die de IPPC biedt optimaal worden benut. Dit maakt onderdeel uit van de voor 2007 uit te voeren IPPC implementatietoets.

Naast de industrie is verkeer een belangrijke bron van fijn stof. De provinciale inspanningen ten aanzien van het verminderen van de uitstoot van fijn stof door het verkeer zijn stimulerend of voorwaarde scheppend van aard (bijvoorbeeld bij de aanleg van fietspaden).

Doordat de concentratie van fijn stof in Zeeland grotendeels wordt bepaald door bronnen van buiten de provincie is de invloed van reducties binnen Zeeland beperkt. Een bronaanpak binnen Zeeland is echter wel belangrijk, omdat alleen wanneer op Europees niveau alle bronnen worden aangepakt de fijn stof concentratie in de lucht zal dalen. Het zoveel mogelijk benutten van reductiemogelijkheden blijft, gezien de concentratie fijn

stof in de buitenlucht, dan ook een speerpunt van provinciaal beleid. Hiertoe zal de provincie een actieplan opstellen.

Voor de rapportage luchtkwaliteit zal de provincie afspraken maken met gemeenten over een adequate informatievoorziening en ondersteuning.

DOELSTELLING:

Voor fijn stof gelden vanaf 2005 grenswaarden. Overschrijdingssituaties dienen zo snel mogelijk na 2005 te worden beëindigd

ACTIES EN PRESTATIES:

- De provincie zal het initiatief nemen om tot een goed regionaal beeld voor fijn stof te komen
- De provincie zal met andere partijen de mogelijkheden voor gebiedsgerichte saldering (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) uitwerken
- De provincie stelt in 2006 een actieplan fijn stof op. Dit actieplan wordt in de jaren daarna uitgevoerd.

DE NATIONALE EMISSIEPLAFONDS 2010

De taakstellingen per doelgroep (uit: Erop of eronder), de prognose en de totale nationale plafonds (in kiloton) zijn opgenomen in de tabel.

	SO₂	NO_x	NH₃	VOS
Industrie, Energie, Raffinaderijen	39,5	65	3	61
Consumenten	1	12	7	29
HDO en bouw	1	7	1	33
Landbouw	0	5	96	1
Verkeer	4	158	3	55
Prognose	65	288	121	199
Emissie plafonds	50	260	110	179

De prognose voor 2010 gebaseerd op geaccordeerd beleid is nog onvoldoende om de emissieplafonds uit de NEC-richtlijn te halen. Alleen voor NH₃ komt het plafond binnen bereik. Door de rijksoverheid worden vooral de volgende instrumenten ingezet:

- aanscherpen van de bestaande regelgeving (BEES);
- invoeren van een systeem van emissiehandel.

De Zeeuwse bijdrage

SO₂

Voor de doelgroepen Industrie, Energie en Raffinaderijen zullen aanmerkelijke extra inspanningen moeten worden geleverd om de emissie te reduceren tot 30 kton (met ongewijzigd beleid is de prognose voor 2010: 52 kton).

In Zeeland wordt de emissie van SO₂ vooral veroorzaakt door een beperkt aantal bedrijven. In de vergunningen voor deze bedrijven zullen emissie-eisen worden opgenomen die afgeleid zijn van de emissietaakstellingen en de implementatie van de IPPC en de NeR

NO_x

Installaties met een vermogen van meer dan 20 MWth vallen vanaf 1 juni 2005 onder de NO_x-emissie-handel. Doel van de emissiehandel is dat voorzieningen om de emissies te beperken daar getroffen worden waar dit het meest kosteneffectief is. De overeengekomen taakstelling voor deze groep is 55 kton. De provincie heeft gezien het karakter van het instrument geen sturing meer op deze emissies, anders dan toetsing of voldaan wordt aan het inzetten van de best beschikbare techniek (BBT) en de geldende emissie-eisen.

In Zeeland vallen alle grote industriële bedrijven, inclusief TRN en de energiecentrales (dus alle belangrijke emissies), onder het systeem van NO_x-emissiehandel. Veel bedrijven beschikken inmiddels over voorzieningen om de emissie van NO_x, zeker op de belangrijkste bronnen, te beperken conform BBT. De verwachting is dat de totale emissie van NO_x binnen de provincie als gevolg van de NO_x-emissiehandel verder zal dalen.

Voor inrichtingen waar het opgesteld vermogen kleiner is dan 20 MWth geldt dat in de vergunningen voorzieningen worden

vastgelegd conform BBT. De verwachting is dat op termijn voor dergelijke inrichtingen landelijke emissie-eisen opgesteld zullen worden (bijv. typekeur of rechtstreeks werkende regelgeving).

NH₃

In Zeeland zijn de belangrijkste bronnen de kunstmestfabrieken van Yara en Zuid-Chemie. In de vergunningen voor deze bedrijven zijn maatregelen vastgelegd om de emissie van NH₃ te beperken. In de bedrijfsmilieuplannen van deze bedrijven zijn specifieke afspraken gemaakt over diffuse uitstoot.

vos

Maatregelen lopen via implementatie van de NeR, doorvertaling van sectorafspraken en regelgeving. Beheersing van diffuse emissies blijft een belangrijk punt. Afspraken op bedrijfsniveau gebeuren daarnaast via de bedrijfsmilieuplannen.

4.4 Leefomgevingskwaliteiten

4.4.2 Geluidhinder en stilte

Verblijfsrecreatieve ontwikkelingen

Voor zowel bestaande als nieuw te vestigen verblijfsrecreatie, met uitzondering van vormen van kleinschalig kamperen (zoals bedoeld in paragraaf 5.6) en hotels, wordt in Zeeland wat betreft de daaraan te stellen geluidseisen gelijk gesteld aan permanente bewoning. Ook het ontheffingsregime van de Wet geluidhinder wordt van toepassing verklaard.

4.4.3 Lichthinder en duisternis

Kaart 4.4.C is gebaseerd op een satellietopname uit 2002 van Zeeland bij nacht. Uit de kaart komt duidelijk naar voren dat duisternis nog in een groot deel van Zeeland aanwezig is. Een kwaliteit die pas sinds kort als zodanig erkend wordt. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de voortgaande verstedelijking duisternis sluipenderwijs aantast. En wanneer iets schaars wordt, wordt het waardevol. Uit onderzoek komt naar voren dat de lichtvervuiling jaarlijks tussen de 3 en 9 procent toeneemt. Een aanvullend aspect voor het formuleren van provinciaal beleid tegen lichthinder vormt de relatie tussen lichthinder en de gezondheid van mens en dier. Verschillende onderzoeken tonen aan dat mensen beter functioneren wanneer het dag/nacht ritme niet wordt verstoord door lichthinder. Het doel is om duisternis te behouden voor flora, fauna en recreatief gebruik. Lichtbelasting kent vooralsnog geen normen dus is het uitgangspunt Zeeland zo donker mogelijk te houden. Om de duisternis voor Zeeland te behouden en verstoring te voorkomen richten de beleidsinspanningen zich in eerste instantie op Schouwen-Duiveland, Tholen, Sint-Philipsland, de Zak van Zuid-Beveland, Walcheren, West Zeeuws-Vlaanderen en (in iets mindere mate) Oost Zeeuws-Vlaanderen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen het stedelijk en het landelijk gebied. Bij de ontwikkeling (én beoordeling) van nieuwe plannen in het landelijk gebied van deze regio's dient het aspect lichthinder nadrukkelijk meegenomen te worden bij de locatieafweging. Nieuwe initiatieven met een aanzienlijke lichtuitstraling vormen een aantasting van de omgevingskwaliteit en zijn om die reden niet aanvaardbaar. Alleen wanneer bij dergelijke initiatieven kan worden aangetoond dat via een lichtreductieplan de feitelijke lichtuitstraling tot een aanvaardbaar niveau wordt teruggebracht, kan goedkeuring worden overwogen.

Bij de beoordeling van nieuwe plannen in het stedelijk gebied (incl. uitbreidingsplannen) van deze regio's vormt lichthinder alleen een aspect van aandacht wanneer er een aanzienlijk effect wordt verwacht op het omliggende landelijk gebied. In dit geval zal de provincie, evenals voor lichthinder buiten de aangegeven regio's, stimuleren dat maatregelen worden genomen die de lichthinder zullen beperken. Initiatieven en maatregelen die hier een bijdrage aan leveren worden, waar mogelijk, ondersteund. Daarnaast vormt lichthinder een onderwerp bij de vaststelling van de natuurdoeltypes. Eventuele knelpunten worden opgenomen in de meerjarenprogrammering ILG en aangepakt. Van gemeenten wordt verwacht dat zij een belangrijke rol vervullen bij het waarborgen en beschermen van duisternis als kwaliteit. Een aantal gemeenten heeft inmiddels in de Algemene

Plaatselijke Verordening (APV) regels opgenomen ter voorkoming van lichthinder. Om te komen tot een eenduidig beleid voor alle gebieden die om bescherming vragen pleit de provincie voor een gezamenlijke aanpak.

Een dergelijke aanpak dient te leiden tot het bepalen van referentiewaarden en richtwaarden met een bijbehorend pakket aan maatregelen in 2006 (Actieplan Duisternis), die aansluiten bij de doelstelling zoals geformuleerd ten behoeve van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

Vooruitlopend hierop wordt voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag met (veel) lichtuitstraling en nieuwe glastuinbouwontwikkelingen een verlichtingsplan geëist, waarin in overleg invulling wordt gegeven aan het toepassen van de best beschikbare technieken (BBT). Van gemeenten wordt eenzelfde aanpak verwacht.

Wegverlichting

Voor provinciale wegen voert de provincie een terughoudend beleid wanneer het gaat om verlichting. Aan de hand van de landelijk vastgestelde richtlijnen wordt bepaald wanneer wegverlichting dient te worden aangebracht en aan welke kwaliteitseisen het verlichtingsniveau dient te voldoen.

Bij renovatie, vervanging en plaatsing van nieuwe verlichtingsinstallaties worden de nieuwste verlichtingstechnieken toegepast. Er worden verlichtingsarmaturen toegepast met goede reflectoren en kleine lichtbronnen met een grote fotometrische nauwkeurigheid. Hierdoor wordt lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk voorkomen. In de nachtelijke uren worden de lampen tot 50% van de lichtsterkte gedimd, wat bovendien positieve effecten heeft voor het energieverbruik.

In het kader van de actualisatie van het beleidsplan 'Openbare verlichting in de schijnwerper' wordt onderzocht welke verdere mogelijkheden er zijn om de nadelige aspecten van openbare verlichting terug te dringen zonder dat dit gaat ten koste van de verkeersveiligheid.

DOELSTELLINGEN

Het beschermen van duisternis

ACTIES EN PRESTATIES:

- Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma/actieplan duisternis, waarin o.a.:
 - voor het landelijk gebied in overleg met de regiogebieden worden aangewezen met duisternis als primaire kwaliteit
 - voor het stedelijk gebied lichtbeperkende maatregelen, in samenwerking met de regio, worden gestimuleerd
- Opstellen verlichtingsplan voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag
- Het ontwikkelen van een afwegingskader ten aanzien van het voorkomen van lichthinder.

4.4.5 Geurhinder

Geurhinder speelt een belangrijke rol in de kwaliteit van de omgeving. Het woongenot kan er plaatselijk behoorlijk door worden beïnvloed. Het terugdringen en voorkomen van geurhinder vormt dan ook een belangrijke taak, waaraan op verschillende niveaus invulling wordt gegeven.

Op lokaal niveau is de gemeente de aangewezen partij om geurhinder tegen te gaan door eisen te stellen aan veroorzakers en door bepaalde afstanden aan te houden ten opzichte van bronnen. Voor het landelijk gebied is het wetsvoorstel geurhinder en veehouderij van belang. Een belangrijk punt is dat gemeenten in de geurbelasting kunnen variëren hetgeen mogelijkheden biedt een koppeling te leggen met de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie wil samen met de gemeenten de implementatie van de nieuwe wet handen en voeten geven (2006-2007). Bij gebiedsgerichte uitwerking zal afstemming plaatsvinden met de regiovisies. Tevens zal de provincie met de gemeenten de ernstige geurhinder situaties in het landelijk gebied inventariseren. En vervolgens nagaan welke knelpunten in de meerjarenprogrammering ILG komen. Voorwaarde hiervoor is dat het oplossen van deze knelpunten samenhangt met het bereiken van een bepaalde ruimtelijke kwaliteit in een gebied en de normale route (bijvoorbeeld de realisatie van een groen label stal) onvoldoende perspectief biedt.

De provincie vervult een taak ten aanzien van de grote bedrijven, die onder het bevoegd gezag van de provincie vallen. Het provinciaal geurbeleid wordt daarbij als volgt vormgegeven:

- In situaties waar sprake is van geuroverlast (onacceptabele hinder) dient de hinder via maatregelen bij de bron te worden teruggedrongen;
- Nieuwe situaties van stankoverlast dienen voorkomen te worden door in de planvorming rekening te houden met geurhinder.

Om vast te kunnen stellen wanneer sprake is van onacceptabele geurhinder wordt gebruik gemaakt van een toetsingskader. Aspecten van toetsing binnen dit kader zijn: de hinderlijkheid van een geur (de hedonische waarde), de tijd dat een geur aanwezig is en de aard van de bestemming die de hinder ondervindt. In tabel 4.4.2 is een en ander nader uitgewerkt.

De volgende (niet limitatieve) indeling wordt gehanteerd voor de mate waarin een bestemming gevoelig is voor geurhinder:

- Gevoelige bestemmingen: de woon- en leefgebieden (woonwijk, lintbebouwing, concentratie woonboten, woonwagencentra, ziekenhuizen, zorg/verpleegtehuizen, asielzoekerscentra, scholen, dagverblijven, dag- en verblijfsrecreatie);
- Minder gevoelige bestemmingen: bedrijfswoningen, woningen in het landelijk gebied verspreid liggend en kantoren op bedrijventerreinen;
- Ongevoelige bestemmingen: bedrijventerreinen, agrarisch gebied en natuurgebied.

Voor een aantal bedrijfstakken zijn in de NeR standaardmaatregelen en acceptabele hinderniveaus beschreven (Bijzondere Regelingen). Een Bijzondere Regeling wordt meegenomen in de afweging

HEDONISCHE WAARDE

Niet alleen de concentratie, maar ook de aard van een de geur speelt een rol bij het vaststellen van geurhinder. Een bakkerij ruikt je over het algemeen wel, maar de geur wordt doorgaans niet als hinderlijk ervaren. De waardering van een geur wordt uitgedrukt in hedonische waarden (H). Hedonische waarden staan in een schaal van extreem aangenaam (+4) tot extreem onaangenaam (-4).

	Gevoelige bestemmingen	Minder gevoelige bestemmingen
Bestaande situatie	Voldoen aan Best Beschikbare Technieken (BBT) overeenkomstig de aanpassing in de Wet milieubeheer. Maximale geurconcentratie overeenkomend met H= -1 (te bereiken in 98 van de 100 uur)	Voldoen aan BBT Maximale geurconcentratie overeenkomend met H= -1 (te bereiken in 95 van de 100 uur)
Nieuwe situatie	Maximale geurconcentratie overeenkomend met H= -1 (te bereiken in 99,5 van de 100 uur)	Maximale geurconcentratie overeenkomend met H= -1 (te bereiken in 95 van de 100 uur) en H= -2 (te bereiken in 98 van de 100 uur)

Tabel 4.4.2 Toetsingskader geurhinder overige bedrijven

DOELSTELLING:

In 2010 dient ernstige geurhinder (hedonische waarde gelijk aan -2 of negatiever) als gevolg van bedrijven, waarvoor provincie bevoegd gezag is, te zijn voorkomen. Dit geldt voor 98% van de tijd.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Opstellen provinciale handreiking geurhinder (2006)
- In samenwerking met de regio opstellen uitvoeringsprogramma geurhinder 2007-2013
- Inventariseren geurhinder van en afspraken maken met bedrijven waarvoor provincie bevoegd gezag is
- Implementatie wet veehouderij en geur in overleg met de regio (2006)

4.4.6 Afval

Het beleid over het beheer van afvalstoffen is vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan 2002-2012 (LAP). Het Landelijk Afvalbeheerplan is kaderstellend voor het beleid van provincies (en gemeenten) en gericht op het stimuleren van afvalpreventie en gescheiden inzameling van huishoudelijk afval en

bedrijfsafval. Voor Zeeland worden binnen dit omgevingsplan geen aanvullende afwijkende taakstellingen op dit plan vastgesteld. Dat betekent dat op dit onderwerp wordt afgeweken van de algemene doelstelling van absolute ontkoppeling voor de regionale milieuthema's zoals aangegeven in hoofdstuk 3 en paragraaf 4.4. Voor afval geldt de landelijke doelstelling van relatieve ontkoppeling. Ten behoeve van de preventie van prioritaire afvalstromen leveren overheid, bedrijfsleven en consumenten extra inspanningen. Parallel aan het opstellen van het LAP is een lange termijnvisie voor het afvalbeleid ontwikkeld. Het wensbeeld is dat vrijwel alle afval wordt hergebruikt of omgezet in waardevolle gronden brandstoffen. Door marktwerking, ketenbenadering, innovatie en harmonisatie dient de afvalsector een gezonde, internationale en geavanceerde (grondstof)industrie te worden.

Afvalbeleid vormt daardoor een onderdeel van het industrie-, producten- en energiebeleid. Kansen liggen er bij de integratie van afvalgerelateerde producteisen in algemene producteisen, internaliseren van afvalbeheerkosten in de prijs voor producten en integratie van regels voor afval- en niet-afval inrichtingen. De Europese Commissie heeft in december 2005 een nieuwe thematische strategie inzake afvalpreventie en afvalrecycling gepubliceerd. Daarnaast is een voorstel gepubliceerd voor een vernieuwde richtlijn afvalstoffen.

In de planperiode wordt ingespeeld op huidige actuele ontwikkelingen om barrières weg te nemen en gebruik te maken van de kansen die zich voordoen.

- Het benutten van de energie-inhoud van afval betreft o.a. het toepassen van geschikte afvalstoffen (biomassa) als energiedrager. Landelijk is een Actieplan biomassa: samen werken aan bio-energie opgesteld. De provincie Zeeland richt zich op het deelnemen aan relevante kansrijke projecten.
- Voor het beperken van de hoeveelheid te verwijderen afval en het beëindigen van het storten van het overschot aan brandbaar afval zijn de ontwikkelingen betreffende het openen van grenzen voor verbranding als verwijdering (mits gelijk speelveld is bereikt) belangrijk. Indien deze landelijke intentie wordt uitgevoerd zal de provincie, zo mogelijk in samenwerking met relevante partners (gemeente, Euregio, OVAM), de consequenties en mogelijkheden verkennen.
- Aan innovatie bij preventie en afvalbeheer wil de provincie een bijdrage leveren door bedrijven te stimuleren bij het realiseren van mogelijkheden voor (materiaal)hergebruik (het sluiten van de keten) en het faciliteren van samenwerking en kennisuitwisseling. Activiteiten hiervoor worden onder andere in het kader van het bevorderen van duurzaam ondernemen uitgevoerd (zie paragraaf 5.4 duurzaam ondernemen).

DOELSTELLING:

Een beheer van afvalstoffen overeenkomstig de voorkeursvolgorde voor afvalbeheer. In navolging van het Landelijk Afvalbeheerplan zijn de volgende operationele doelen geformuleerd:

- ***De afvalstroom in omvang en schadelijkheid verminderen***
- ***Versterken van de relatieve ontkoppeling tussen de ontwikkeling van het BBP en het totale afvalaanbod door stimuleren van preventie van afvalstoffen (met name bij consumenten- huishoudelijk afval - en in de HDO-sector)***
- ***Stimuleren van nuttige toepassing van afvalstoffen (hergebruik) tot 83% in 2012 (referentie 2000 = 77%) door middel van stimuleren van afvalscheiding aan de bron en nascheiding van afvalstromen***
Optimaal benutten van de energie-inhoud van afval dat niet voor hergebruik geschikt is
- ***Beperking van de hoeveelheid te verwijderen afval alsmede naar een einde van het storten van het overschot aan brandbaar afval***
- ***Stimulering van innovatie bij preventie en afvalbeheer***

AFVAL, HAAL ERUIT WAT ERIN ZIT

De provincie Zeeland heeft de afgelopen jaren het initiatief genomen om samen met de gemeenten en OLAZ de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval te verbeteren via het meerjarig stimuleringsproject 'Afval, haal eruit wat erin zit'. Uit de evaluatie blijkt dat de landelijke taakstellingen alleen gehaald kunnen worden bij invoering van gedifferentieerde tarieven. Knelpunt voor invoering zijn de aanleververplichtingen die gemeenten hebben. Gemeenten dienen nu te bepalen welke activiteiten men wil uitvoeren. In vervolg op het vertalen van de landelijke naar de plaatselijke doelstellingen (provinciale en gedifferentieerd naar gemeente) dient ervoor gewaakt te worden het behalen van de doelstellingen lichtvaardig op te geven. De insteek van de provincie zal er dan ook in eerste instantie op zijn gericht om de landelijke doelstellingen te halen. De provincie wil hierbij een ondersteunende rol voor de gemeenten vervullen.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Deelnemen aan kansrijke projecten als vervolg op het Actieplan biomassa.
- Onderzoek kansen grensoverschrijdend beheer van te verwijderen afval, als door landelijk beleid deze mogelijkheid ontstaat, bij voorkeur met relevante partners

Financiële zekerheid

Gedeputeerde Staten streven ernaar om beleid inzake financiële zekerheid vast te stellen waarin de uitgangspunten van het Besluit financiële zekerheid zijn verankerd. Het nog vast te stellen interprovinciale beleid (naar verwachting in de tweede helft van 2005) is daarbij richtinggevend. Met het nieuwe, vast te stellen beleid, wordt meer uniformiteit beoogd tussen vergelijkbare gevallen en dient voorkomen te worden dat het vergunningverlenende gezag opdraait voor de kosten voor verwijdering van achtergebleven afvalstoffen en de uiteindelijke kosten betaalt voor milieuschade.

ACTIES EN PRESTATIES:

Vaststellen beleid inzake financiële zekerheid

4.5. Bodemkwaliteit

BODEMSANERING

Ondanks het bredere blikveld blijft bodemsanering een belangrijke rol spelen in het nieuwe bodembeleid. Speerpunt daarbij is dat bodemsanering beter gaat aansluiten bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Om deze doelstelling te realiseren streeft de provincie naar een integrale participatie van het thema bodemsanering binnen integrale gebiedsgerichte projecten, stadsvernieuwingsprojecten en herinrichting/revitalisering van bedrijventerreinen. Daarbij moet bodemsanering voor een substantieel deel worden gefinancierd door derden/marktpartijen. Aanvullend kunnen middelen worden ingezet uit het Investeringsbudget Stedelijk Gebied (ISV) en het Wet Bodembeschermingsbudget dat vanaf 2007 wordt opgenomen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

De provincie heeft de verantwoordelijkheid om, zowel in het landelijk als het stedelijk gebied (voor de ISV projectgemeenten), milieuhygiënisch onacceptabele locaties waar geen ruimtelijke ontwikkelingen spelen (statische locaties) te saneren. De ISV programmagemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de aanpak van dergelijke locaties in het stedelijk gebied.

De uiteindelijke (rijks-)doelstelling is dat in 2030 alle ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar zijn. De locaties waar sprake is van onacceptabel risico (de zogenaamde spoedeisende locaties) dienen daarbij al uiterlijk 2015 gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn. Om vorm te kunnen geven aan deze doelstelling is een flexibele programmering vereist. Uitgangspunt zijn de locaties uit het bestand 'Zeeuwsdekkend Beeld Bodemsanering' (zie kaart 4.5). Dit bestand bestaat uit een lijst met (potentieel) verontreinigde locaties. Gericht dossier- en veldonderzoek zal moeten uitwijzen of daadwerkelijk sprake is van verontreiniging. Dit is een gezamenlijke opgave voor provincie, gemeenten, bedrijfsleven en marktpartijen. Bij deze gezamenlijke aanpak zal de provincie via haar regierol er voor zorgdragen dat alle betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen. Tevens wordt bodemsanering een vast thema binnen gebiedsgerichte projecten, stedelijke ontwikkelingen en overige (ruimtelijke) planvormingsprocessen. Door deelname aan integrale (gebiedsgerichte) projectgroepen en het voeren van jaarlijkse voortgangsgesprekken met gemeenten in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) wordt hierin voorzien. Bij saneringsoperaties dient zoveel mogelijk kostenparticipatie door derden plaats te vinden. Door actieve voorlichting en stimulering van marktpartijen wordt hierin voorzien. Binnen de bodemsaneringsoperatie heeft het bedrijfsleven haar eigen taak en verantwoordelijkheid. Het rijksbeleid is er op gericht dat het bedrijfsleven de bodemproblematiek op bedrijfslocaties zelfstandig moet oplossen. Wel is er een rijkssubsidieregeling (tot 2008) in het leven geroepen waar bedrijven, onder randvoorwaarden, aanspraak op kunnen maken. Deze regeling staat bekend als de Bedrijvenregeling. De toetsing of een bedrijf hiervoor in aanmerking kan komen ligt momenteel bij de provincie. De toegankelijkheid van deze subsidieregeling zal mede bepalend zijn voor de snelheid waarmee het bedrijfsleven de bodemsaneringsoperatie zal.

DOELSTELLING:

- *In 2015 dienen alle spoedeisende locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn*
- *In 2030 dienen alle overige ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn*

ACTIES EN PRESTATIES:

- Wegwerken van 20% van de in 2004 bepaalde werkvoorraad aan (potentieel) verontreinigde bodemlocaties
- Voor 2010 dienen de spoedeisende locaties te zijn geïnventariseerd

4.6. Waterkwaliteit

4.6.1 De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Nederland, en dus ook het Schelde stroomgebied, moet voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De Kaderrichtlijn Water is er op gericht om in 2015 een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewater en grondwater te bereiken. Wanneer een goede toestand niet haalbaar is voor 2015 en de waterkwaliteitsbeheerders goed kunnen onderbouwen waarom, dan kan uitstel worden verkregen tot 2027. Voor grondwaterbeschermingsgebieden, vogelrichtlijngebieden, habitatrichtlijngebieden en officieel aangewezen zwemwaterlocaties is uitstel niet zonder meer mogelijk. Deze gebieden moeten in ieder geval aan de eisen uit de betreffende richtlijn voldoen. Wanneer niet tijdig wordt voldaan aan de kwaliteitseisen worden boetes opgelegd.

De Kaderrichtlijn gaat uit van een aanpak op het niveau van stroomgebieden. De hele provincie Zeeland en het westelijk deel van Noord-Brabant liggen in het Schelde stroomgebied. Ten behoeve van de KRW is het stroomgebied ingedeeld in waterlichamen, zowel het oppervlaktewater als het grondwater. De voorlopig vastgestelde waterlichamen staan op de kaarten 4.6 A/B. Begin 2005 is een karakterisering voor het Nederlandse deel van het Schelde stroomgebied uitgegeven. Hierin is de actuele toestand van het stroomgebied beschreven. Uit de rapportage blijkt dat geen enkel water aan alle waterkwaliteitsnormen uit de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4) voldoet. Overal komen een of meer stoffen in te hoge concentraties voor. Het gaat dan met name om meststoffen, zware metalen, organische microverontreinigingen, verschillende gewasbeschermingsmiddelen of afbraakproducten daarvan. Zonder extra maatregelen zal ook in 2015 de waterkwaliteit onvoldoende blijven.

Bij de verdere toepassing van de Kaderrichtlijn Water voor het Schelde stroomgebied zullen vooral de ecologische doelen voorop staan. Voor een goed ecologisch functioneren zijn de chemische condities en de inrichting en het beheer van de wateren van belang, waarbij in de Nederlandse wateren de laatste veelal het belangrijkste is. Het is niet de bedoeling om de wateren weer in de oorspronkelijke toestand te brengen, voor zover die er al is. De KRW eist dat ook niet. Dat neemt niet weg dat ten opzichte van de bestaande situatie nog behoorlijke verbeteringen mogelijk zijn. Betrekkelijk eenvoudig uit te voeren inrichtingsmaatregelen, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers, kunnen een groot positief effect hebben op het ecologisch niveau. Teneinde een maximaal rendement te halen dienen de inrichtingsmaatregelen zo veel mogelijk gecombineerd te worden met bijvoorbeeld WB21 of Natura 2000 maatregelen (paragraaf 4.7 en 4.8.5).

Een ander belangrijk knelpunt voor een goed ecologisch niveau is de eutrofiëring, het teveel aan meststoffen. Omdat niet alle wateren even gevoelig zijn, hoeven de normen niet overal even streng te zijn. Er wordt uitgegaan van een gedifferentieerde normstelling. Een gebiedsgericht maatregelenpakket is nodig, omdat de bijdrage van de verschillende bronnen per regio verschilt en om een goede balans te vinden tussen nationale maatregelen en regionaal maatwerk. Behalve door de inrichting en de eutrofiëring kan het ecologisch functioneren ook negatief beïnvloed worden door verontreiniging met chemische stoffen. Naast de voor alle lidstaten geldende normen voor prioritair stoffen, onderscheidt de KRW de ecologisch relevante stoffen die op stroomgebied- of waterlichaamniveau worden geselecteerd.

De normen voor de Kaderrichtlijn Water bepalen wat verstaan moet worden onder 'goede toestand', maar zijn nog niet vastgesteld. Deze kunnen strenger en soepeler worden ten opzichte van de normen uit de NW4.

Voor prioritair stoffen (de chemische normen) worden deze voor heel Europa vastgesteld. De normen voor niet-prioritair stoffen worden regionaal, per watersysteem, vastgesteld. De mogelijke versoepeling van normen mag en zal overigens niet leiden tot verminderde inzet bij de aanpak van bronnen van verontreiniging. Want ondanks dat de normen voor de Kaderrichtlijn Water nog niet vastliggen is wel duidelijk dat een extra opgave nodig is ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk om een goede toestand te bereiken. Deze opgave zal de provincie samen met andere partijen verwoorden in het Stroomgebiedbeheersplan dat in 2009 gereed zal zijn. Hierin zullen ook de normen beschreven worden. Uitgangspunt is dat de toepassing van de Kaderrichtlijn Water zal leiden tot een extra impuls voor het waterbeleid. Het vooropgezette doel is om op basis van een analyse van doelen, maatregelen en hun effecten per saldo in 2015 een slag in de verbetering van de waterkwaliteit te maken.

Die verbeteringsslag zal op twee fronten moeten worden gemaakt, namelijk door een verdere terugdringing van de belasting met vervuilende stoffen en door een zodanige inrichting van wateren dat optimale condities voor het biologisch leven in het water ontstaan (flauwe oevers, voldoende waterkolom, etc). Voor de inrichting van de wateren staat het waterschap aan de lat, voor het terugdringen van emissies betreft dat eveneens het waterschap, maar evenzeer de gemeenten, landbouw, verkeer, huishoudens, etc.

De Europese Kaderrichtlijn Water is geïmplementeerd in landelijke wet- en regelgeving. De volgende stap is het vaststellen van doelen en maatregelen die in 2009 zullen worden vastgelegd in het stroomgebiedbeheersplan. Uitgangspunt is dat de doelen en maatregelen pragmatisch, haalbaar en betaalbaar zijn. Om invulling te geven aan dat uitgangspunt worden de maatschappelijke consequenties in beeld gebracht. De besluiten over doelen en maatregelen zullen in de periode 2006 t/m 2009 genomen worden door alle regionale waterbeheerders (provincies, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten). De Europese richtlijn vraagt om bestuurlijke afstemming en samenwerking. De provincie Zeeland is verantwoordelijk voor die afstemming en samenwerking. Bij het opstellen van het Stroomgebiedbeheersplan wordt gewerkt van grof naar fijn. In twee stappen worden de doelen en maatregelen opgesteld, eerst globaal in 2006 en verder uitgewerkt in 2007. Bij elke stap worden de besturen van de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties geraadpleegd. Tegelijkertijd wordt er afgestemd met andere stroomgebieden binnen Nederland en met andere landen en gewesten binnen het Schelde stroomgebied. Het resultaat van dit proces zal in 2008 via de bestaande planvormen worden voorgelegd voor besluitvorming. Elke waterbeheerder legt de besluiten waarvoor hij verantwoordelijk is vast in zijn 'eigen' plan (beheersplan Rijkswateren, provinciaal omgevingsplan of waterhuishoudingsplan, waterbeheersplan van de waterschappen, gemeentelijk plannen). Voor het Schelde stroomgebied is de provincie Zeeland verantwoordelijk voor het tijdig op orde hebben van deze afzonderlijke plannen. Het Stroomgebiedbeheersplan wordt uiteindelijk samengesteld uit de planonderdelen die betrekking hebben op de Kaderrichtlijn Water en het betreffende deel uit de Nationale nota waterhuishouding.

DOELSTELLINGEN:

- ***In het algemeen is in 2015 sprake van een verbetering van de waterkwaliteit, de ecologische toestand van alle waterlichamen mag in 2015 in elk geval niet verslechterd zijn***
- ***Beschermde gebieden voldoen aan de eisen uit de daarop van toepassing zijnde richtlijn***
- ***Alle waterlichamen voldoen in 2015 zoveel mogelijk aan de normen, voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn Water, nodig om een goede toestand te kunnen bereiken***
- ***Voldoende kennis om haalbare doelen en maatregelen te kunnen formuleren in het kader van de KRW***

ACTIES EN PRESTATIES:

- De provincie formuleert in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, globale doelen en maatregelen voor alle waterlichamen.
- De provincie stelt in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, een monitoringprogramma op
- De provincie formuleert in 2007, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, concept doelen en maatregelen voor alle waterlichamen.
- De provincie maakt in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, een uitwerking van het omgevingsplan Zeeland voor alle regionale waterlichamen in Zeeland en zorgt daarbij voor afstemming met het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, natuur, landinrichting en milieu.
- De provincie verwacht van de andere provincies in het Schelde stroomgebied dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het provinciale beleid formuleren in het provinciaal waterhuishoudingsplan of omgevingsplan.
- De provincie verwacht van Rijkswaterstaat dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het landelijk waterbeleid concretiseert voor de rijkswateren in het Schelde stroomgebied en dat zij daarbij rekening houdt met het provinciale ruimtelijk beleid en natuurbeleid.
- De provincie verwacht van de waterschappen in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een beheersplan, waarbij gewerkt wordt conform de IPO-Unie-afspraken.
- De provincie verwacht van de gemeenten in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een gemeentelijk waterplan.
- De provincie zorgt dat alle plannen tijdig gereed zijn, zowel als ontwerp als definitief.
- De provincie zal het initiatief nemen om, voor zover nodig, afspraken met en tussen waterbeheerders vast te leggen in een regionaal bestuursakkoord water.
- Totdat het Stroomgebiedbeheersplan is vastgesteld wordt het huidige beleid voortgezet.
- In de Internationale Schelde Commissie en bilateraal met Vlaanderen vindt afstemming plaats over aanpak van grensoverschrijdende knelpunten op het gebied van het waterbeheer.

DE KADERRICHTLIJN WATER

Alle waterbeheerders in Nederland (en daarbuiten) zijn bezig met de vormgeving van de doorwerking van de Europese Kaderrichtlijn Water in hun beleid. Het resultaat moet voor het stroomgebied van de Schelde terechtkomen in het Stroomgebiedbeheersplan. De provincie Zeeland voert de regie over de totstandkoming van het Stroomgebiedbeheersplan Schelde. Het Stroomgebiedbeheersplan moet eind 2009 gereed zijn. Rekening houdend met proceduretijd houdt dit in dat eind 2008 het beleid in ontwerp moet worden vastgesteld. Tot die tijd zal met alle betrokken overheden, (provincies, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten) intensief samen gewerkt worden aan de vormgeving van het nieuwe waterbeleid. Met het oog hierop zullen tot 2009 met name op het gebied van het waterkwaliteitsbeleid voornamelijk de lijnen uit het verleden worden doorgetrokken.

De Kaderrichtlijn Water heeft als doel:

- het beschermen en voorkomen van verdere achteruitgang van aquatische ecosystemen en van ecosystemen die rechtstreeks van water afhankelijk zijn;
- het bevorderen van duurzaam gebruik van water door het beschermen van de beschikbare waterbronnen op de lange termijn;
- het verbeteren van het aquatisch milieu door een sterke vermindering van lozingen en emissies van prioritair stoffen en door het stopzetten van lozingen van prioritair gevaarlijke stoffen;
- het verminderen van de verontreiniging van grondwater;
- een bijdrage leveren aan het afzwakken van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte.

(BRON: KARAKTERISERING STROOMGEBIED SCHELDE)

4.6.2 Diffuse bronnen

De slechte waterkwaliteit wordt veroorzaakt door puntbronnen en diffuse bronnen. In het verleden zijn veel puntbronnen gesaneerd. Het (relatieve) aandeel van de zogenaamde diffuse bronnen aan de waterverontreiniging is daardoor toegenomen. Ze vormen inmiddels de belangrijkste oorzaak voor

waterverontreiniging. Diffuse bronnen zijn bronnen die elk op zich geen grote hoeveelheid schadelijke stoffen in het milieu brengen. Ze zijn schadelijk doordat er veel van deze kleine bronnen zijn. De belangrijkste diffuse bronnen voor Zeeland zijn (in willekeurige volgorde) huishoudens, (recreatieve) scheepvaart, bouwwerken (o.a. dakgoten, waterleidingen), atmosferische depositie, verontreinigde waterbodems, de landbouw en het gebruik van bestrijdingsmiddelen op verhardingen.

Het verminderen van de emissie vanuit diffuse bronnen is erg lastig, omdat vaak een gedragsverandering gewenst is van een grote groep mensen. Ook gaan achter een bron soms andere diffuse bronnen schuil, waarvan het aandeel en soms zelfs de bron, onbekend zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor landbouwgrond en atmosferische depositie. Bovendien kunnen er zogenaamde 'vergeten stoffen' in het water voorkomen. 'Vergeten stoffen' zijn stoffen die niet in de standaard monitoringsprogramma's worden gemeten, maar wel in het water voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn residuen van de anticonceptiepil, medicijnen, vlamvertragers, weekmakers voor plastic, etc.

Sinds het einde van de jaren '90 zetten het Regioteam Zuiver Zeeuws Water en de stichting Mineralen en Middelen Meester zich, als samenwerkingsverbanden van overheden en belangenorganisaties in Zeeland, in om de emissies vanuit diffuse bronnen te verminderen. Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water richt zich op niet-landbouwbronnen, de stichting Mineralen en Middelen Meester op landbouwbronnen. Het terugdringen van emissies vanuit diffuse bronnen is een kwestie van lange adem. Beide organisaties zullen hun acties gedurende de planperiode onverkort voortzetten en zijn betrokken bij het formuleren (én uitvoeren) van maatregelen voor het Stroomgebiedbeheersplan. Naast het Regioteam Zuiver Zeeuws Water en de stichting Mineralen en Middelen Meester voeren ook de waterkwaliteitsbeheerders en gemeenten in Zeeland zelfstandig acties uit om emissies uit (diffuse) bronnen terug te dringen. Zoals de provincie bereid is extra inzet te leveren voor de aanpak van diffuse bronnen, wordt dat evenzeer verwacht van de kant van de waterschappen en gemeenten. Tot aan het verschijnen van het Stroomgebiedbeheersplan bestaat de aanpak van diffuse bronnen uit:

A. Onderzoek

Voor een aantal stoffen geldt dat achter de bron verschillende andere bronnen schuil gaan waarvan het aandeel onbekend is. Dit geldt bijvoorbeeld voor zware metalen en nutriënten uit landbouwgronden. Op landelijke schaal vindt onderzoek plaats naar bronnen en routes van nutriënten en zware metalen in het landelijk gebied. Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water participeert in de begeleidingscommissie. Indien nodig zal de provincie nader onderzoek naar deze bronnen in de regio laten uitvoeren met als doel te komen tot reële normstelling en maatregelen. Bovendien dient een beter inzicht verkregen te worden in de verspreiding van de zogenaamde 'vergeten stoffen' in de regionale wateren.

B. Extra inspanning beschermde gebieden

Voor de beschermde gebieden (volgens de KRW) dient een extra inspanning geleverd te worden om de normen op tijd te halen. Bronnen als waterbodems en huishoudelijke lozingen worden tijdig gesaneerd (zie ook overige lozingen en waterbodems). Voor het terugdringen van de emissies uit diffuse bronnen geldt per beschermd gebied de volgende procedure:

- a. de normen vastleggen
- b. de milieukwaliteit, en de tekorten, in beeld brengen
- c. de bronnen en hun aandeel in de verontreiniging in beeld brengen
- d. de bronnen gebiedsgericht verkleinen

Vooruitlopend op deze procedure worden rond één van de beschermde gebieden, via een gebiedsgerichte aanpak, de landbouwbronnen verkleind als pilotproject voor andere beschermde gebieden.

C. Stimuleren emissie-arme landbouw:

- **Biologische landbouw**

De meest emissie-arme landbouw op dit moment is de biologische landbouw (zie ook paragraaf 5.5).

- **Stikstof uit mest**

In alle Zeeuwse wateren is stikstof limiterend voor de groei van algen. Het Nederlandse mestbeleid dat op 1 januari 2006 van kracht wordt, is erop gericht de emissies van fosfor en stikstof naar het grond- en oppervlaktewater te verminderen. De hierin aangegeven maatregelen

zijn echter onvoldoende om in de oppervlaktewateren in landbouwgebieden aan de NW4 norm voor stikstof te voldoen. De verplichtingen die hiermee aan agrarische ondernemers worden opgelegd vormen echter al een flinke belasting. De provinciale inzet is dan ook met name gericht op het ondersteunen van de agrarische ondernemers, zodat voldaan kan worden aan het nationale beleid. Hiertoe wordt onder meer een meerjarig onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van minimale bemesting voor de waterkwaliteit en de gewasopbrengst.

- **Bestrijdingsmiddelen**

In de regionale oppervlaktewateren komen bestrijdingsmiddelen in te hoge concentraties voor. Door middel van projecten van Mineralen en Middelen Meester en Telen met Toekomst worden agrarische ondernemers gestimuleerd om minder milieuschadelijke stoffen en/of alternatieve technieken te gebruiken.

Op landelijk niveau wordt gewerkt aan (structurele) financiële regeling voor de aanleg en het beheer van akkerranden langs watervoerende sloten. Deze akkerranden doen dienst als spuitvrije zone en dienen zo ingericht te worden dat ze een uitvalsgedebied voor plaagbestrijdende insecten kunnen zijn. De provincie ondersteunt een dergelijke regeling en zal bij het uitblijven van een nationale regeling zich inspannen om een vergelijkbare regeling op provinciaal niveau van de grond te krijgen. Een provinciale regeling zal zich richten op probleemlocaties.

- **Mestruimte**

Zeeland wil géén mestexporterende provincie worden. Er mag dan ook niet meer dierlijke mest geproduceerd worden dan er binnen Zeeland in de toekomst toegepast kan worden. Dit wordt de milieumestruimte genoemd. Deze mestruimte is kleiner dan de hoeveelheid dierlijke mest die volgens het nationale mestbeleid in Zeeland toegepast kan worden. Aangezien de mestproductie de laatste jaren groter is geweest dan de milieumestruimte is voor intensieve veehouderij een zeer terughoudend beleid geformuleerd (zie ook paragraaf 5.5).

D. Voorbeeldfunctie overheden

Overheden hebben een voorbeeldfunctie naar burger en landbouwer toe. De provincie vult deze op de volgende wijze in:

- **Bestrijdingsmiddelen**

De provincie stimuleert lagere overheden het bestrijdingsmiddelengebruik tot een minimum te beperken. De provincie houdt het eigen bestrijdingsmiddelengebruik beperkt tot het huidige minimale niveau.

- **Zware metalen**

De provincie zal zo veel mogelijk kopervrije antifouling toepassen op provinciale vaartuigen. Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water stimuleert, samen met Rijkswaterstaat die projecten uitvoert op dit gebied, overige overheden en burgers om kopervrije antifouling toe te passen. Hetzelfde geldt voor bouwmaterialen (zie ook paragraaf 6.2.2).

DOELSTELLING:

Het bewustzijn van en de aandacht voor diffuse bronnen mag niet verminderen, maar moet juist sterker worden, vooruitlopend op het Stroomgebiedbeheerpian.

Daarvoor is extra inzet (personeel en materieel) van alle partijen nodig (provincie, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten)

ACTIES EN PRESTATIES:

- De provincie stimuleert andere partijen onderzoek te doen, gericht op het terugdringen van diffuse verontreiniging en levert daar zelf ook een bijdrage in:
 - vertalen de uitkomsten van landelijk onderzoek naar bronnen van zware metalen naar de eigen regio
 - uitvoeren van pilotprojecten, zoals ondersteuning van projecten binnen duurzame recreatievaart
 - onderzoek naar voorkomen en verspreiding van "vergeten stoffen"
 - onderzoek naar effecten van minimale bemesting op de waterkwaliteit.
- De provincie stimuleert overheden het goede voorbeeld te geven door het gebruik van verontreinigende stoffen te mijden en levert daar zelf ook een bijdrage in:
 - door zo veel mogelijk kopervrije antifouling aanbrengen op overheidsvaartuigen.

- het bestrijdingsmiddelengebruik te minimaliseren, o.a. door ondersteunen pilotprojecten op het gebied van onkruidwerende maatregelen
- schadelijke bouwmetalen in nieuwbouw en bij renovatie te mijden.
- Het regioteam Zuiver Zeeuws Water, de Stichting Mineralen en Middelen Meester en de waterschappen geven voorlichting over de mogelijkheden minder milieubelastende stoffen te gebruiken:
 - voorlichting op scholen over diffuse bronnen in het algemeen (basisonderwijs, HBO Aquatische Ecotechnologie) en bouwmetalen (HBO/MBO Bouwkunde/Civiele Techniek) en bestrijdingsmiddelen (MBO groen) in het bijzonder.
 - voorlichting aan burgers over diffuse bronnen, met name vuilwatertanks, antifouling en bestrijdingsmiddelen.
 - voorlichting aan agrariërs over de mogelijkheden het milieu minder te belasten zonder opbrengstderving.
 - voorlichting op scholen (MBO landbouw) over de mogelijkheden het gebruik van bestrijdingsmiddelen en mest te beperken.
- Aanpak van bronnen:
 - Pilot om, gebiedsgericht met agrariërs, een beschermd gebied schoon te krijgen.
 - De provincie geeft subsidie voor initiatieven die leiden tot vermindering van emissies uit de landbouw.

4.6.3 Overige lozingen

De laatste jaren is de vuiluitworp vanuit riolering (overstorten) verminderd door het realiseren van maatregelen om te voldoen aan de basisinspanning, die voortvloeit uit de 4de nota Waterhuishouding. Dit heeft als doel de vuiluitworp (emissie) vanuit deze overstorten te verminderen. Maatregelen kunnen zowel bestaan uit het afkoppelen van schone verharde oppervlakken (zie ook paragraaf 6.2.2) als het vergroten van de bergingscapaciteit van het riool.

In eerste instantie diende elke gemeente in 2005 te voldoen aan de Basisinspanning. De meeste gemeenten hebben echter gebruik gemaakt van uitstelmogelijkheden om duurzamere maatregelen zoals afkoppelen te kunnen uitvoeren. Aanvullend op deze basisinspanning wordt er door de gemeenten gewerkt aan vermindering van de vuiluitworp van riolen via het zogenaamde kwaliteitsspoor. Het waterkwaliteitsspoor richt zich op maatregelen die getroffen moeten worden om het ontvangende oppervlaktewater aan de daarvoor gestelde kwaliteitseisen te laten voldoen. In het kader van de implementatie van de Kaderrichtlijn Water wordt gewerkt aan een verdere uitwerking hiervan.

Ondanks sterke verbetering van het rendement van rioolwaterzuiveringsinstallaties zorgt de lozing van effluent toch nog voor een belasting van watersystemen. De vuiluitworp van zowel riolen als rioolwaterzuiveringen is uiteraard sterk afhankelijk van wat er op wordt geloosd. Een aanpak bij de bron, gebruik van materialen, beheersmethoden en –middelen, maar ook de hoeveelheid water (afkoppelen!), zijn dus essentieel om de eisen te halen.

In 2005 is de voortgang voor wat betreft de realisatie van de basisinspanning en het afkoppelen in beeld gebracht. Deze rapportages zijn belangrijk voor het inzichtelijk maken van de vuiluitworp van rioleringen en worden daarom up-to-date gehouden. In het buitengebied is onderscheid gemaakt in kwetsbaar (de functie natuur op de functiekaart) en niet kwetsbaar gebied. De lozingen in kwetsbaar gebied zijn uiterlijk in 2006 ofwel aangesloten op de riolering ofwel gezuiverd via een IBA klasse 3. Het streven is dat geen enkele lozing in het buitengebied per 2015 een gevaar vormt voor het niet halen van de KRW eisen.

Nieuwe lozingen zijn in beginsel niet toegestaan. In het buitengebied betekent dit dat nieuwbouw alleen mogelijk is, als deze aangesloten kan worden op de riolering of als er vanuit en vanaf het bouwwerk alleen water geloosd wordt dat voldoet aan de waterkwaliteitsnormen (o.a. vermijden van het gebruik van zware metalen, huishoudelijk afvalwater gezuiverd via voldoende werkend IBA). Dit betekent ook dat wegen zodanig aangelegd moeten worden dat een duurzaam beheer mogelijk is,

waarbij het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen tot een minimum kan worden beperkt. Wegmeubilair moet vrij zijn van (uitloogbare) zware metalen (zink, koper, lood).

Aangezien bij stads- en dorpsuitbreiding in principe het regenwater niet meer op het vuilwaterriool terecht komt en het regenwater (veelal in de wijk) in het oppervlaktewater geloosd wordt, is speciale aandacht nodig voor diffuse bronnen op wijkniveau. Dit betekent dat gemeenten bewust om moeten gaan met bouwwerken en de inrichting binnen de wijk. De gemeenten kan dit doen door het stimuleren van alternatieven voor bouwmetalen binnen bouwprojecten en de wijk zo duurzaam mogelijk inrichten zodat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen tot het minimum beperkt kan worden. Dit betekent dat bouwwerken zonder de bouwmetalen lood, koper en zink gebouwd moeten worden en dat de wijk zo ingericht moet worden dat de openbare ruimte duurzaam beheerd kan worden, dus zonder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

Naast de min of meer vrijblijvende aandacht die de watertoets hieraan besteedt, blijft communicatie op dit gebied nodig.

DOELSTELLINGEN

In 2009 voldoet elke gemeente aan de Basisinspanning. Aansluitend wordt ingezet op het waterkwaliteitsspoor

ACTIES EN PRESTATIES:

- De provincie brengt de stand van zaken en ontwikkelingen op riolerings- en afkoppelingsgebied in beeld. Aan gemeenten wordt gevraagd hiertoe jaarlijks een voortgangsrapportage in te vullen
- De beheerders van het ontvangende water van riooloverstorten en rioolwaterzuiveringsinstallaties stellen in het kader van het waterkwaliteitsspoor uiterlijk in 2008, in het kader van het stroomgebiedbeheersplan, nadere eisen aan de vuiluitworp hiervan
- De gemeenten geven voorlichting (aan burgers) met het doel te voorkomen dat schadelijke stoffen via afkoppeling in het oppervlaktewater terechtkomen en nieuwe kwaliteitsproblemen veroorzaken
- De provincie spreekt de gemeenten aan op het minimaal behalen van de basisinspanning

BASISINSPANNING (EMISSIONSPOOR) EN KWALITEITSSPOOR

Basisinspanning (Emissiespoor)

De basisinspanning is in juni 2001 (opnieuw) gedefinieerd door de Commissie Integraal Waterbeheer (CIW) waarbij voor de verschillende typen rioolstelsels een afzonderlijke definitie is uitgewerkt: bij een gemengd stelsel mag per jaar niet meer dan 50 kg CZV per hectare (aangesloten) verhard oppervlak worden geloosd.

CZV is Chemisch Zuurstof Verbruik: een eenheid voor de vervuilingsgraad. Een verbeterd gescheiden stelsel en een (gewoon) gescheiden stelsel dient minimaal gedimensioneerd te zijn met een berging van 4mm en een pompovercapaciteit van 0.3mm/uur. Deze benadering gaat uit van referentiestelsels en –omstandigheden en stelt alleen eisen aan de kwaliteit en hoeveelheid overstortwater gemeentebreed.

Kwaliteitsspoor

Het kwaliteitsspoor is, naast het emissiespoor, ingezet om te voldoen aan waterkwaliteitsdoelen. Vooralsnog zijn dit de doelen uit de Vierde nota waterhuishouding. In het kader van de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water wordt momenteel gewerkt aan een nadere uitwerking van de waterkwaliteitsdoelen per watertype.

4.6.4 Waterbodems

Het kader voor het waterbodembeleid is geschetst in de Vierde Nota Waterhuishouding. Een laatste aanvulling hierop is het kabinetsstandpunt waterbodems van 29 augustus 2005 (TK 2004-2005, 26 401, nr.40). Doelstelling is dat het profiel en de kwaliteit van waterbodems de doelen voor watersystemen ondersteunen en er voldoende bestemmingen zijn voor de vrijkomende waterbodem (baggerspecie) in alle regio's. Daarnaast dient de baggerspecie die vrijkomt bij het onderhoud van vaarwegen, havens en watergangen weer bruikbaar te zijn als waardevolle grondstof en vrij benut kunnen worden voor diverse toepassingen.

Om dit te bereiken dient verontreiniging van de waterbodem voorkomen te worden, waardoor nieuwe aanwas schoon genoeg is om bij toekomstig onderhoud de baggerspecie vrij te kunnen benutten.

Nu is dit nog niet het geval, waardoor er sprake is van verspreidbare en niet-verspreidbare baggerspecie. De verspreidbaarheid van baggerspecie is nu met name afhankelijk van de verontreinigingsklasse. Deze klassensystematiek komt naar verwachting per 1 januari 2007 te vervallen. Na deze datum worden, naast de kwaliteit van de baggerspecie, ook de kwaliteit van de ontvangende bodem en de risico's voor het gebruik van de bodem bepalend voor het mogen verspreiden van baggerspecie op land (zie ook paragraaf 4.5). Dit principe wordt al toegepast in het pilotproject 'omgaan met DDT-houdende baggerspecie'. De verwachting is dat op basis van het nieuwe bodembeleid meer ruimte ontstaat voor verspreiden van baggerspecie op land.

Naast de preventie van nieuwe verontreiniging dienen de in het verleden vervuilde waterbodems opgeruimd te worden. De noodzaak tot het verwijderen van de waterbodems (saneren) vanwege de aanwezige verontreiniging is gebaseerd op risico's voor mens, plant, dier of verspreiding van verontreinigingen naar de omgeving. Hierbij dient tevens rekening gehouden te worden met de doelen zoals gesteld in de Kaderrichtlijn Water.

In dit verband wordt de noodzaak van verwijdering van een waterbodems bepaald door de risico's die de waterbodems oplevert voor het behalen van de goede toestand voor het gehele waterlichaam.

Nader onderzoek is hiervoor noodzakelijk. In verband met het realiseren van de goede toestand in alle waterlichamen dient in dit onderzoek eveneens meegenomen te worden welke wateren te maken hebben met een te geringe waterkolom door achterstallig onderhoud. Onduidelijk is nog of er door de doelen gesteld vanuit de Kaderrichtlijn Water meer waterbodems verwijderd dienen te worden dan nu wordt voorzien.

Aanvullend onderzoek naar de mogelijk extra opgave voortvloeiend uit de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water dient uitgevoerd te worden. Ook dient een nadere prioritering van de te verwijderen waterbodems uitgevoerd te worden. De gepreciseerde waterbodempgave en prioritering zullen opgenomen worden in het stroomgebiedbeheersplan dat in 2009 gereed zal zijn.

In 2002 is de landelijke inventarisatie van de waterbodempgave, het Basisdocument Tienjarensceario Waterbodems (AKWA, 2002), afgerond. Met deze inventarisatie is duidelijk geworden dat Nederland een baggerprobleem heeft. Naast het verwijderen van de verontreinigde waterbodems en het inlopen van achterstallig onderhoud dient ook een bestemming voor de baggerspecie gevonden te worden.

Aangezien de waterbodemproblematiek een landelijk probleem is en niet alleen Zeeland treft, is op landelijk niveau gekozen voor een gezamenlijke aanpak, uiteengezet in het Bestuurlijk Advies 'Worden we bagger de baas?', dat door het Kabinet is overgenomen.

In 2027 dient voldaan te zijn aan de waterbodempgave. Alle verontreinigde waterbodems dienen verwijderd te zijn, achterstanden zijn ingelopen en het baggertempo is dan bovendien gelijk aan de natuurlijke aanwas. Gemeenten en waterschappen spelen een actieve rol in het realiseren van deze doelstellingen.

Door de verschillende stimulerings- en subsidieregelingen heeft er inmiddels een versnelling plaatsgevonden in de uitvoering van baggerwerken. Probleem hierbij is dat de thans beschikbare stortlocaties voor bagger onvoldoende capaciteit hebben om het aanbod van bagger te kunnen verwerken.

Ook in Zeeland is er onvoldoende capaciteit om de Zeeuwse baggerspecie te kunnen bestemmen. Na het definitief afblazen van de plannen voor een grootschalig baggerdepot in de Koegorspolder ten zuiden van Terneuzen is onder provinciale regie gestart met het verkennen van de mogelijke bestemmingen voor de Zeeuwse niet-verspreidbare baggerspecie. Uit deze verkenning dient duidelijk te worden welke opties er voor de Zeeuwse niet-verspreidbare baggerspecie zijn. Afhankelijk van kosten, haalbaarheid, maatschappelijke en milieuhygiënische effecten zullen er één of meerdere oplossingen voor het bestemmen van de baggerspecie worden gerealiseerd.

Bestemmingen die nu al beschikbaar zijn voor het kunnen bergen van baggerspecie zijn in kaart gebracht en eventuele knelpunten worden, indien mogelijk, weggenomen. Daarnaast worden mogelijke lange termijn oplossingen, bijvoorbeeld een baggerdepot in de vorm van een diepe put of een baggerdepot op land, nader uitgewerkt.

Het storten van baggerspecie met als eenzijdig doel om van 'de rommel' af te zijn wordt gezien als sluitstuk. Primair zal worden gekeken naar oplossingen waarmee tevens andere maatschappelijke functies worden gediend. Voorbeelden daarvan zijn het gebruik als bouwstof voor wegen en aanleg

van baggerterpen met een woon- of recreatiefunctie. Het vormgeven van innovatieve oplossingen is een belangrijk credo in de te volgen aanpak.

Op basis van de verkenning, zoals hiervoor geschetst, zal een nadere keuze gemaakt worden voor de realisatie van één of meerdere van deze lange termijn oplossingen. Een bepalende factor in de keuze voor te realiseren bestemmingen is de nog nader te bepalen grootte van de waterbodempogave. Van gemeenten wordt verwacht dat zij zorgdragen voor voldoende planologische ruimte om de baggerspecie te kunnen bergen. Dit houdt in dat, afhankelijk van de benodigde capaciteit voor het bergen van de Zeeuwse baggerspecie en de mogelijke lange termijn oplossingen, er in bestemmingsplannen rekening gehouden dient te worden met de aanleg van een baggerdepot. Uitgangspunt hierbij is dat in gezamenlijkheid de depotcapaciteit wordt gerealiseerd die nodig is. De provincie neemt de regie voor dit proces op zich. Naar verwachting kunnen hier nog in 2005 gezamenlijke besluiten over worden genomen. De oplossing voor het baggerprobleem wordt vastgelegd in een Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems te sluiten tussen gemeenten, waterschappen en provincie. Deelname van Rijkswaterstaat Directie Zeeland en Zeeland Seaports hieraan is wenselijk en wordt verkend.

Indien er een Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems Zeeland is ondertekend door bovenstaande partijen zal bekeken worden of deze uitgebreid kan worden naar Brabant. Binnen de Kaderrichtlijn Water wordt gesproken van stroomgebied de Schelde en daartoe behoren Waterschap Brabantse Delta, gemeente Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Getracht wordt een tweede stap te maken met de partijen uit Brabant zodat het bestuursakkoord het gehele stroomgebied dekt.

DOELSTELLINGEN:

- ***Baggerspecie die vrijkomt bij het onderhoud van vaarwegen, havens en watergangen moet weer bruikbaar zijn als waardevolle grondstof en vrij benut kunnen worden voor diverse toepassingen***
- ***In 2027 dient aan de waterbodempogave voldaan te zijn en is het baggertempo gelijk aan de natuurlijke aanwas***
- ***In 2012 is 25 % van de waterbodempogave gereed***
- ***In beschermde gebieden dient de (verontreinigde) waterbodem tijdig verwijderd te zijn, zodat in 2015 een goede toestand kan worden behaald***

ACTIES EN PRESTATIES:

- De waterschappen inventariseren voor 2008 de waterbodems die een risico vormen voor het behalen van de KRW doelen
- De waterschappen stellen in samenwerking met de gemeenten voor 2008 een nadere precisering en prioritering op van de waterbodempogave
- Verkenning mogelijkheden om vervuilde baggerspecie op nuttige wijze te gebruiken en af te zetten. Innovatieve oplossingen hebben hierbij voorrang.
- Verkenning van de mogelijkheden voor realisatie van voldoende depotcapaciteit voor niet nuttig te gebruiken baggerspecie
- Van waterschappen en gemeenten verwacht de provincie een actieve rol in het verwijderen van de waterbodems en de hierbij benodigde onderlinge afstemming en toepassing van regelgeving (o.a. planologische medewerking gemeenten) gericht op het vinden van oplossingen
- De provincie zal de regie op zich nemen voor de voorbereidingen van de realisatie van eventueel benodigde depotcapaciteit. Daarnaast draagt zij zorg voor de afstemming met het landelijke Tienjarensce­nario en zal zij in overleg treden met andere regio's voor eventuele samenwerking en informatie uitwisseling
- De provincie neemt de regie op zich om in 2006 te komen tot een Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems, waarin samen met de andere probleemhouders afspraken worden gemaakt over de oplossing voor de vrijkomende bagger

TERPEN VAN BAGGERSPECIE

Op 19 mei 2005 hebben Gedeputeerde M. Kramer en Dijkgraaf W.J. de Graaf (waterschap Zeeuws-Vlaanderen) een intentieovereenkomst gesloten met Staatssecretaris M.H. Schultz van Haegen voor de realisatie van een terp van baggerspecie in Zeeuws-Vlaanderen. Het realiseren van terpen, vliedbergen of kades met baggerspecie is een idee van WaterINNOvatiebron van Rijkswaterstaat. De baggerspecie wordt als nuttig product toegepast en de gerealiseerde verhoging heeft een functie in het landschap. De functie varieert van natuur, recreatie tot wonen, afhankelijk van de omgeving en wensen.

4.8. Ecologische en natuurlijke kwaliteit

4.8.2 Natuurontwikkeling

De Zeeuwse EHS wordt met de ontwikkeling van 5372 ha nieuwe natuur fors uitgebreid. Bestaande natuurgebieden worden zo veel mogelijk uitgebouwd tot robuuste kerngebieden. Met het realiseren van deze opgave is medio jaren 90 van de vorige eeuw gestart. De aanleg van de EHS is in Zeeland zeer voortvarend aangepakt. Door goede afspraken met de landbouw, een hoge grondmobiliteit en hoge provinciale ambities (beleidsmatig, financieel) loopt Zeeland landelijk voorop. Inmiddels is voor natuurontwikkeling ca. 80 % van de grond verworven en ca. 55 % daadwerkelijk ingericht. Ook voor de komende periode is een snelle realisering van de EHS het speerpunt voor het Zeeuwse natuurbeleid. Er wordt dan ook gestreefd naar een versnelde aanleg, af te ronden voor 2013, dat wil zeggen afronding binnen de looptijd van dit omgevingsplan.

Begrenzing en bijbehorende natuurdoelen worden vastgelegd en geactualiseerd via het Natuurgebiedsplan Zeeland.

Natuurontwikkeling wordt zo veel mogelijk gesitueerd op slechte landbouwgronden, waarbij de goede landbouwgronden zo veel mogelijk worden ontzien. Bij de begrenzing wordt gestreefd naar grote, topografisch logisch begrensde natuurgebieden. De provincie werkt de natuurdoelen voor de verschillende gebieden uit in natuurontwikkelingsplannen, waarbij het accent ligt op typisch Zeeuwse, natte natuur op de grens van land en water (binnenduinrand, oeverstroken deltawateren, vergroting oudlandmoerrassen, kreekherstel). Bodem en water zijn de bepalende factoren, aangevuld met een passend actief natuurbeheer. Daarnaast wordt in de plannen rekening gehouden met cultuurhistorische waarden en de landschappelijke inpassing. De uitvoering van natuurontwikkeling geschiedt, waar mogelijk, integraal en gelijktijdig met andere inrichtingsopgaven (bijvoorbeeld via een gebiedsgerichte aanpak) en wordt anders sectoraal vormgegeven. Het beheer wordt, evenals voor de bestaande natuur, geregeld via de reguliere terreinbeheerders dan wel particulier beheer.

Uitgangspunt hierbij is eenheid van beheer binnen een natuurcomplex.

Begrensde natuurontwikkelingsgebieden worden via een waarborgingsbeleid planologisch beschermd tegen onomkeerbare ingrepen zonder dat er voor de vigerende agrarische functie sprake is van planologische schaduwwerking.

DOELSTELLING:

Versnelde realisatie van 5372 ha nieuwe natuur t.b.v. de EHS in Zeeland voor 2013

ACTIES EN PRESTATIES:

- De begrenzing en omschrijving van natuurgebieden actualiseren in het Natuurgebiedsplan Zeeland
- Aansturen verwerving door BBL en gedeeltelijke financiering van de verwerving van gronden voor natuurontwikkeling tot circa 200 hectare per jaar
- Opstellen van natuurontwikkelingsplannen voor de begrensde natuurgebieden (circa 10 per jaar)
- Organiseren van de uitvoering door derden van natuurontwikkelingsplannen tot circa 330 hectare per jaar

4.8.3 Ecologische verbindingzones

Via natte en droge ecologische verbindingzones worden de uitgebouwde kerngebieden van de EHS tot één ecologisch netwerk gesmeed. Bestaande wegbermen en binnendijken fungeren daarbij, mits sprake van een goed (ecologisch) beheer, als droge verbindingzones. Op de geselecteerde Zeeuwse

bloemdijken wordt conform het provinciale dijkennatieplan actief natuurbeheer gepleegd door de natuurbeschermingsorganisaties, particulieren, boeren en met schaapskudden. De natte ecologische infrastructuur wordt gerealiseerd door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs, strategisch tussen natuurkerngebieden gelegen, watergangen (zie kaart 4.7.B). Het streven is de natuurvriendelijke oevers, als onderdeel van de watergang, in 2018 gerealiseerd te hebben.

Via ontsnipperingsmaatregelen worden ecologische barrières weggenomen. Daar waar noodzakelijk wordt bij nieuwe (en te reconstrueren) infrastructuur rekening gehouden met het creëren/in stand houden van ecologische verbindingzones (bijvoorbeeld in de vorm van ecoduikers en/of faunapassages). Voor de grootste knelpunten wordt aangesloten bij het rijksbeleid van het Meerjarenprogramma ontsnippering. In 2018 moeten alle ecologische barrières in de rijksinfrastructuur zijn opgeheven.

DOELSTELLING:

Realisatie van ecologische verbindingzones

ACTIES EN PRESTATIES:

- Wegnemen van ecologische barrières in provinciale infrastructuur tijdens nieuwbouw en herstel van provinciale wegen (ontsnippering)
- Uitvoering van het provinciale dijkennatieplan door het ondersteunen van derden bij het wegwerken van achterstallig onderhoud en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer
- Ecologisch wegbermbeheer langs provinciale wegen
- Bevorderen van een goed ecologisch wegbermbeheer en actieve ontsnippering bij andere wegbeheerders.

4.8.5 Verbreding natuurbeleid

Recreatief medegebruik

Onder het motto 'natuur voor de mens, de mens voor natuur' wordt gestreefd naar zoveel mogelijk recreatief medegebruik van de Zeeuwse natuurgebieden (o.a. door het vergroten van de toegankelijkheid en terreingebonden voorzieningen). De geformuleerde natuurdoelen zijn hierbij uitgangspunt (Natuurgebiedsplan Zeeland). Bij het opstellen van natuurontwikkelingsplannen wordt het recreatieve medegebruik integraal meegenomen.

De invulling kan variëren van totale toegankelijkheid tot geleide recreatie en specifieke maatregelen in gevoelige gebieden (bijvoorbeeld vogelobservatiehutten). Deze lijn wordt al gehanteerd door natuurorganisaties. Ook bij particulier beheer zal openstelling worden gestimuleerd (recreatietoeslag). Bosrijke gebieden en cultuurlandschappen bieden de meeste ruimte voor dagrecreatie. Voor open weidegebieden, duinen, moerassen en kreken met belangrijke verstoringsgevoelige vogelpopulaties dient maatwerk geleverd te worden met daarbij het accent op natuurbeleving ("Vogelboulevard plan Tureluur"). Kanoën is mogelijk in de deltawateren, de waterlopen, de natte ecologische verbindingzones (watergangen met natuurvriendelijke oevers) en het open water van de grootste kreken. Bij de voor verstoring veel gevoeliger kreekuitlopers en de kleinere kreken staat rust voor de vogels voorop en is kanoën niet mogelijk. Naast recreatie in natuurgebieden zullen, waar mogelijk, recreatieve routes tussen natuurgebieden ontwikkeld worden, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de natte en droge ecologische verbindingzones (realisering landschappelijk netwerk).

DOELSTELLING:

Passend binnen de natuurdoelen bevorderen recreatief medegebruik door openstelling en aanleg voorzieningen

ACTIES EN PRESTATIES:

- In de natuurontwikkelingsplannen wordt aangegeven op welke wijze recreatief medegebruik mogelijk is.
- Door de uitbouw van een landschappelijk netwerk worden recreatieroutes gecreëerd tussen de natuurgebieden

4.9. Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit

4.9.1. Landschap, beeldkwaliteit en het afwegingskader

Tabel met landschapstypes

Landschapstype	Karakteristiek	Strategie
Zeehavenlandschap	- Dynamische stoere omgeving, sterk geconcentreerd en grootschalig - Natuurlijke ligging aan zee	- Concentratie en dynamiek - Landschappelijke inpassing in overeenstemming met schaalniveau zeehaventerrein

4.9.2 Beeldkwaliteit

HOOGBOUW

De beeldkwaliteit van Zeeland wordt voor een belangrijk deel bepaald door het gevoel van ruimte, openheid en weidsheid in het agrarisch buitengebied, de natuurgebieden op het land en de Deltawateren. Deze kwaliteiten zijn waardevol, maar tegelijk kwetsbaar voor nieuwe ontwikkelingen. Hoogbouw in of aan de rand van gebieden die hun kwaliteit ontleen aan openheid en weidsheid kan de beeldkwaliteit op een hoger schaalniveau aantasten. Hoogbouw kan aan de andere kant ook de beeldkwaliteit versterken door het versterken en benadrukken van de bebouwingsstructuur in de vorm van een 'landmark'. Landmarks zijn echter alleen bedoeld om een plek te benadrukken die een speciale betekenis heeft en hebben alleen effect als ze uniek zijn in de omgeving. Opgepast moet daarom worden dat er 'inflatie' optreedt bij de term 'landmark'.

Vanwege het hogere, gemeentegrensoverschrijdende schaalniveau hanteert de provincie als uitgangspunt de volgende maximale bouwhoogtes voor bouwwerken om de beeldkwaliteit van Zeeland te behouden en, waar mogelijk, te versterken:

- Een hoogte van 25 meter in het stedelijk gebied van Vlissingen, Middelburg, Terneuzen en Goes. Voor gebouwen in de zeehavengebieden, het gebied tussen de Sloeweg en de Westerschelde in Vlissingen en de Scheldeboulevard en het centrum/Axelse Dam in Terneuzen gelden op voorhand geen maximale bouwhoogtes.
- Een hoogte van 20 meter in de dragende kernen
- Een hoogte van 15 meter in de overige kernen
- Een hoogte van 12 meter buiten de bebouwde kom en aan de randen van kernen.

Wanneer aangetoond wordt dat de hoogte en massa van een bouwwerk niet zal leiden tot een aantasting van de kernkwaliteiten van het omliggende landschap (zie kaart 4.9 en tabel 4.9) en de stedenbouwkundige karakteristieken van de omgeving kan van de aangegeven hoogtes worden afgeweken.

De hoogtemaat heeft betrekking op de nokhoogte bij gebouwen met een kap of de goothoogte bij gebouwen met een plat dak. Op basis van een gemeentelijke afweging kan een verdere beperking van de bouwhoogte worden overwogen.

In de op kaart 4.9 aangegeven kwetsbare landschappen dient zeer terughoudend omgegaan te worden met mogelijkheden voor hogere bebouwing dan de aangegeven normen. Het kwaliteitsteam is beschikbaar hierin mee te denken.

DOELSTELLING:

Zorgvuldige inpassing van hoogbouwontwikkelingen

4.9.4 Het landschapsnetwerk

Met de realisatie van een landschapsnetwerk wordt beoogd de toegankelijkheid van het agrarisch cultuurlandschap voor de bewoners van Zeeland en toeristen te vergroten. De nieuwe infrastructuur volgt zoveel mogelijk, dijken, kreken, natuurgebieden, verdedigingslinies en akkers. Inherent hieraan is het versterken van de landschappelijke structuur en impliciet het mede realiseren van de wateropgave. Het beeld van Zeeland als groenblauwe oase moet daadwerkelijk beleefbaar en leesbaar worden. Uitgangspunt hierbij is de versterking van karakteristieke elementen in het landschap. Zoveel mogelijk wordt aangesloten op bestaande (recreatie) netwerken en verblijfsconcentraties van bewoners (ommetje om de (dorps)kern) en toeristen. Het landschapsnetwerk spitst zich toe op de wandelaar en sluit aan bij en versterkt de toeristische infrastructuur zoals beschreven in het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan 2005 – 2008 en het actieplan 'Fiets'.

Door verbreding van waterlopen en de aanleg van natuurlijke oevers in combinatie uit te voeren met het vergroten van de toegankelijkheid door de aanleg van (onverharde) paden wordt invulling gegeven aan het versterken van de karakteristiek van het landschap. Ook de aanleg van kleine landschapselementen zoals heggen, bosjes, poelen, moeraselementen e.d. langs bermen, overhoeken en dijken kan hiertoe worden gerekend. Inspanningen ten behoeve van de realisatie van het landschapnetwerk zullen met prioriteit plaatsvinden in de Nationale landschappen en gebiedsgerichte projecten.

Inmiddels zijn veel partijen in Zeeland actief met het realiseren van wandel- en fietsroutes of nieuwe paden. Een erkend knelpunt is dat samenhang en bekendheid van overige routes ontbreekt. Coördinatie en uniformiteit (in bewegwijzering o.a. via het realiseren van het knooppuntbewegwijzeringssysteem voor fietsroutes dat medio 2006 wordt opgeleverd.) zijn dan ook trefwoorden bij de realisatie van het landschapsnetwerk waarop de provinciale inspanningen zich uit oogpunt van het verbeteren van de toeristische infrastructuur zullen richten. Aanvullend zal de provinciale inzet zich richten op het samenbrengen en combineren van de verschillende initiatieven in het landelijk gebied.

Mede ten behoeve van de realisatie van het netwerk wordt aan agrarische ondernemers planologische ruimte geboden in ruil voor de realisatie van een aantrekkelijk (wandel)pad over private grond. De voorwaarden hiervoor zijn nader uitgewerkt in de paragrafen 5.5, 5.6 en 8.5.1.

Tevens wordt nader onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van een beheersinstrument voor particulieren die willen participeren in een landschapsnetwerk. Een pilot hiervoor is gestart in de omgeving van Wolphaartsdijk – Schenge.

DOELSTELLINGEN:

Het vergroten van de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het landschap in combinatie met het stimuleren van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling en infrastructuur. Dit is nader uitgewerkt in de volgende operationele doelen voor de planperiode:

- ***Vergroten van de (recreatieve) toegankelijkheid van het landelijk gebied***
- ***Versterken en leesbaar maken van de landschapsstructuur en uitvoering geven aan de wateropgave***
- ***Het beschermen van het landelijke en provinciale routenetwerk voor wandelen en fietsen (zie kaart 4.9.A)***
- ***Versterken van toeristische voorzieningen***

ACTIES EN PRESTATIES:

Opstellen van een beleidsnota 'Landschapsnetwerk', waarin in ieder geval de volgende acties zijn opgenomen en verwerkt:

- Gecoördineerd aanleggen van nieuwe routes (o.a. dekkend wandelnetwerk) via de bestaande landschappelijke dooradering (provincie, gemeenten, waterschappen); van genoemde overheden en terreinbeheerders wordt een actieve bijdrage verwacht bij de totstandkoming van het landschapsnetwerk op hun terreinen
- Stimulering van derden tot aanleg ontbrekende verbindingstukken binnen het netwerk

- Stimuleren van de aansluiting van (toeristisch-recreatieve) verblijfsgebieden op routestructuren
- Verlagen drempel particuliere grondeigenaren op deelname aan netwerk door instellen schaderegeling
- Onderzoek verbreding openstelling landschappelijke dragers als dijken, waterlopen en EHS
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor beheersinstrumenten in vorm van 'groene diensten' en/of regelingen en beschikkingen
- Benoemen van kwaliteitscriteria en streefbeeld voor een (toeristisch) landschapsnetwerk
- Stimuleren van derden tot de landschappelijke aankleding van routes
- Instandhouden en beschermen van kwalitatief hoogwaardig, landelijk aaneengesloten routenetwerk voor wandelen en fietsen
- Instandhouden en beschermen van het Oosterscheldepad
- Realiseren systeem van knooppuntbewegwijzering (gereed medio 2006)
- Financiering van de realisatie van toeristisch-recreatieve voorzieningen langs routes, zoals informatieborden, bankjes etc.

4.10. Cultuurhistorische kwaliteit

De cultuurhistorische kwaliteit is in belangrijke mate bepalend voor de beleving van de regionale identiteit. De aanwezigheid van historische elementen of referenties in de omgeving bepalen de cultuurhistorische waarde van een gebied. Het gaat hierbij niet alleen om zichtbare elementen, maar ook om onzichtbare elementen, zoals de archeologische en aardkundige waarden. Op kaart 4.10 is een selectie van gebieden met bijzondere cultuurhistorische waarden in Zeeland weergegeven. Het behouden en beschermen van cultuurhistorisch waardevolle elementen vormt een belangrijk aandachtspunt bij het behoud van de regionale verscheidenheid. Hier wordt invulling aan gegeven door, in het verlengde van het rijksbeleid zoals geformuleerd in de nota Belvédère, voor cultuurhistorische waarden invulling te geven aan de strategie 'behoud door ontwikkeling'. Bij het toepassen van deze strategie in de praktijk vormt het een uitdaging om een evenwicht te vinden tussen het behoud van cultuurhistorisch waardevolle elementen en de vernieuwing van het landschap. In de bijdrage aan het afwegingskader vanuit de cultuurhistorie (paragraaf 4.10.1) wordt geschetst hoe hier in de Zeeuwse situatie nader invulling aangegeven dient te worden.

Aanvullend richten de provinciale inspanningen zich op het behouden en beschermen van de meest waardevolle elementen en relictten door het bieden van een adequate planologische bescherming. De cultuurhistorische hoofdstructuur, die momenteel wordt uitgewerkt, legt hiervoor de basis. Deze hoofdstructuur wordt als instrument ter beschikking gesteld aan (mede)overheden. Het bijbehorende beleid wordt in de nota 'Cultuurhistorie en monumentenzorg' (gereed medio 2006) geformuleerd. Vooruitlopend hierop vraagt de provincie gemeenten rekening te houden met het behoud van cultuurhistorisch waardevolle molenbiotopen en de hiertoe door de vereniging de Hollandse molen opgestelde 'Handleiding Molenbiotoop' door te vertalen in bestemmingsplannen.

DOELSTELLING:

Behoud en versterking cultuurhistorische waarden

ACTIES EN PRESTATIES:

- Projecten die herstel, behoud en beleving van cultuurhistorische objecten en gebieden vergroten, mede mogelijk maken
- Uitvoering geven aan visie Staats-Spaanse Linies door:
 - Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma Staat-Spaanse Linies
 - Opstellen toeristisch-recreatieve visie
 - Fysiek herstel en inrichting van forten en liniedijken
- Opstellen nota Cultuurhistorie en monumentenzorg

4.10.3 Aardkundige waarden

Aardkundige waarden omvat het geheel van geologische, geomorfologische, hydrologische en bodemkundige kenmerken die onder invloed van aardkundige processen zijn en/of worden gevormd en drager zijn van de identiteit van het landschap. Zo zijn dekzandruggen, kreekruigen en poelgronden van oudsher van invloed geweest op de wijze waarop de mens het land gebruikt en inricht. De ligging van (vroegere) nederzettingen, wegen en landbouwgronden kunnen er veelvuldig uit worden afgeleid. Daarmee vormen aardkundige structuren belangrijke dragers van cultuurhistorische patronen. Kaart 4.10.B geeft de grote mate aan diversiteit binnen deze aardkundige structuren weer.

In Zeeland worden met name de volgende aardkundige kwaliteiten onderscheiden:

- Poelgronden en kreekruigen
- Kreeken en kreekrestanden
- Duinen en strandwallandschap (bijvoorbeeld op Walcheren en Schouwen-Duiveland)
- Buitendijkse gebieden (bijvoorbeeld schorren, slikken en platen in de Grevelingen)
- Dekzandgebieden (bijvoorbeeld reservaat de Kouter Nieuw-Namen)
- Geulsystemen

en als gevolg van menselijk ingrijpen:

- Moereneringsverschijnselen
- Inlagen en karrevelden

Aardkundige kwaliteiten zijn onvervangbaar en hebben een bijzondere wetenschappelijke en educatieve betekenis. Door tal van ingrepen, zoals ontgrondingen, egalisatie en bouw- en waterwerken, is de herkenbaarheid ervan op veel plaatsen verloren en daarmee de identiteit van het landschap aangetast. Om dit te voorkomen dient bij de genoemde activiteiten aandacht besteed te worden aan de aardkundige kwaliteiten. Daartoe zal het aspect aardkundige waarde onderdeel gaan worden van de te ontwikkelen bodemtoets (zie paragraaf 4.5).

DOELSTELLING:

Behoud aardkundige waarden

ACTIES EN PRESTATIES:

- Uitwerken inventarisatie aardkundig waardevolle gebieden voor 2008
- Opnemen aspect aardkundige waarden binnen de te ontwikkelen bodemtoets

4.11. Nationaal landschap

Zeeland heeft bijzondere kwaliteiten. Hiervoor is landelijke erkenning; in de Nota Ruimte is een aantal Nationale Landschappen aangewezen die 'internationaal zeldzaam dan wel uniek zijn of die kenmerkend zijn voor Nederland'. Eén van deze gebieden is Zuidwest Zeeland, wat bestaat uit de onderdelen Walcheren, West Zeeuws-Vlaanderen en de Zak van Zuid-Beveland. Het doel van de provincie is, samen met het rijk, regionale overheden en belangengroepen, de kwaliteiten van het Nationaal Landschap te versterken. Voor het Nationaal Landschap wordt daarvoor een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin aandacht wordt besteed aan behoud en ontwikkeling van de grondgebonden landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, toerisme en recreatie. Rijk en provincie helpen actief mee bij projecten die de kernkwaliteiten versterken door een aantal daarvan financieel te ondersteunen. Het beleid is niet alleen gericht op ontwikkeling van de kernkwaliteiten, maar nadrukkelijk ook op het optimaal benutten van de kansen die dit biedt voor recreatie en toerisme. Ook in andere opzichten moet het Nationaal Landschap zich sociaal-economisch voldoende kunnen ontwikkelen, want ook het landschap is zeer gebaat bij een goed functionerend en een vitaal platteland. Ook deze aspecten zullen in het uitvoeringsprogramma aan bod komen. De provincie heeft de kernkwaliteiten en globale begrenzing nader uitgewerkt. In dit omgevingsplan is ook specifiek beleid op het gebied van wonen en werken in het Nationaal Landschap opgenomen.

Wonen in het Nationaal Landschap

Uitgangspunt voor het te voeren beleid is het realiseren van de hoofddoelstelling van het concept Nationale Landschappen: het behouden en waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten van de betreffende gebieden. De ontwikkelingen dienen aan te sluiten bij de aard en schaal van het landschap en de kernkwaliteiten van het gebied. De uitwerking van deze beleidslijn moet rekening houden met de typisch Zeeuwse omstandigheden, zoals in hoofdstuk 2 en 6 is uitgewerkt, en met de intenties van het Rijksbeleid. De benadering valt uiteen in drie punten:

- Doelstelling is dat de kernkwaliteiten van het nationale landschap worden versterkt. Voor uitbreidingslocaties in het Nationale Landschap heeft dit uitgangspunt betrekking op zowel de locatiekeuze als om vormgeving en inrichting, inpassing. Het verdient nadrukkelijk de aanbeveling het kwaliteitsteam te betrekken bij dergelijke projecten. Ook de Rijksoverheid is bereid mee te denken door inzet van de rijksadviseur voor het landschap.
- Gemeenten gaan uit van een reële woningbouwplanning, volgens de kaders van het omgevingsplan (zie hoofdstuk 6), waarbij het Rijksbeleid voor de nationale landschappen als referentie dient.
- Het is belangrijk aanpak en ontwikkelingen goed te monitoren. Provincie en de betreffende gemeenten stellen gezamenlijk elke twee jaar een tussenrapportage op die ingaat op zowel de kwaliteit als de kwantiteit. Eveneens wordt in deze rapportage ingegaan op de kernbegrippen uit het Rijksbeleid voor de nationale landschappen: de migratiesaldo-nul, inclusief de argumentatie uit de nota ruimte die overschrijding van de migratiesaldo-nul mogelijk maken (negatieve bevolkingsontwikkeling, bijdrage aan behoud economische vitaliteit, leefbaarheid en draagvlak voorzieningen). Op basis van deze tussenrapportage vindt tussen de gemeenten, de provincie en het Rijk een evaluatief overleg plaats.

Als aanvulling hierop wil de provincie voorbeeldprojecten in het kader van de 'ruimtelijke kwaliteit kernuitbreidingen' met prioriteit in de Nationale Landschappen uitvoeren.

Het stedelijk ontwikkelingsgebied Middelburg-Vlissingen vervult een cruciale rol in het Zeeuwse woningbouwbeleid. Er zijn afspraken gemaakt met het ministerie van VROM over de woningbouwopgave. Het is van groot belang dat voldoende mogelijkheden worden geboden om aan deze opgave te voldoen. De woningbouwopgave van het stedelijk ontwikkelingsgebied prevaleert daarom boven het migratiesaldo nul.

Het is wel noodzakelijk dat wordt aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten zijn uitgangspunt bij de invulling van de ontwikkelingsopgaven van Middelburg en Vlissingen. Op kaart 4.11A zijn de inmiddels al bekende stedelijke ontwikkelingslocaties binnen de begrenzing van het nationaal landschap, ondermeer voortkomend uit het beleidsplan Veerse Meer en de visie op het stadsgewest aangeduid. Als dat voor de bouwopgave wenselijk is kunnen in de loop van de planperiode nieuwe locaties worden toegevoegd, bijvoorbeeld op basis van een structuurvisie of de herziene kwaliteitsatlas Middelburg. Bij de locatiekeuze en de ontwerp-opgave worden de kernkwaliteiten Nationaal Landschap betrokken.

RIJKSBELEID ALS REFERENTIE

In de beleidstekst is aangegeven dat het Rijksbeleid voor de nationale landschappen als referentie geldt. In de nota ruimte is het Rijksbeleid als volgt geformuleerd: " In algemene zin geldt dat binnen nationale landschappen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden of worden versterkt ('ja, mits'- regime). Binnen de nationale landschappen is ruimte voor ten hoogste de eigen bevolkingsgroei (migratiesaldo nul) (...) In nationale landschappen met een substantieel negatieve bevolkingsontwikkeling, waar ondanks toepassing van het 'migratiesaldo nul principe' de bevolkingsafname niet gekeerd kan worden, kan onder voorwaarden een hoger aantal woningen worden gebouwd dan uitgaande van het migratiesaldo nul in principe mogelijk zou zijn. In dergelijke gevallen mag een door de provincie te bepalen en door het rijk te beoordelen beperkt aantal woningen extra worden gebouwd, mits de kernkwaliteiten van het nationaal landschap worden behouden of worden versterkt. Deze uitzonderingsbepaling moet bijdragen aan het behoud van de economische vitaliteit, de leefbaarheid en het draagvlak voor voorzieningen in het nationaal landschap.

Werken in het Nationaal Landschap

In hoofdstuk 5.3 wordt het bedrijventerreinenbeleid uiteengezet. Belangrijk zorgpunt voor dit beleid is het afstemmen van vraag en aanbod van bedrijventerreinen. In zijn algemeenheid geldt dat grootschalige ontwikkeling van bedrijventerreinen alleen worden voorzien bij de steden en de dragende kernen. In het Rijksbeleid voor het Nationaal Landschap geldt de 'ja, mits'-benadering. Ontwikkelingen zijn mogelijk, mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Dat geldt ook

voor bedrijventerreinen, waarbij landschappelijke overwegingen bepalend zijn voor de locatiekeuze. Maatvoering, schaal en ontwerp zijn hierbij bepalende factoren.

Binnen deze randvoorwaarden dient binnen het Nationaal Landschap Zuidwest Zeeland voldoende capaciteit beschikbaar te zijn voor een gezonde economische ontwikkeling van het bedrijfsleven, waarbij rekening wordt gehouden met de in het verleden gemaakte afspraken. In de regionale agenda's zijn per deelgebied aanvullende afspraken gemaakt (Zie ook paragraaf 7.1).

Begrenzing van het Nationaal Landschap

Het Nationaal Landschap Zuidwest Zeeland bestaat zoals gezegd uit drie deelgebieden. In dit omgevingsplan is de begrenzing op basis van een nadere cultuurhistorische en landschappelijke analyse nader ingevuld (zie kaarten 4.11.A t/m C.) Voor alle deelgebieden zijn de grenzen grotendeels bepaald door de kustlijn, voor West Zeeuws-Vlaanderen aan de west- en zuidkant door de landsgrens. De grens aan de oostkant loopt gelijk met de grens van de gebiedsgerichte aanpak om de uitvoering van projecten optimaal af te kunnen stemmen met de realisatie van het gebiedsplan Natuurlijk Vitaal. In het deelgebied Walcheren is het bestaand stedelijk gebied en de reeds bekende uitbreidingen buiten de begrenzing gehouden om te kunnen voldoen aan de woningbouwtaakstelling voor het stadsgewest. Het toekomstig tracé van de N57 zal een nieuwe landschappelijke grens vormen tussen Middelburg en het open polderlandschap ten noordoosten van de weg.

Waar de begrenzing van het Nationaal Landschap op een overgang ligt van bebouwd gebied naar landelijk gebied dient bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen extra aandacht te worden besteed aan een goede aansluiting bij het landschap.

Kernkwaliteiten

In de Nota Ruimte staan per Nationaal Landschap kernkwaliteiten op het gebied van landschap, natuur en/of cultuurhistorie genoemd. Ook is aangegeven dat de toeristisch-recreatieve betekenis moet toenemen. De provincie is gevraagd de kernkwaliteiten verder uit te werken en een uitvoeringsprogramma op te stellen waarin projecten ter behoud en ontwikkeling van het Nationaal Landschap zijn opgenomen. Deze nadere uitwerking is gebaseerd op de elders in dit hoofdstuk 4 voor heel Zeeland beschreven verschillende landschappelijke, natuurlijke en/of cultuurhistorische waarden en werkt deze specifiek voor de gebieden van het Nationaal Landschap uit. Hierbij is aangegeven hoe het ruimtelijk beleid kan bijdragen aan een positieve ontwikkeling. Per deelgebied van het Nationaal Landschap Zuidwest Zeeland is de tabellen 4.11.1 t/m 4.11.3 aangegeven welke landschapstypen zijn onderscheiden. Ook zijn specifieke cultuurhistorische kwaliteiten genoemd die in het gebied aanwezig zijn. Met name de wisselwerking tussen mens en water is in het Zeeuwse landschap goed terug te zien in de vorm van dijken, polders, kreken, vliedbergen en de ligging van wegen, steden en dorpen. Ook de inundatie van Walcheren in 1944, de min of meer gecontroleerde inundaties in de 80-jarige oorlog in West Zeeuws-Vlaanderen hebben hun sporen nagelaten in het landschap.

Voor de deelgebieden van het Nationaal Landschap zijn in de tabellen 4.11.1 t/m 4.11.3 per deelgebied specifiek omschreven kernkwaliteiten opgenomen.

WALCHEREN

Landschappelijke kwaliteit en landschapstypen	
Landschapstype	Kernkwaliteiten
Stedelijk landschap	Herkenbare structuur van verstedelijking die is gekoppeld aan hogere ligging van kreekruggen. Agrarisch karakter met relatief grootschalige verkaveling en veelal beplante binnendijken. In het landschap herkenbare kreekruggen en open poelgebieden.
Dijkenlandschap	
Kreekruggen/ poelgrondenlandschap	
Natuurlandschap	Bijzonder duinlandschap aan de noordwestzijde (o.a. de Mantelingen) en de zuidwestzijde (o.a. Kaapduinen).
Groen wonen landschap/ recreatielandschap	Bebost duinlandschap met (historische) landgoederen en buitenplaatsen en met uitgebreide recreatieve voorzieningen.
Cultuurhistorische kwaliteiten	
Legenda-eenheid	Kernkwaliteiten
Strandwallenlandschap	Duinen en zeedijken, paalhoofden langs de kust, buitenplaatsen Middeleeuwse nederzettingsspatronen, een groot aantal vliedbergen, contrast lager gelegen poelgronden en hoger gelegen kreekruggen
Oudland	
Ringwalburgen	De historische burg Domburg
Vestingsteden	De historische vestingstad Veere

Landfront	Landfront Vlissingen: goed bewaard gebleven onderdeel van Atlantikwall
Bijzondere bouwwerken	Historische boerderijen, molens, stads en dorpsgezichten en monumentale bebouwing in de kernen

Tabel 4.11.1 Kernkwaliteiten Walcheren

ZAK VAN ZUID-BEVELAND

Landschappelijke kwaliteit en landschapstypen	
Landschapstype	Kernkwaliteiten
Polderlandschap	Karakteristiek samenhangend patroon van aangrenzend 'oerlandschap' (restanten slik en schor), voormalige eilanden en voortschrijdende bedijkingen en restgeul 't Zwake. Beeldbepalend agrarisch karakter met voornamelijk akkerbouw en fruitteelt. Onregelmatige, kleinschalige verkaveling.
Dijkenlandschap	Boerderijen en kleine historische dorpskernen, beschermde dorpsgezichten, onderling verbonden door een dicht netwerk van wegen, fiets- en wandelpaden. Kleinschalige verkaveling, gestoffeerd met kleine landschapselementen. Fijnmazig netwerk van veelal beplante binnendijken. Gebied ten zuiden van 's-Gravenpolder is goed herkenbaar als (voormalig) krekengebied.
Kreekruggen/ poelgrondenlandschap	In het landschap herkenbare kreekruggen en poelgronden. Aanwezigheid van hollebolllige graslanden.
Cultuurhistorische kwaliteiten	
Legenda-eenheid	Kernkwaliteiten
Oudland	Middeleeuwse nederzettingsspatronen, contrast lager gelegen poelgronden en hoger gelegen kreekruggen. Heggenlandschap.
Geulen en kreekrusten	Restanten van de geul Het Zwake.
Bijzondere bouwwerken	Historische boerderijen, molens, een historisch spoorwegtracé en monumentale bebouwing in de kernen en dorpsgezichten.

Tabel 4.11.2 Kernkwaliteiten Zak van Zuid Beveland

WEST ZEEUWS-VLAANDEREN

Landschappelijke kwaliteit en landschapstypen	
Landschapstype	Kernkwaliteiten
Groen recreatieland	Groene duingebieden aan de kust met uitgebreide recreatieve voorzieningen. Goede ontsluiting van het achterland.
Dijkenlandschap	Beeldbepalend agrarisch karakter met voornamelijk akkerbouw. Afwisselende verkavelingsstructuur, van kleinschalig in het oudland tot relatief grootschalig landinwaarts. Karakteristieke, veelal beplante binnendijken.
Dekzandlandschap	Besloten, kleinschalige zandgronden ten zuiden van Aardenburg.
Natuurlandschap	Uitgebreide natte natuurgebieden in en aansluitend aan (voormalige) kreken en geulen. Bijzondere natuurwaarden in Het Zwin en het Groote Gat ten zuiden van Oostburg.
Cultuurhistorische kwaliteiten	
Legenda-eenheid	Kernkwaliteiten
Strandwallenlandschap	Kustlandschap met typerende afwisseling tussen dijken en duingebied, paalhoofden langs de kust, verdrinken gebieden en zeearmen.
Oudland	Middeleeuwse nederzettingsspatronen en sporen van bewoning in de Romeinse tijd op het dekzandgebied bij Aardenburg.
Dekzandgebied	Besloten, kleinschalig landschap met voormalig Romeins castellum Aardenburg
Geulen en kreekrusten	Uitgebreid, grotendeels goed herkenbaar geulensysteem rond voormalige eilanden en tussen het Zwin en de Braakman.
Vestingsteden	Vier historische Vestingsteden: Retranchement, Sluis, Aardenburg en IJzendijke
Staats-Spaanse Linies	In oost-west richting lopende, meer of minder herkenbare restanten van de verdedigingslinies uit de 80-jarige oorlog. Een groot aantal voormalige forten en schansen is goed herkenbaar in het landschap.
Bijzondere bouwwerken	Historische boerderijen, molens en monumentale bebouwing in de kernen en dorpsgezichten.

Tabel 4.11.3 Kernkwaliteiten West Zeeuws-Vlaanderen

4.12. Kwaliteit Deltawateren

4.12.1 De deltaxwateren integraal

De deltaxwateren zijn beeldbepalend voor Zeeland. Elk water heeft haar eigen karakteristiek en gezamenlijk vormen zij de ruggengraat van Zeeland. Het is een uniek gebied. De kernkwaliteiten

zijn de openheid en de contrastrijkheid. De rijkdom aan contrasten en overgangen zijn tekenend voor het gebied: tussen land en zee, tussen rivier en zee en tussen cultuur en natuur. Het samenspel tussen natuur en cultuur heeft geleid tot dat wat de zuidwestelijke Delta nu is. Het gebied is een open ruimte in een verstedelijkt gebied in noordwest Europa. Het vormt het einde van drie Europese stroomgebieden, Rijn, Maas en Schelde. Alleen de Westerschelde is nog een estuarium.

Er zijn verschillende ontwikkelingen die op het gebied af komen:

- De deltawerken hebben het gebied veilig gemaakt maar zij hebben ook een nadelige kant n.l. de ecologische problemen. Het Veerse Meer had afwisselend last van overmatige zeesla- en algengroei, het Volkerak-Zoommeer gaat de laatste jaren gebukt onder blauwalgengroei. Dit gaat niet alleen ten koste van de ecologische waarde maar ook van de economische waarde; recreatie, woningbouw en landbouw. De Oosterschelde heeft last van zandhonger. Het Grevelingenmeer blijft een kwetsbaar systeem. Ook de Westerschelde, het enige estuarium dat Nederland nog rijk is, kent een ecologische achteruitgang a.g.v. de ontwikkelingen van de laatste decennia.
- Door de klimaatveranderingen zal de zeespiegel stijgen en de golven onstuimiger worden. Hoe dat precies verloopt is nog niet duidelijk. Het is wel duidelijk dat dit consequenties zal hebben voor de manier waarop de zeewering functioneert. Een ander gevolg van de klimaatverandering is de verandering van de rivierafvoeren, deze worden grilliger. Mogelijk kan berging in de deltawateren een oplossing bieden voor de situatie met hoge rivierwater afvoeren. Dan moet wel nagedacht worden onder welke voorwaarden dit mogelijk is. Een belangrijk aandachtspunt hierbij vormt het sluiten van de stormvloedkeringen vanwege storm op zee.
- Het deltagebied is een blauwgroene oase te midden van een verstedelijkte omgeving en als zodanig is ze een uitloop gebied voor die mensen in de omringende metropool. Wil het Deltagebied deze functie blijven behouden dan is het nodig dat de kernkwaliteiten van het gebied in stand blijven en versterkt worden.

Strategie

Voor de deltawateren is samen met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant, het rijk, en de regio een integrale visie Deltawateren opgesteld gericht op het realiseren van een duurzame delta.

Er zijn veel studies uitgevoerd en er zijn nog een aantal studies gaande, maar de algemene strategie voor de deltawateren is duidelijk: herstel van de estuariene dynamiek. Het minder hard maken van de overgangen tussen de deltawateren onderling en tussen de deltawateren en hun omgeving biedt kansen om de problemen van de deltawateren op te lossen en mogelijkheden voor ontwikkeling van de gebruiksfuncties. Het Volkerak-Zoommeer heeft een sleutelpositie in het herstel van de estuariene dynamiek in de Delta, omdat dit meer de overgang vormt tussen de grote rivieren en de Zeeuwse deltawateren. Misschien is op termijn een combinatie mogelijk van maatregelen voor waarborging van de veiligheid in het Benedenrivierengebied, herstel van de overgang rivieren-zee en verbetering van de waterkwaliteit van het Volkerak-Zoommeer, Oosterschelde en Grevelingenmeer.

Voordat aan dit herstel van de overgang rivieren-zee in het Volkerak-Zoommeer kan worden gedacht moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan:

- een oplossing voor de zoetwatervoorziening voor de landbouw
- een oplossing voor de afwateringsproblematiek van West-Brabant
- de kwaliteit van het rivierwater moet voldoende zijn
- en er moet voldoende rivierwater zijn om ook bij lage afvoeren het systeem te laten werken.

De integrale visie is geen blauwdruk het is slechts de start van een proces. Werkende weg zal duidelijk worden wat de mogelijkheden zijn voor herstel. Dit proces wordt vormgegeven onder leiding van de Deltaraad waarin provincies en rijk aan tafel zitten.

De Deltaraad heeft de coördinerende rol voor alle Deltawateren. De provincies streven naar een vermindering van het aantal overlegstructuren over de deltawateren. Dit wil men bereiken door het structurele overleg te vervangen door een passend overleg dat voor de duur van een specifiek project wordt georganiseerd, een zogenaamd functioneel overleg. Dit zal naar verwachting binnenkort geëffectueerd worden voor het bestuurlijk overleg Voordelta. De andere structurele overlegstructuren blijven voorsnog bestaan, gezien de specifieke positie van het overleg (Nationaal Park Oosterschelde, Grevelingen), het stadium van het project (Krammer-Volkerrak) of de aard van beoogde ontwikkelingen (Westerschelde).

DOELSTELLING:

De ontwikkeling van een veilige en gezonde Delta

ACTIES EN PRESTATIES:

De provincie stimuleert door haar inzet in de Deltaraad en de daaraan verwante processen het realiseren van een duurzame Delta

Ontwikkelingsopgave(n)

Voor het realiseren van een duurzame (een veilige en gezonde) Delta is medewerking van veel partijen noodzakelijk, al was het alleen maar voor het verkrijgen van het benodigde geld.

Om geld te genereren is het van belang om te kijken naar de mogelijkheden om noodzakelijke maatregelen te koppelen aan kansen, te kijken naar ontwikkelingen in het gebied en deze tegen het licht te houden van de gewenste oplossingsrichting. In hoeverre kunnen, en moeten, gewenste ontwikkelingen bijdragen aan het oplossen van de geconstateerde problemen. Met andere woorden: het sluiten van coalities zoals het wordt verwoord in de integrale visie. Dit is de algemene lijn zoals het proces zal worden ingestoken. Om dit te bewerkstelligen worden betrokken partijen in een vroegtijdig stadium uitgenodigd om mee te denken en inbreng te leveren.

De betrokken overheden geven het kader aan waar binnen ontwikkelingen mogelijk zijn. Voorkomen moet worden dat tot in detail de regels vastliggen. Dit kader wordt de komende periode vorm gegeven vanuit de instandhoudingsdoelstelling en consequenties Vogel- en habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn water en onderhavig omgevingsplan.

Voor concrete maatregelen gericht op herstel van de estuariene dynamiek zal veel geld nodig zijn. Het zijn rijkswateren, dat maakt het rijk een duidelijke partner in het proces.

DOELSTELLING:

Herstel estuariene dynamiek

ACTIES EN PRESTATIES:

- ✓ Het Rijk maakt een de planstudie Volkerrak-Zoommeer. De provincie levert hieraan een financiële en personele bijdrage
- ✓ Het rijk doet een planstudie naar de berging van rivierwater op het Volkerak-Zoommeer; de Deltaraad denkt hierin mee
- ✓ De provincie is medeopdrachtgever en initiatiefnemer voor het m.e.r.-plan studie peilbeheer Veerse Meer.
- ✓ Het Rijk start een planstudie inzet hevel Grevelingendam; de provincie denkt hierin mee
- ✓ Binnen het project Comcoast vindt o.a. een verkenning plaats van de bruikbaarheid van het concept 'Multifunctionele brede waterkering', de provincie levert hier een financiële en inhoudelijke bijdrage aan
- ✓ Het Rijk verkent de zandhonger in de Oosterschelde;
- ✓ Uitvoeren natuurluik van de ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010 onder regie van de provincie
- ✓ In 2006 wordt door de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland een ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta opgesteld. Daartoe worden de betrokken partijen uitgenodigd hun inbreng te leveren.
- ✓ Samen met provincie Zuid-Holland onderzoek met diverse betrokkenen naar de ontwikkelingsmogelijkheden van het Grevelingen, pilotproject
- ✓ De Deltaraad stelt jaarlijks een werkplan vast. Op basis daarvan stellen de drie provincies een werkbudget beschikbaar
- ✓ De provincie ondersteunt in financiële zin proces en projecten
- ✓ De Deltaraad initieert een fundamentele discussie over een duurzame zoetwatersituatie in de delta

4.12.2 De deltawateren afzonderlijk

Tot de Zeeuwse Deltawateren behoren het Volkerak-Zoommeer, het Grevelingenmeer, de Oosterschelde, een deel van het Markiezaatsmeer, het Veerse Meer, de Westerschelde en de

Voordelta. Voor de afzonderlijke deltawateren zijn, in overleg met de meest betrokken partijen, beleidsplannen opgesteld. De daaraan gekoppelde streekplanuitwerkingen zijn deels gedateerd en komen met het vaststellen van het omgevingsplan Zeeland te vervallen.

Alle deltawateren hebben de status van habitat- en/of vogelrichtlijngebied en zijn aangewezen als Wetland. Deze aanwijzing is bepalend voor de wijze waarop ontwikkelingskansen binnen de gebieden kunnen worden ingevuld. Daarnaast heeft elk water z'n eigen karakteristiek. Dit vormt mede het uitgangspunt voor de ontwikkelingen die mogelijk zijn in de verschillende deltawateren.

Voordelta

De Voordelta is het ondiepe zeegedeelte voor de Zeeuwse en Zuid-Hollandse 'eilanden', inclusief de stranden en de intergetijdengebieden. De afsluiting van de verschillende wateren zijn van grote invloed geweest op de morfologie van de Voordelta.

Hoofddoelstellingen zijn het veiligstellen van de natuurlijke ontwikkeling en het waarborgen van de veiligheid van de kust. De ecologische kwaliteiten zijn daarbij richtinggevend voor andere (ruimtelijke) ontwikkelingen. Bij het toelaten hiervan is een zorgvuldige belangenafweging vereist. Het gebied is belangrijk als kinderkamer voor vis, en als broedfourageer- en overwinteringsgebied voor vogels. Op de droogvallende platen rusten zeehonden. Bijna de hele kust wordt intensief gebruikt voor strandrecreatie. Het gebied is daarnaast aantrekkelijk voor zeewaardige zeiljachten. Het gebied is van belang voor de kustvisserij. De waterkwaliteit voldoet grotendeels aan de gestelde normen. Het ministerie van LNV heeft aangekondigd de Stuurgroep Voordelta advies te vragen over de wenselijkheid het beleid voor de accentgebieden natuur met betrekking tot het weren van de bodemberoerende visserij te herzien.

Indien de Tweede Maasvlakte aangelegd wordt is de aanwijzing van een zeereservaat ter compensatie van de verloren natuur een verplichting vanuit EU-regelgeving. In dat geval komt het zeereservaat in de Voordelta te liggen. De exacte ligging is nog niet bekend. Het zeereservaat moet aangelegd zijn voordat de Maasvlakte wordt gerealiseerd.

Grevelingen

Het Grevelingenmeer is een voor Nederland uniek stagnant zoutwatermeer dat is ontstaan door de aanleg van de Grevelingendam (1965) en de Brouwersdam (1971). Het ligt op de grens van Zeeland en Zuid-Holland.

De hoofddoelstelling is het vaststellen van een waterhuishoudkundig beheer waarmee de condities worden gecreëerd voor een duurzaam gezond functionerend ecosysteem, waarbij de aan het meer toegekende functies zo goed mogelijk tot zijn recht komen. Het Grevelingenmeer is een kwetsbaar watersysteem met tekenen van achteruitgang van de waterkwaliteit. De oplossingen worden gezocht in meer uitwisseling van water met de Noordzee en de Oosterschelde (inzet Flakkeese Spuisluis: de hevel in de Grevelingendam) en het toestaan van meer peildynamiek.

Het Grevelingenmeer is een veelzijdig recreatiegebied.

Zwemmen, plankzeilen, kanoën, duiken en recreatievaart vinden plaats in het meer. Sportvisserij vindt op beperkte schaal plaats.

Omdat de Grevelingen de enige locatie is waar de Zeeuwse platte oester succesvol gekweekt wordt, is dit binnenwater voor de Zeeuwse oestersector van groot belang. Beroepvisserij is een belangrijke nevenfunctie. De waterkwaliteit voldoet aan de normen voor zwemwater en schelpdierwater.

De Grevelingen heeft een dubbelfunctie: natuur en recreatie.

Aan de oost- en westzijde ligt het accent op de recreatieve (ontwikkelings)mogelijkheden. In het midden van het meer ligt het accent op de natuur. In verband met potenties voor de watersport is het gebied aangeduid als recreatieve ontwikkelingszone. Een dergelijke ontwikkeling dient aan te sluiten bij de aangegeven zonering. Er vindt momenteel onderzoek plaats naar recreatief medegebruik van de natuurgebieden in de Grevelingen, waardoor de beleving van de Grevelingen kan worden vergroot. In het verlengde van de in dit plan voorgestane ontwikkelingsgerichte benadering worden ook de nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden in de Grevelingen gezien, waarbij de relatie met de hele delta nadrukkelijk een rol speelt. De eerste stappen hiervoor zijn inmiddels gezet. De provincie zal, samen met de provincie Zuid-Holland en andere betrokkenen, dit traject ondersteunen.

Volkerak-Zoommeer

Het Volkerak staat via de Eendracht in verbinding met het Zoommeer waarmee het één zoetwatersysteem vormt. Het Volkerak-Zoommeer ligt in drie provincies en ontstond in 1987 toen de Philipsdam werd voltooid.

De hoofddoelstelling is het creëren van een duurzaam gezond functionerend systeem waarin de toegekende functies optimaal tot hun recht komen. Het Volkerakzoommeer maakt deel uit van de doorgaande getijvrije scheepvaartroute Schelde-Rijn verbinding en vormt daarmee een schakel voor de transportbewegingen tussen de industriegebieden van Rotterdam en Antwerpen. Het meer heeft voor de landbouw een boezem- en afwateringsfunctie, daarnaast is het meer van belang voor de zoetwatervoorziening van de landbouw in de omgeving. Het meer vormt onderdeel van een doorgaande route voor de recreatievaart.

Voor de hoofdvaartroute is scheepvaart de primaire functie. De beroepsvisserij is een belangrijke nevenfunctie. Voor het overige gebied is natuur de hoofdfunctie waar (water)recreatie inpasbaar is, het meer maakt tevens onderdeel uit van de landelijke robuuste verbindingszone 'de Natte As' (zie paragraaf 4.8.3).

De laatste jaren leidt de waterkwaliteit van het Volkerak- Zoommeer tot steeds grotere problemen. Dit vraagt om een structurele oplossing, deze wordt in het kader van de planstudie Volkerak-Zoommeer nader onderzocht.

Oosterschelde

De Oosterschelde is een grootschalig intergetijdengebied met een grote mate van natuurlijkheid. Het is een zeearm die van de Noordzee kan worden afgesloten door de stormvloedkering (1986) in de pijlerdam te sluiten. Om een zo groot mogelijk getijverschil te behouden zijn in het oostelijk deel compartimenteringsdammen aangelegd.

In 2002 kreeg het gebied de status van Nationaal Park. Dit betekent dat de Oosterschelde een internationaal keurmerk heeft gekregen. Natuureducatie en voorlichting alsmede natuurgerichte recreatie zijn speerpunten van beleid waarvoor extra middelen beschikbaar zijn. De hoofddoelstelling is het behoud en zo mogelijk versterking van de aanwezige natuurlijke waarden, met inachtneming van de basisvoorwaarden voor een goed maatschappelijk functioneren van het gebied waaronder met name visserij wordt begrepen.

De hoofdfunctie van de Oosterschelde is natuur. Ondergeschikt aan het primaat van de natuur zijn de visserijfunctie, gevolgd door overige functies, zoals recreatie en scheepvaart. Ontwikkelingen in dit water zullen qua omvang en uitstraling bij de hoofdfunctie moeten passen. Om conflicten tussen de verschillende functies in het gebied te voorkomen bestaat er, uitgaande van de hoofdfunctie natuur, een interne zonering. Op basis van de Natuurbeschermingswet is een toegankelijkheidsregeling ingesteld. Handhaving van de toegankelijkheidsregeling is een voorwaarde om de doelstellingen van het natuurbeleid voor de Oosterschelde te kunnen realiseren.

Daarnaast zijn er afspraken gemaakt tussen visserij en duikers om beschadiging van de fuiken te voorkomen. Voor de schelpdiersector vormt de Oosterschelde een onmisbare productiefactor. De uitbreidingsmogelijkheden voor schelpdiercultures worden momenteel bestudeerd. Datzelfde geldt voor de potenties die kokkelkweek in de Oosterschelde biedt. Door de Oosterschelde loopt een scheepvaartroute. Deze route wordt met name gebruikt door binnenscheepvaart naar Terneuzen, Gent en Frankrijk. De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatie gebied. Het wordt beschouwd als het belangrijkste duiksportgebied van Noord-West Europa. Het gebied is aantrekkelijk voor zeilers omdat er naar verhouding weinig andere gebruiksvormen zijn. Sportvissers beoefenen hun sport zowel vanaf het water als vanaf de kant. De Oosterschelde vormt voor de recreatievaart een schakel tussen het Veerse Meer, de Noordzee, het Grevelingenmeer en het Krammer-Volkerak. Snelvaren met snelle motorboten is buiten de vaarroute Krammersluizen en Wemeldinge (via het Brabantse Vaarwater en de Witte Tonnen Vlije) niet toegestaan.

Voor de hele Oosterschelde is waterskien en het gebruik van waterscooters niet toegestaan omdat het in strijd is met de Oosterschelde als grootschalig natuurgebied. De Oosterschelde heeft potenties voor extensieve recreatievormen, vooral in de zin van recreatief medegebruik (natuurgerichte recreatie en maritieme cultuurhistorie). Op Neeltje Jans wordt terughoudend omgegaan met verblijfsrecreatie. Een congres- en hotelaccommodatie of vergelijkbare initiatieven kunnen worden overwogen.

De Oosterschelde heeft zandhonger. De geulen in de Oosterschelde zijn te groot voor de hoeveelheid water die er nu doorheen stroomt. De geulen passen zich langzaam aan de nieuwe situatie aan door zich te verkleinen met materiaal afkomstig van de platen, slikken en schorren. De prognose is dat

jaarlijks ca. 50 ha. schor, slik en plaat onder water verdwijnt. De zandhonger vraagt om een degelijke verkenning van de gevolgen en de mogelijke oplossingen.

Verder speelt in de Oosterschelde de problematiek rond de Japanse oester. Deze oester is in de jaren 70/80 in het gebied uitgezet en woekert nu door het hele gebied. Deze problematiek wordt onder andere aangepakt door een proef met het weghalen van de oesters. De ecologische en landschappelijke kwaliteit van het Oosterscheldegebied als geheel wordt aanzienlijk vergroot door de aanleg van binnendijkse brakwater moerassen direct achter de zeedijk: het plan Tureluur (zuidkust Schouwen en Tholen).

Veerse Meer

Het Veerse Meer is sedert de ingebruikname van het doorlaatmiddel in de Zandkreekdam verandert van een brakwatermeer in een zoutwatermeer, ontstaan door de bouw van een dam in de Zandkreek (1960) en door de bouw van de Veersedam (1961).

Het landschap rond het meer is voornamelijk door mensen aangelegd of in zijn ontwikkeling gestuurd. Er zijn aangeplante bossen, lig- en speelweiden, aangelegde recreatie-eilanden in het meer. Het Veerse Meer heeft weinig natuurlijk dynamiek en het meer is geëutrofeerd. De eutrofiering is door de ingebruikname van het doorlaatmiddel de Katse Heule duidelijk afgenomen. Het waterbeheer in het meer is met name gericht op de behoefte van de binnendijkse landbouwgronden, het fungeert als afwateringsgebied voor deze gronden. Het Veerse Meer vervult een belangrijke recreatieve functie. De inrichting van het meer is hier grotendeels op gericht. Rondom de oevers zijn verschillende recreatiegebieden aangelegd. Op het meer geldt een snelheidslimiet: voor snelvaren en waterskiën is een gebied nabij de Veerse Gatdam en één ten oosten van Wolphaartsdijk aangewezen.

Door het meer loopt een (neven)vaarweg die wordt gebruikt door beroeps- en recreatievaart.

Het meer kent een drietal hoofdfuncties gezoneerd over het gebied. In het grootste deel van het Veerse Meer is recreatie de hoofdfunctie. In de hoofdvaarroute heeft de scheepvaart het primaat.

Voor de drooggevalen platen (Schotsman-Noord, Middelplaten, zuidpunt Goudplaat, Haringvreter) is de ecologische ontwikkeling richtinggevend.

In 2004 is een doorlaatmiddel in de Zandkreekdam in gebruik genomen om het watersysteem en daarmee het ecosysteem van het Veerse Meer te verbeteren. In aanvulling hierop is het beleid gericht op het afkoppelen van voedselrijk polderwater als een serieuze verbeteringsmaatregel.

Met een gezond ecosysteem als streefbeeld is ervoor gekozen te komen tot een nieuw (vaster en gelijkmatiger) waterpeil. Een m.e.r. voor de verschillende functies gaat hieraan vooraf.

In de gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer zijn de gewenste ontwikkelingen voor het gebied aangeduid. De kansen die daarin worden gegeven staan niet op zichzelf maar vormen nadrukkelijk onderdeel van integrale kwaliteitsverbetering voor het gehele gebied ten aanzien van waterkwaliteit, waterberging, peilbeheer, infrastructuur, wonen, werken (m.n. recreatie en toerisme en landbouw), natuur, landschap en cultuurhistorie.

Westerschelde

De Westerschelde is het enige overgebleven estuarium in het Deltagebied en vormt het Nederlandse deel van het Scheldeestuarium. Door het estuariene karakter en de omvang van het gebied is de Westerschelde één van de belangrijkste natuurgebieden van ons land.

De Westerschelde is tevens één van de drukste vaarwegen van de wereld. De hoofdvaargeul is geschikt voor de zeescheepvaart en er zijn diverse nevenvaargeulen. Door de schepen met vervoer van gevaarlijke stoffen speelt het onderwerp externe veiligheid nadrukkelijk rond de Westerschelde. De andere functies van de Westerschelde zijn visserij en recreatie, zoals kust- en oeverrecreatie, watersport en sportvisserij. In het mondingsgebied zijn enkele grote stranden, de kustlijn wordt door middel van zandsuppleties gehandhaafd. Daarnaast vindt beperkt dijk- en oeverrecreatie plaats.

De recreatievaart is beperkt zeker in verhouding tot die in de andere Deltawateren. Een goede scheiding van beroepsvaart en recreatievaart is van groot belang voor een veilige Westerschelde. Op de Westerschelde vindt weinig beroepsvisserij plaats. De Westerschelde heeft wel een betekenis als kinderkamerfunctie voor vis.

Met het Derde Memorandum van Overeenstemming hebben Nederland en Vlaanderen gezamenlijk kaderstellende besluiten genomen over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Dit Derde Memorandum is gebaseerd op de Langetermijnvisie Schelde-estuarium (streefbeeld 2030). Kern van deze visie is de inzet op een integrale ontwikkeling van het Schelde-estuarium op het gebied van veiligheid (tegen overstromingen en transportrisico's), bereikbaarheid

(haven van Antwerpen) en natuurlijkheid. In de visie wordt de ontwikkeling van het ene thema onlosmakelijk verbonden met het andere thema.

De uitvoering van die besluiten waarbij de provincie een rol heeft, is vervolgens uitgewerkt in het Convenant Westerschelde wat op 30 januari 2006 is ondertekend.

Onderdeel van dit convenant is de uitwerking en realisatie van 600 ha estuariene natuur, geldend voor het herstel van

de ecologische kwaliteit van estuariumstelsel. Bij de natuurontwikkeling zal zoveel mogelijk gestreefd worden naar realisatie op basis van vrijwilligheid.

Over twee grensoverschrijdende projecten is bestuurlijk overeenstemming bereikt, te weten:

- Het Zwin: een vergroting van het Zwin met minimaal 10 ha op Nederlands grondgebied.
- Groot-Saeftinghe: het ontwikkelen van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Prosperpolder (440 ha, waarvan 295 ha op Nederlands grondgebied is gelegen).

De overige 295 ha, die gelegen zijn in met name het middengebied (Vlissingen - Hansweert) worden door de provincie aangewezen. Op basis van onderzoek zijn in februari 2006 enkele combinaties van gebieden bepaald, die meer dan gemiddeld geschikt zijn voor de ontwikkeling van estuariene natuur. Deze gebiedscombinaties worden op hun effecten getoetst in kader van de wettelijke procedure van de Milieueffectrapportage, die op het project "Natuurpakket Westerschelde" van toepassing is.

Hiervoor wordt eerst de Startnotitie opgesteld, waarin wordt aangegeven welke alternatieven op welke aspecten onderzocht gaan worden. Rond de zomer is deze notitie gereed. Op deze notitie is inspraak mogelijk. Vervolgens start dan de onderzoeksfase. De verwachting is dat het onderzoek in het najaar van 2007 is afgerond en dat daarop volgend er besluiten genomen worden over de voorkeursgebieden in kader van de rijksprojectenprocedure.

Tevens wordt in deze gebieden gestreefd naar meekoppeling met andere functies (recreatief medegebruik, etc.). De provincie werkt de natuurontwikkelingsprojecten uit in samenhang met integrale regionale ontwikkelingsplannen.

De provincie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van voorstellen die passen in het convenant; het rijk draagt zorg voor de financiering en de formele besluitvorming. De provincie draagt zorg voor het overleg en de afstemming met gemeenten, waterschappen en maatschappelijke partijen rondom de Westerschelde.

Hoofdstuk 5 Omgaan met (economische) dynamiek

5.2. Zeehavens en transportassen

Structuurkeuzes voor industrieterreinen en transportassen

De provincie kiest voor bundeling van zeehavengebonden en industriële bedrijvigheid in het Sloegebied en Kanaalzone, op hoofdlijnen een continuering van het tot nu toe gevoerde beleid. Anno 2006 zijn in beide gebieden nog voldoende hectares beschikbaar, maar in de nabije toekomst komen de grenzen van nog uit te geven terreinen in zicht. Voor het Sloegebied zal daarom ingezet worden op zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik. Zorgvuldig ruimtegebruik is daarom een speerpunt van de provincie dat samen met Zeeland Seaports en gemeenten zal worden opgepakt.

De provincie kiest voor de Kanaalzone als het gaat om nieuw te ontwikkelen terreinen. Concreet wordt nu, in navolging van de reservering in het streekplan, Terneuzen-West als ontwikkelingsgebied voor havenontwikkeling opgenomen. De strategische milieubeoordeling heeft voor de verdere planontwikkeling een aantal aandachtspunten opgeleverd (zie bijlage 4).

De gewijzigde ruimtevraag in het industrie- en havencluster in Terneuzen wordt gevoed door twee ontwikkelingen. Op de eerste plaats wordt een WCT- en Westerscheldetunnel gerelateerde vraag voorzien en op de tweede plaats gaat het om de ruimtelijke implicaties van clustervorming rond een aantal bedrijven. De verdere invulling, omvang en aard van de nieuwe terreinen en de verhouding tot de bestaande voorraad zijn belangrijk thema's voor het ROM-2 project. Ontwikkelingen in de Gentse

Kanaalzone zullen bij deze heroriëntatie worden betrokken. Voor de aanpak van het ROM-2 project is een integrale aanpak het uitgangspunt (zie ook paragraaf 8.5.1). In deze aanpak en de uitwerking in doelen en projecten dienen nieuwe bedrijvigheid en nieuwe ontwikkellocaties enerzijds en investeringen in de omgevingskwaliteit en de kwaliteitsverbetering van bestaande locaties in evenwicht ingevuld te worden. De provincie wil aanpak en uitgangspunten samen met de partners, en op initiatief van de gemeente uitwerken.

De (inter)nationale bereikbaarheid van het industrie- en havencluster is essentieel. Ruimtelijk vertaalt zich dit in de aan- en afvoer van de grote en zware goederenstromen via de transportassen. De inzet is er onder meer op gericht het goederenvervoer via meer milieuvriendelijke modaliteiten (vervoerswijzen, shortsea, binnenvaart, spoor en buisleidingen) en een divers instrumentarium te bevorderen dan wel te ondersteunen. Een van de acties is de nadere uitwerking van een Zeeuws Kwaliteitsnetwerk goederenvervoer voor zowel water, weg als spoor. Kwaliteitseisen worden opgesteld ten aanzien van de bereikbaarheid, maar ook de leefbaarheid en de veiligheid. Een inventarisatie van de huidige kwaliteit in verhouding tot de gewenste kwaliteit leidt tot opgaven voor zowel het netwerk als de omgeving. Een en ander zal opgenomen worden in het op te stellen actieplan goederenvervoer 2006-2012.

Daarnaast zal ook het hoofdwegenet de goederenstromen afdoende moeten faciliteren. Het ligt in de bedoeling om de bestaande op de omgevingsplankaart aangegeven hoofdinfrastructuur rond de havengebieden te verbeteren door de Sloeweg en de Tractaatweg (N62) te verdubbelen en een tunnel bij Sluiskil te realiseren.

Kaders voor omgevingskwaliteit

Behoud en versterken van de Zeeuwse omgevingskwaliteit is een belangrijk uitgangspunt van het omgevingsbeleid. Dit betekent echter niet dat overall dezelfde kwaliteit wordt nagestreefd.

De beoogde kwaliteit is gerelateerd aan de aard en functie van het gebied. In de relatie havens, transportassen en omgeving is vooral de regionale milieukwaliteit in het geding (zie ook paragraaf 4.4). Daar waar bijvoorbeeld voor Schouwen-Duiveland een goede milieukwaliteit wordt nagestreefd, wordt vanwege het economisch belang rond de havens en langs de transportassen de huidige milieukwaliteit geaccepteerd. Verder uitgewerkt betekent dit dat voor de verschillende milieuaspecten allereerst moet worden voldaan aan de geldende grenswaarden. Bovendien wil de provincie in principe geen verslechtering van de huidige kwaliteiten/milieuzones (2006) toestaan: het eerder genoemde uitgangspunt van ontkoppeling voor de regionale milieuthema's. Voor geluid betreft dit de situatie na de voorziene zoneaanpassingen rond Sloegebied en Oostelijke Kanaaloever. Flexibiliteit in de toepassing van dit uitgangspunt wordt op de eerste plaats ingebouwd door tijdelijke verslechtering toe te staan mits er op afzienbare tijd aantoonbaar zicht is op maatregelen die de verslechtering teniet doen. In uitzonderingssituaties kan, als tweede flexibiliteitstap, milieucompensatie worden toegepast. En milieucompensatie betekent dan dat verslechtering op één van de aspecten van omgevingskwaliteit wordt geaccepteerd (binnen de wettelijke grenzen) mits tegelijk een investering wordt gedaan om een versterking van een ander aspect van de omgevingskwaliteit te realiseren.

In een separate uitvoeringsnota zullen de details van het milieukader worden uitgewerkt.

Uitgangspunt is een eenvoudige, maar tegelijkertijd robuuste en handhaafbare methodiek. Direct betrokkenen zullen in het voorbereidingstraject worden geconsulteerd. De uitvoeringsnota zal naar verwachting per 01/03/07 van kracht worden.

De provincie is voor veel havengebonden en industriële bedrijven bevoegd gezag volgens de Wet milieubeheer en heeft daarmee belangrijke taken en mogelijkheden om de milieubelasting door deze bedrijven te beperken. Om te voorkomen dat de milieukwaliteit rond de havens verslechtert, wordt bij bestaande installaties een continue verbeteringsspoor nagestreefd. De op deze wijze ontstane ruimte wordt gereserveerd voor nieuwe installaties en bedrijven. In het door BZW-Zeeland opgestelde Manifest Duurzame Dynamiek in Zeeland (2005) wordt deze strategie door het bedrijfsleven onderschreven.

Naleving van vastgestelde milieuzones/kwaliteitsniveau (2006) krijgt prioriteit. In navolging van het op te stellen zonebeheerssysteem Vlissingen-Oost (geluidshinder) zal worden onderzocht of dit systeem kan worden uitgebreid met de overige regionale milieu-aspecten (externe veiligheid, luchtkwaliteit, geur- en stofhinder) en kan worden toegepast in het gehele industrie- en havencluster.

Voor beperking van de milieudruk door de verschillende transportmodaliteiten heeft de provincie geen regulerende instrumenten. Met andere overheden zal worden nagegaan op welke wijze bovengenoemde uitgangspunten kunnen worden ingevuld. Door de rijksoverheid worden vernieuwende benaderingen zoals het werken met geluidsproductieplafonds voor wegverkeer en spoor geïntroduceerd. In veel gevallen zal dit echter niet een verslechtering van de huidige milieukwaliteiten kunnen voorkomen.

Voor het spoor wordt een dergelijk emissieplafond vastgesteld. De provincie ondersteunt deze vernieuwingen. Handhaving van het vastgestelde geluidsproductieniveau is voor de provincie een belangrijk aandachtspunt.

Het in deze paragraaf geformuleerde milieukader is onderdeel van de voorgestane aanpak van duurzame ontwikkeling. In hoofdstuk 3, waar deze aanpak is beschreven hoe gehandeld wordt als de doelstellingen van de beoogde duurzame ontwikkeling niet tot de gewenste resultaten leidt. Deze passage wordt hier nog eens herhaald: Als de gewenste dynamische ontwikkeling niet tot stand komt of als het de concurrentiepositie van Zeeland, bijvoorbeeld van de Zeeuwse havengebieden, wordt aangetast dan is de aanpak mislukt. Omgekeerd kan ook: veel nieuwe ontwikkelingen worden toegestaan, maar de nieuwe instrumenten en investeringen die moeten zorgen voor evenwicht, zoals verevening, komen niet van de grond. Ook dan is de aanpak mislukt. Als één van deze situaties zich voordoen dan zal de provincie de aanpak zoals uitgewerkt in dit plan heroverwegen, inclusief de daarbij behorende instrumenten en moet herbezinning plaatsvinden.

5.2.1 Westerschelde containerterminal

De Westerschelde Containerterminal (WCT) vormt een uitbreiding van het huidige haven en industriegebied aan de zeezijde van het Sloegebied door middel van de aanleg van een terminal van ca. 100 ha met een zeekade van ongeveer 2000 meter. Provinciale Staten hebben, na vernietiging van de streekplanuitwerking voor de WCT door de Raad van State in 2003, het college gevraagd een WCT uit te laten werken met een zeekade van ca. 2000m, zonder significante effecten in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Daartoe dient een aanpassing op de oorspronkelijke milieueffectrapportage opgesteld te worden en een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse uitgevoerd te worden. In goed overleg met gemeenten en bewoners dient er naar redelijkheid en billijkheid een oplossing te worden gevonden voor de gevolgen die het goederenvervoer in het achterland veroorzaakt.

De (on)mogelijkheden voor een dergelijk project worden momenteel onderzocht en zijn nog niet in een dusdanig stadium dat hierover in dit plan uitsluitel gegeven kan worden. Na afronding van deze studies zal een aparte besluitvormingsprocedure voor dit project worden gevoerd. Bij positieve besluitvorming dient het omgevingsplan op dit punt te worden herzien.

ACTIES EN PRESTATIES:

Het toetsen van de door de initiatiefnemers uitgevoerde onderzoeken in het kader van een aanpassing van het oorspronkelijke MER en het uitvoeren van een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse ten behoeve van de Westerscheldecontainerterminal

5.4. Duurzaam ondernemen

TRANSITIES

Sinds de publicatie van het 4de Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4) is transitie management geïntroduceerd als middel om veranderingen op gang te brengen naar een werkelijk duurzame wijze van energievoorziening, duurzame mobiliteit, duurzame landbouw, duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en behoud van biodiversiteit.

Hardnekkige problemen vragen om creatieve oplossingen, niet alleen op technologisch gebied, maar ook wat betreft de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke actoren.

De Zeeuwse transitiebijdrage zal zich richten op een beperkt aantal projecten die inspelen op de Zeeuwse eigenheid (v.w.b. samenstelling bedrijfsleven, onderwijs, ruimtelijke structuur etc.). De baten van een provinciaal transitiebeleid reiken verder dan alleen het oplossen van de hardnekkige milieuproblemen. Het biedt kansen voor verbetering van het Zeeuwse vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid en het versterkt de Zeeuwse kenniseconomie. Voor voorbeelden van kansrijke Zeeuwse transitiebijdragen zie kadertekst en paragraaf 5.5.2 Duurzame landbouw.

VOORBEELDEN VAN KANSRIJKE ZEEUWSE TRANSITIES

Luctor et energo

In een verkennende studie Luctor et Energo worden de mogelijkheden en kansen voor een Zeeuwse bijdrage aan de energietransitie onderzocht. Het gaat daarbij om energieinnovatie en nieuwe bedrijvigheid als spin-off daarvan, niet om de implementatie van nu al kosten effectieve concepten en technologieën. Uit een eerste serie gesprekken komen de volgende mogelijkheden naar voren:

- Biomassa voor hoogwaardige toepassingen, in een later stadium van de levenscyclus gevolgd door energetische benutting
- Ontwikkeling van nieuwe energieconcept gebaseerd op water (getijde, osmose)
- Aantrekken en ontwikkelen van bedrijvigheid gericht op de productie van nieuwe energietechnologieën
- Verdere ontwikkeling van windenergie (on- en offshore).

Kansen voor een duurzame chemie

In opdracht van VROM hebben TNO-MEP en Wageningen UR een startnotitie 'Transitie naar een duurzame chemie' opgesteld. In de notitie worden vijf thema's onderscheiden die van groot belang zijn voor de bijdrage van de chemie aan een maatschappelijke transitie naar duurzame ontwikkeling. Dit zijn:

1. Schone, op fossiele grondstof gebaseerde procesroutes: bulkchemie
 2. Op biomassa gebaseerde procesroutes: fijnchemie, pseudocommodities en specialties
 3. Kringloopsluiting en efficiënt omgaan met resources bij bulkchemie en commodities
 4. Duurzaam en functioneel ontwikkelen van componenten: fijnchemie en specialties
 5. Schone procestechnologie, downscaling en superefficiënt: in alle sectoren
- Per thema is verkend welke issues spelen, welke enablers, drivers, barrières en dilemma's aan de orde zijn.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Uitvoeren van projecten als uitwerking van de studie Luctor et Energo
- Starten van een verkennende studie Kansen voor een duurzame Zeeuwse chemie

5.5. Landbouw en platteland

5.5.1 Versterken agrarische productiefunctie

GRONDGEBONDEN LANDBOUW

Aquacultuur en zilte teelten

Tot aquacultuur wordt de kweek van schaal- en schelpdieren, vis, zouttolerante gewassen en andere aquatische producten gerekend. Het gaat hierbij niet alleen om voedingstoepassingen, maar ook om industriële en energietoepassingen van gekweekte aquatische organismen. Waar de veranderingen in het klimaat, de voorziene bodemdaling in met name de kustprovincies en de toenemende verzilting een bedreiging lijken te vormen voor de gangbare landbouw, bieden ze kansen voor een omschakeling naar aquacultuur. In heel Zeeland worden dan ook initiatieven voor aquacultuur gestimuleerd en ondersteund. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan financiële ondersteuning en het realiseren van specifieke inrichtingsmaatregelen. Met name langs de oevers van de deltawateren worden, vanwege de beschikbaarheid van zout water, kansrijk geacht voor (nieuwe) initiatieven. De mogelijkheden voor financiële ondersteuning zijn in het sociaal-economisch beleidsplan (PSEB) nader geconcretiseerd. Uitgangspunt voor provinciale ondersteuning is dat van zilte teelten of aquacultuur géén nadelige invloed uit mag gaan op de in bepaalde gebieden van nature aanwezige beschikbare zoet(grond)watervoorraad (zie kaart 4.7.B).

Aangezien bedrijven die investeren in aquacultuur worden gekenmerkt door verschillende fysieke vestigingsvormen wordt allereerst onderscheid gemaakt in bedrijven die naar aard, omvang en schaal passen in de categorie agrarisch, agrarisch aanverwante of semi-agrarische bedrijven en bedrijven die de uitstraling hebben van een regulier bedrijf. Bij de eerste categorie (de agrarisch aanverwante of semi-agrarische bedrijven) is het oprichten van bedrijfsgebouwen gekoppeld aan het agrarisch bouwblok. In andere gevallen is vestiging op een bedrijventerrein aan de orde. In principe wordt daarmee aangesloten bij het algemene vestigingsbeleid voor bedrijven en agrarische vestiging.

Voor nieuwe volwaardige initiatieven in het landelijk gebied die direct gebonden zijn aan zout water kan, als ter plaatse geen vestigingsmogelijkheden zijn, mogelijkheid voor nieuwvestiging (nieuw bouwblok) langs de oevers van de deltawateren worden geboden. Bij inpassing dient de gebruikelijke afweging ten opzichte van de omgevingskwaliteiten te worden gemaakt (zie paragraaf 4.2). Aanvullend kunnen extra voorzieningen nodig zijn, zoals waterbassins. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in enerzijds vergunningsplichtige bouwwerken en anderzijds vergunningsvrije bouwwerken en andere inrichtingswerken of voorzieningen die niet als bouwwerk worden aangemerkt³⁾. Aardenwallen bassins met folie zullen veelal goed inpasbaar zijn en behoeven veelal niet als bouwwerk te worden aangemerkt. Indien sprake is van (vergunningsplichtige) bouwwerken dan kunnen deze worden ingepast op of aansluitend aan het agrarisch bouwblok. Voor initiatieven op het agrarisch bedrijf met een grotere omvang dan 1 ha moet een zorgvuldige afweging met de omgevingskwaliteiten plaats vinden (paragraaf 4.2 en verder), met name de landschappelijke kwaliteit speelt hierbij een rol. Aanvullende voorwaarden zijn een maximum omvang van 3 ha, te realiseren aansluitend aan het bouwblok. Voor de overige (vergunningsvrije) werken en inrichtingsmaatregelen ten behoeve van initiatieven voor aquacultuur gelden, behoudens de geldende wettelijke regelingen, een zorgvuldige landschappelijke inpassing en de gebruikelijke afweging ten opzichte van de omgevingskwaliteiten, géén aanvullende voorwaarden. Voor teeltondersteunende voorzieningen, zoals afdekmaterialen en netten, geldt de beleidslijn zoals elders in deze paragraaf omschreven is.

Uit oogpunt van de zorg voor een goede landschappelijke inpassing van initiatieven in de aquacultuur wil de provincie invulling geven aan een pilotproject, waarbij hier een nadere uitwerking aan wordt gegeven. Hieruit kunnen vervolgens algemene richtlijnen ten behoeve van landschappelijke inpassing van dergelijke initiatieven worden gedestilleerd.

ACTIES EN PRESTATIES:

- De provincie ondersteunt en stimuleert initiatieven voor aquacultuur
- Uitwerken pilotproject inpasbaarheid en landschappelijke inpassing initiatief voor aquacultuur

3) Besluit Bouwvergunningvrije en lichtbouwvergunningsplichtige bouwwerken

Agrarisch vestigingsbeleid

Vrijkomende agrarische bebouwing wordt steeds vaker gebruikt voor niet agrarische bewoning. De mogelijkheden hiervoor worden geschetst in paragraaf 6.2. Een van de uitgangspunten die hierbij geldt is dat het niet-agrarisch gebruik van de bebouwing niet mag leiden tot nieuwe agrarische bouwblokken in het landelijk gebied. Dit uitgangspunt is erop gericht zorgvuldig ruimtegebruik in het landelijk gebied te bevorderen. Tenzij sprake is van het oplossen van bestaande knelpunten in verband met ruimtegebrek en/of milieuhinder worden geen mogelijkheden geboden voor nieuwe agrarische bouwblokken. Op basis van een samenhangende ruimtelijke visie, bijvoorbeeld bij een gebiedsuitwerking, of bij een specifieke taakstelling kan van dit principe worden afgeweken. Voor een nieuw agrarisch bouwblok komen alleen volwaardige agrarische bedrijven in aanmerking. Een agrarisch bedrijf is volwaardig wanneer het volledige werkgelegenheid en een aanvaardbaar inkomen biedt aan ten minste één arbeidskracht of wanneer daarop op termijn uitzicht bestaat.

Het oprichten van een tweede agrarische bedrijfswoning is alleen mogelijk wanneer de noodzaak hiertoe vanuit het oogpunt

van de agrarische bedrijfsvoering en bedrijfsomvang kan worden aangetoond. Ook voor andere dan agrarische activiteiten (inclusief recreatiebedrijven) kan in uitzonderingssituaties een dergelijke mogelijkheid worden geboden. Ondubbelzinnig moet dan vast komen te staan dat er een noodzaak is vanuit de bedrijfsvoering en dat vestiging in de nabijgelegen woonkern geen optie is. Agrarische bedrijfsbebouwing dient geconcentreerd te worden binnen het agrarisch bouwblok. De provincie schrijft geen maximum omvang van het bouwblok voor. De gemeente kan dit nader invullen en zonodig maatwerk leveren. Op afstand van het bouwblok zijn kleinschalige bouwwerken (circa 50 m²) toelaatbaar indien kan worden aangetoond dat deze bouwwerken noodzakelijk zijn ten behoeve van een doelmatige agrarische bedrijfsvoering (inclusief verbrede landbouw). In specifieke gevallen kan op basis van een expliciete onderbouwing maatwerk worden geleverd. In alle gevallen vormen de vormgeving van het bouwwerk en de landschappelijke inpassing belangrijke aandachtspunten.

NIET-GRONDGEBONDEN LANDBOUW

Glastuinbouw

De gunstige klimatologische omstandigheden, de ligging ten opzichte van de relevante afzetgebieden in Noordwest Europa en het ontbreken van congestieproblemen zijn positieve vestigingsvoorwaarden voor de ontwikkeling van glastuinbouw in Zeeland. Zowel vanuit economisch als vanuit omgevingsperspectief dienen nieuwe glastuinbouwontwikkelingen geconcentreerd plaats te vinden. In de Nota Ruimte zijn hiervoor tien landbouwontwikkelingsgebieden glastuinbouw in Nederland aangewezen. Voor Zeeland is deze locatie gelegen in de gemeente Terneuzen. Hier wordt op de Axelse Vlakte 300 hectare aan ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Op deze locatie is ruimte voor nieuwvestiging en uitbreiding. De provincie zal de totstandkoming van deze locatie ondersteunen. De inschatting is dat de locatie Terneuzen voor de planperiode van het omgevingsplan voldoende ontwikkelingsruimte biedt. Mochten de ontwikkelingen sneller gaan dan verwacht dan zal de provincie nader onderzoek doen naar de wenselijkheid van verdere ontwikkelingen en de resultaten van dit onderzoek vertalen in aanvullend beleid en beleidsuitvoering. De bestaande glastuinbouwlocaties Rilland, Kapelle, Sint Annaland en Sirjansland wordt geen extra ruimte geboden bovenop de omvang die in vigerende bestemmingsplannen is vastgelegd.

De contramal van het uitgangspunt van concentratie is het tegengaan van solitaire glastuinbouw verspreid over de provincie. De inzet is de solitaire glasareaal niet verder te doen toenemen. Glastuinbouw als solitaire ontwikkeling is slechts toelaatbaar als beperkt ondersteunende neventak op een bestaand agrarisch bedrijf, mits dit landschappelijk en milieuhygiënisch aanvaardbaar is. Voor glastuinbouw als neventak geldt een maximale omvang van 2000 m². Bestaande solitaire glastuinbouwbedrijven kunnen zich, tot een maximum van 2 hectare, verder ontwikkelen wanneer dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is. Wanneer aangetoond kan worden dat elders in de provincie solitair glas gesaneerd is van tenminste dezelfde omvang, en wanneer verdere ontwikkeling niet strijdig is met de omgevingskwaliteiten ter plaatse, kan verdere ontwikkeling worden toegestaan, tot een maximum van 4 ha. Op initiatief van de sector kan hieraan in overleg met de provincie een praktische uitwerking aan worden gegeven.

Gezien de beperkte omvang van de problematiek zet de provincie niet op voorhand actief in op sanering van bestaande solitaire glastuinbouwbedrijven. Als zich ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit specifieke kansen voordoen kan maatwerk worden geboden, waarbij wederom concentratie uitgangspunt is. Ook de ruimte voor ruimte regeling (onderdeel van verevening) kan mogelijkheden bieden sanering te ondersteunen.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Ondersteunen totstandkoming concentratielocatie voor glastuinbouw in de Kanaalzone
- Op initiatief van de sector samen met hen uitwerking geven aan sanering van en uitbreidingsmogelijkheden

Intensieve veehouderij

Voor de intensieve veehouderij ervaart de laatste jaren spanningen met de omgeving. In aansluiting op het rijksbeleid wordt voor de intensieve veehouderij geen actief spreidingsbeleid voorgestaan.

Verplaatsing vanuit de overschotgebieden naar Zeeland wordt afgewezen. Grootchalige ontwikkeling van intensieve veehouderij is ongewenst vanwege het grote beslag dat daardoor op de in Zeeland beperkt aanwezige mogelijkheden voor groei van de veestapel gelegd wordt (zie ook paragraaf 5.5.2). Bij versoepeling van beleid dreigt de tendens van vestiging van veehouderijbedrijven van buiten de provincie uit gebieden waar de milieubelasting door veehouderij te hoog is terug te keren. De provincie continueert derhalve in hoofdlijnen het beleid zoals dat met de streekplanherziening vestigingsbeleid intensieve veehouderij is ingezet. Ruimtelijke aspecten en belangen die hiervoor mede bepalend zijn, zijn:

- Het landelijk gebied van Zeeland wordt als landschappelijk waardevol aangemerkt. Het ontstaan van grootchalige, industrieel aandoende agrarische bedrijven doet afbreuk aan de landschappelijke kwaliteiten. Er bestaat bij het type industrieel aandoende bebouwing geen relatie tussen de mate van bebouwing en de beschikbare cultuurgrond. Intensieve veehouderijen oefenen hierdoor grotere invloed uit op het omringende landschap dan grondgebonden bedrijven.
- Het landelijk gebied maakt mede deel uit van het toeristisch product Zeeland; het recreatief medegebruik is een belangrijk bestanddeel van de dagrecreatieve voorzieningen in Zeeland. De aantrekkelijkheid van het gebied neemt door vestiging van intensieve veehouderij af.
- Intensieve veehouderij leidt ten opzichte van akkerbouwbedrijven tot een forse toename van zwaar vrachtverkeer. Effect daarvan is schade aan plattelandswegen die niet geschikt zijn voor dergelijke transporten. Ook zal hierdoor de onveiligheid in het verkeer toenemen.
- Vitale, grondgebonden landbouw is mede van belang voor het beheer en grondgebruik van het buitengebied.

Intensieve veehouderij heeft deze functie niet, maar leidt eerder tot spanningen. Door de toenemende druk op de inkomenspositie van de vitale, grondgebonden landbouw wordt gezocht naar functies in het landelijk gebied die dit beheer en grondgebruik op adequate soortgelijke wijze kunnen overnemen, dan wel wordt gezocht naar functies die de grondgebonden landbouw kunnen ondersteunen haar rol hierin te behouden.

Voor nadere achtergronden en toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de streekplanherziening.

In alle gebieden wordt de vestiging van intensieve veehouderij en omschakeling van bestaande agrarische bedrijven niet toegestaan, tenzij dit noodzakelijk is bij het oplossen van knelgevallen. Hieronder wordt verstaan bedrijven die vanwege realisatie van een natuurontwikkelingsproject, stads- of dorpsuitbreiding, stads- of dorpsvernieuwing of een gebiedsgericht project verplaatst moeten worden. Voorwaarden hierbij zijn dat het afgestemd dient te zijn op de beschikbare milieuruimte, de andere functies in het gebied zich daartegen niet verzetten en de afweging met de omgevingskwaliteiten positief uitvalt (zie paragraaf 4.2). De vestiging van grote industrieel aandoende bedrijven, waaronder worden verstaan bedrijven met een vloeroppervlak van 5000 m² of meer, dient te worden tegengegaan. Toevoegen van een neventak aan een bestaand agrarisch bedrijf is mogelijk, waarbij eveneens de afweging op de beschikbare milieuruimte gemaakt moet worden, de andere functies van het gebied zich daartegen niet verzetten en de afweging met de omgevingskwaliteiten positief uitvalt (zie paragraaf 4.2). De omvang van de neventak is afhankelijk van de bedrijfsomvang (is nog sprake van een neventak), de noodzaak voor de continuïteit van het bedrijf, de diersoort e.d. maar mag niet meer dan 1600 m² bedrijfsvloeroppervlak bedragen. Aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven kan in beperkte mate groei mogelijkheden worden geboden wanneer dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is, wanneer geen andere zwaarwegende belangen vanuit het omgevingsbeleid zich daartegen verzetten en de bedrijfsvloeroppervlak de omvang van 5000 m² niet overschrijdt. Bij een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 5000 m² is een eenmalige maximale uitbreiding van 10% toelaatbaar. Als wettelijke eisen ten aanzien van dierenwelzijn een verruiming van de maatvoeringen in deze paragraaf eisen kan daar ruimte voor worden geboden.

In het algemeen geldt dat biologische veehouderij gezien kan worden als grondgebonden veehouderij.

VERBREDE LANDBOUW EN NIEUWE ECONOMISCHE DRAGERS (NED'S)

Nieuwe Economische Draggers

Met het oog op het versterken van de economische basis van het platteland wordt ruimte geboden voor nieuwe, ook niet-agrarische, kleinschalige activiteiten in het landelijk gebied. Als tegenprestatie

wordt een investering gevraagd in de ruimtelijke kwaliteit. Zo gaan vergroten van de economische vitaliteit en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hand in hand. De Zeeuwse gemeenten beoordelen welke nieuwe economische dragers in principe aanvaardbaar geacht worden. Ter indicatie is een lijst (zie bijlage 3) opgesteld waarin een aantal mogelijke NED's zijn opgenomen. Deze lijst heeft geen limitatief karakter. De lijst is indicatief en de gemeenten hebben de mogelijkheid om van deze lijst af te wijken wanneer de betreffende functie naar aard, schaal en gevolgen voor de omgeving vergelijkbaar is met de op de lijst genoemde functies. De lijst kan tevens worden gebruikt als hulpmiddel bij de beoordeling van de kleinschaligheid van de activiteit. Bij nieuwe economische dragers kan het gaan om zowel een agrarisch bedrijf teneinde aanvulling op het agrarisch basisinkomen te genereren, als om hergebruik van bestaande gebouwen, waarvan het agrarisch gebruik is beëindigd. Gemeenten kunnen naar type koppeling differentiëren welke nieuwe functies toegestaan worden. Uitgangspunt voor het bepalen van de maximale maat van de nieuwe economische drager is de omvang van de (bestaande) bebouwing, waarbij als uitgangspunt geldt dat het om een kleinschalige activiteit gaat.

Per locatie geldt dat voldaan moet worden aan:

- de milieunormen van de Wet milieubeheer
- de eisen die de waterbeheerder stelt aan de afvalwaterlozing
- geen onevenredige schadelijke gevolgen voor natuur en landschap
- geen belemmeringen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven
- geen onevenredige toename van de automobiliteit.

Voorwaarde is dat nieuwe initiatieven als tegenprestatie een investering moeten doen in de omgevingskwaliteit, het principe van verevening. Als basisinvestering wordt uitgegaan van een bedrag van € 8000,-. Als toepassing van dat bedrag leidt tot kennelijke onredelijkheid, bijvoorbeeld wanneer initiatiefnemer in het verleden al veel in de omgevingskwaliteiten heeft geïnvesteerd kan een ander bedrag overeengekomen worden, tot een minimum van € 4000,-. In het algemeen zijn de spelregels van verevening van toepassing zoals uitgewerkt in paragraaf 8.5.1.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Bevorderen van de professionaliteit van en samenwerking tussen verschillende initiatiefnemers
- Ondersteunen projecten ter versterking van verbrede landbouw

NIET- AGRARISCHE ACTIVITEITEN IN HET LANDELIJK GEBIED

Bestaande agrarische bedrijfslocaties (bouwblokken) kunnen omschakelen naar kleinschalige agrarisch technische hulpbedrijven, op voorwaarde dat deze passen in de omgeving. Het bedrijf moet qua schaal vergelijkbaar van omvang zijn met een regulier agrarisch bedrijf.

Voor de vestiging van semi-agrarische bedrijven (zoals bijvoorbeeld tuincentra, hoveniers, maneges) geldt als uitgangspunt dat, voor zover dat inpasbaar is in de omgeving, deze bij voorkeur plaatsvindt in de randen van de kernen. Als dat niet mogelijk is dan is vestiging mogelijk in voormalige agrarische bebouwing in de nabijheid van de kernen. Bij de afweging van de omgevingskwaliteiten dient, in verband met de verkeersaantrekkende werking, in ieder geval de bereikbaarheid, ontsluiting en het parkeren punt van aandacht te zijn. Gemeenten kunnen op basis van deze uitgangspunten en specifieke locale omstandigheden hier nader invulling aangeven.

Bestaande niet-agrarische activiteiten in het landelijke gebied (niet zijnde de zogenaamde NED's) kan eenmalig een uitbreidingsmogelijkheid worden geboden indien andere planologische belangen zich daar niet tegen verzetten. Deze uitbreidingsmogelijkheid zal circa 20% kunnen bedragen. Dit percentage geldt voor zowel de (bebouwde) bedrijfsvloeroppervlakte als de onbebouwde oppervlakte van het bestaande bedrijf.

In bijzondere situaties bestaat voor gemeentebesturen de mogelijkheid een grotere uitbreiding toe te staan. De noodzaak daarvan dient in de toelichting bij het bestemmingsplan dan wel in de ruimtelijke onderbouwing te worden aangetoond en beschreven. Daarbij kan onder andere worden gedacht aan situaties waarin een ruimtelijke uitbreiding nodig is, omdat een bedrijf dient te voldoen aan (gewijzigde) wettelijke eisen (bijvoorbeeld op het gebied van (milieu)hygiëne of veiligheid), dan wel

veranderde bedrijfsmatige eisen. Ook kan voor bestaande bedrijven in gebieden waar sprake is van linten of clusters van bebouwing ruimere uitbreidingsmogelijkheden worden geboden. In deze gebieden is een uitbreiding tot 50% mogelijk.

Met de hiervoor genoemde uitbreidingsmogelijkheden moet, uit een oogpunt van het tegengaan van verstening en versnippering van het landelijk gebied, terughoudend worden omgegaan. In alle gevallen dient nadrukkelijk de optie van verplaatsing of vestiging van een dependance op een regulier bedrijventerrein te worden overwogen. Ook dient uitwerking gegeven te worden aan de landschappelijke inbedding (zie paragraaf 4.9.2) van de bestaande activiteiten inclusief de voorgenomen uitbreiding. Het principe van verevening is eveneens van toepassing (paragraaf 8.5.1).

5.5.2 Duurzame landbouw en relatie tot de omgevingskwaliteiten

DUURZAME LANDBOUW

Mestruimte

De provincie streeft naar een evenwichtsbemesting die leidt tot een goede gewasopbrengst (ofwel een verminderde gewasopbrengst die gecompenseerd wordt door een hogere, eerlijke prijs voor het product), een gezonde bodem en een minimale emissie naar grond- en oppervlaktewater. Hierbij hoort de toepassing van dierlijke mest. Een overmatig gebruik van dierlijke mest leidt echter tot verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater. In Nederland wordt er meer mest geproduceerd dan toegepast kan worden in de landbouw uitgaande van evenwichtsbemesting. Voor de provincie is uitgangspunt dat niet meer dierlijke mest wordt geproduceerd dan er toegepast kan worden binnen de provincie. De productie moet dus binnen de milieumestruimte blijven, wil de provincie in de toekomst geen mestexporterende provincie worden. Momenteel overschrijdt de mestproductie al de milieumestruimte. Dit vormt een argument onder het restrictieve beleid voor de intensieve veehouderij.

Om de emissie van mest naar het grond- en oppervlaktewater te beperken is het belangrijk dat de mest in het voorjaar wordt toegediend. Om dit logistiek mogelijk te maken bestaat er voor akkerbouwers de mogelijkheid om mest op het bouwblok op te slaan. Permanente mestopslag op veldkavels is uitgesloten. Wel behoort tijdelijke mestopslag op veldkavels tot de mogelijkheden.

Energieopwekking

Bij agrarische ondernemers is sprake van een groeiende belangstelling voor duurzame energieopwekking op of in de nabijheid van het agrarisch bedrijf. Hierbij gaat het om zonneenergie en mest en (co)vergisting. Bij dit laatste wordt mest (en plantaardige producten) omgezet in een verbeterde meststof, waarbij warmte en gas (omgezet in elektriciteit) vrijkomen. Deze vormen van energieopwekking met levering van energie aan het elektriciteitsnet kunnen een extra bron van inkomsten voor de agrarisch ondernemer vormen en leveren bovendien een bijdrage aan de ecologische en economische duurzaamheid. De provincie wil dergelijke vormen van energie opwekking, wanneer het een rendabele activiteit voor (samenwerkende) bedrijven betreft, stimuleren.

Het oprichten van (kleinschalige) installaties ten behoeve van de (co)vergisting van mest op het agrarisch bedrijf is gekoppeld aan de volgende randvoorwaarden:

- De activiteiten dienen in beginsel plaats te vinden op het agrarisch bouwblok.
- De activiteiten dienen qua aard, schaal en omvang te passen op het agrarisch bouwblok. Voorkomen dient te worden dat (grootschalige) vergistingsinstallaties inbreuk maken op het karakter van het agrarisch landschap.
- Er geen onevenredige toename van de automobilititeit plaatsvindt. Consequentie van deze voorwaarde is dat wanneer sprake is van samenwerkende bedrijven, deze in elkaars nabijheid gelegen dienen te zijn.

- Er dient sprake te zijn van een aan de reeds aanwezige agrarische bedrijfsvoering aanverwante activiteit.
- Het digestaat dient een meststof te zijn, zoals omschreven in de handreiking (co)vergisting van mest.

Wanneer niet aan deze voorwaarden wordt voldaan en de aard van de activiteiten, de omvang van de installaties of de toename van de automobilititeit het normaal agrarisch gebruik overtreffen dient, om een verdergaande verstening en industrialisering van het landelijk gebied te voorkomen, de voorgestane ontwikkeling op een bedrijventerrein gerealiseerd te worden.

De provincie onderschrijft de handreiking (co-)vergisting van mest van het ministerie van VROM en beveelt aan deze te hanteren bij de verdere beleidsuitwerking voor ruimte en milieu.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Ondersteunen van de agrarische sector bij het doorvoeren van landelijk beleid (mestbeleid) en landelijke afspraken (convenant duurzame gewasbescherming) op bedrijfsniveau (Stichting Mineralen en Middelen Meester), gebruik makend van de Europese subsidiemogelijkheden hiervoor
- Stimuleren initiatieven duurzame energieproductie rond het agrarisch bedrijf

RELATIE MET DE OMGEVINGSKWALITEITEN

Lusten en lasten

In het landelijke gebied is sprake van een toenemende verwevenheid van verschillende functies (denk aan burgerwoningen in voormalige agrarische bedrijfswoningen of aan nieuwe economische dragers). De provincie wil ten behoeve van een vitaal platteland de ontwikkelingsruimte van de landbouw niet onnodig inperken als gevolg van deze nieuwe functies in het landelijke gebied. Met het oog hierop is in opdracht van de provincie onderzoek gedaan naar het concept 'plattelandswoning'. Op basis van dit concept kan voor woningen nabij (agrarische) bedrijven in het landelijk gebied een ruimere normering worden gehanteerd.

In een pilotstudie is vervolgens de mogelijke toepasbaarheid van de stad- en milieubenadering nagegaan, met als vertrekpunt de vraag of de milieuregelgeving (onbedoeld) ongewenste effecten heeft op de plattelandsontwikkeling in Zeeland. Uit dit onderzoek, blijkt dat de huidige milieuregelgeving in geval van intensieve functiemenging belemmeringen kan opleveren voor gewenste ontwikkelingen. In de praktijk zijn knelpunten (geur, geluid) vanwege het ontstaan van nieuwe burgerwoningen - onder meer door omzetting van agrarische woningen in burgerwoningen – het meest voorkomend. Echter bestaande en door de regering voor de korte termijn aangekondigde regelgeving op het gebied van geluid en geur biedt op zich ook speelruimte voor gemeenten enerzijds om voortgaande noodzakelijke ontwikkelingen in de landbouw open te houden en anderzijds om bescherming aan gevoelige bestemmingen (waaronder de burgerwoning) te bieden. De verwachting is dat toepassing van afwijkingen zoals bedoeld in de Interimwet Stad- en Milieubenadering tot de uitzonderingen zullen behoren. Afzonderlijke, gerichte regelgeving ten behoeve van begrip 'plattelandswoning' is daarnaast niet strikt nodig, doch het concept kan wel degelijk een rol spelen als leidraad bij de uitwerking van gemeentelijk beleid.

Om het concept van de 'plattelandswoning' toepasbaar te maken is het van belang dat gemeenten door het vaststellen van specifiek beleid de ruimte die de milieuwetgeving biedt benutten en expliciet vertalen in een gedifferentieerde bescherming voor hun grondgebied (zie ook paragraaf 4.4). Het concept 'plattelandswoning' kan daarbij de onderbouwing van het specifieke gemeentelijk beleid verhelderen, waarbij wordt aangegeven dat, wanneer gewoond wordt in een gebied met een ruimere normering, daar niet alleen de 'lusten' van het leven in een landelijke omgeving bij horen, maar ook de 'lasten' van het productielandschap. Een en ander laat onverlet dat bij de landbouw de opgave blijft liggen een zo groot mogelijke inspanning te blijven leveren de "last" voor de omgeving zo klein mogelijk te doen zijn.

De provincie stelt een handreiking op voor gemeenten over toepassing van het concept 'plattelandswoning' en zal het gebruik van het concept in de omgevingsbalans evalueren. Bij deze evaluatie wordt zonodig de wens betrokken op langere termijn te komen tot een meer generieke regeling op landelijk niveau.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Opstellen handreiking aan gemeenten over toepassing van de resultaten van het project lusten en lasten
- Evaluatie project lusten en lasten in de omgevingsbalans (na drie jaar), daarbij te betrekken de eventuele wenselijkheid van een meer generieke regeling op landelijk niveau

Teeltondersteunende voorzieningen (TOV's)

Bij de intensivering en de specialisatie in de akkerbouw wordt steeds meer gebruik gemaakt van teeltondersteunende voorzieningen als afdekmaterialen en tunnels. Passend in het stimuleringsbeleid gericht op intensivering moeten in het algemeen aan deze voorzieningen geen belemmeringen worden opgelegd. Dat betekent dat tijdelijke afdekmaterialen, tijdelijke voorzieningen en minder in het oog springende grofmazige netten zijn toegestaan.

Ingrijpender voor landschap en beeldkwaliteit zijn voorzieningen als plastic boogkassen, regenkappen en fijnmazige hagelnetten. Hiervoor geldt een specifieke regeling. Deze houdt in dat deze soorten voorzieningen toelaatbaar zijn:

- Als er sprake is van een goede landschappelijke inbedding (zie paragraaf 4.9.2). Wanneer het oppervlak aan regenkappen en fijnmazige hagelnetten toeneemt, betekent dit dat ook de inspanningen ten behoeve van een goede landschappelijke inbedding fors dienen toe te nemen.
- Als er geen lichtuitstraling plaatsvindt.
- Als de bijzondere karakteristieke openheid van het betreffende landschapstype (zie paragraaf 4.9) niet wordt aangetast. In karakteristiek open gebieden en in gebieden behorend tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is het realiseren van deze teeltondersteunende voorzieningen niet toegestaan.
- Voor boogkassen geldt een maximum oppervlakte per bedrijf van 1 ha.

Nieuwe vormen van teeltondersteunende voorzieningen moeten worden beoordeeld volgens hetzelfde beleidsprincipe als de hier beschreven voorzieningen waarmee ze qua impact op het landschap en betekenis voor de landbouw vergelijkbaar zijn.

5.6 Recreatie

CONCENTRATIE ALS UITGANGSPUNT

Uitgangspunt bij de grootschalige recreatieve ontwikkeling blijft concentratie. Concentratie van de verblijfsrecreatie heeft verschillende voordelen: onderlinge versterking van de bedrijven, vergroten draagvlak voor voorzieningen, mobiliteitsgeleiding, zorgvuldig ruimtegebruik en voorkomen versnippering. Op de kansenkaart recreatie (zie kaart 5.6) en op de omgevingsplankaart zijn de recreatieve concentratiegebieden weergegeven, in hoofdlijn een continuering van de ruimtelijke aanduidingen uit het vigerende streekplan.

De recreatieconcentraties omvatten in de meeste gevallen een aantal recreatieve bedrijven en/of andere recreatieve voorzieningen. In een aantal gevallen wordt de concentratie gevormd door een dorp of stad.

Op de locatie van de recreatieconcentraties en direct daar aansluitend, worden ontwikkelingen in de recreatiesector planologisch gestimuleerd. De ontwikkelingsrichting vanuit deze concentraties is op sommige locaties wel verbonden aan de opgaven voor de complexe gebieden of aan kansen en belemmeringen met het oog op natuur.

HOTELS

De hotelsector in Zeeland is ten opzichte van andere verblijfsrecreatieve voorzieningen ondervertegenwoordigd en bestaat vergeleken met het landelijk gemiddelde relatief veel uit niet geclassificeerde accommodaties. Ook deze sector kan een bijdrage leveren aan de seizoensverlenging en de (jaarronde) werkgelegenheid. Het beleid blijft daarom gericht op het ruimte bieden voor nieuwe hotels. Op de eerste plaats zijn er in en aansluitend aan bebouwd gebied (zoals de bebouwde kom) en recreatieconcentraties mogelijkheden voor nieuwvestiging van hotels. Verder kunnen ook daarbuiten een beperkt aantal locaties worden overwogen. Gezien de marktanalyse moet het in die gevallen dan

gaan om het luxere segment en moet dan sprake zijn van een locatie met uitstraling, op een kruising van landschapstypen en in de nabijheid van een aantrekkelijke kern en andere toeristische voorzieningen. Ook aan nieuwe unieke hotelconcepten, waarbij het concept of profiel een afwijkende locatie wenselijk maakt, kan bij een goede motivering planologische ruimte geboden worden. Daarbij dient door de initiatiefnemer bovendien de bijdrage van het initiatief aan de vernieuwing en/of verbreding van het Zeeuwse toeristische product te worden aangetoond. Ook hier gelden de algemene inpassingsvoorwaarden en de voorwaarden van landschappelijke inpassing en verevening. Ter hoogte van de kruising provinciale weg N256/Noordlangeweg kan een hotel-restaurant-conferentiecentrum worden ingepast.

ACTIES EN PRESTATIES:

Ondersteunen ondernemersinitiatieven voor hotels in het luxere segment

DAGRECREATIE

In de analyse is aangegeven dat de recreant niet alleen meer komt voor verblijf. Beleving en vermaak in de regio is cruciaal. Doel is daarom het bevorderen van ontwikkelingskansen en ontwikkelingsruimte voor bestaande en nieuwe dagattracties. Middelgrote attracties⁵⁾ zijn mogelijk en worden gestimuleerd bij steden en recreatieconcentraties en kleinschaligere voorzieningen zijn inpasbaar op het platteland (zie paragraaf 4.2). Activiteiten dienen aan te sluiten bij het (groenblauwe) karakter van Zeeland en wat betreft aard en schaal te passen bij de locatie. Bij ontwikkeling van nieuwe en uitbreiding van bestaande activiteiten dient rekening gehouden te worden met de kwaliteit van de omgeving en de verkeersafwikkeling. Voor het thema 'verbeteren toegankelijkheid en de toeristische infrastructuur' wordt verwezen naar paragraaf 4.9.4 over het landschapsnetwerk. Aanvullend kan worden opgemerkt dat er onder meer in het kader van het Actieplan Fiets speciale aandacht uitgaat naar de bereikbaarheid van dagrecreatieve voorzieningen per fiets vanuit de recreatieconcentratiegebieden. Wanneer het profiel van een nieuw uniek product een afwijkende locatie wenselijk maakt, kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken. Daarbij dient de bijdrage van het initiatief aan de vernieuwing van het Zeeuwse toeristische product te worden aangetoond.

5) Middelgrote attracties: attracties met jaarlijks maximaal 750.000 bezoekers en qua omvang passend bij de Zeeuwse schaal

5.7 Gebruiksfuncties deltawateren en omgeving

In paragraaf 4.12 is op basis van de verschillende kwaliteiten van de deltawateren de hoofddoelstelling voor het beleid voor de deltawateren en een nadere ruimtelijke zonering uitgewerkt. In deze paragraaf komen de gebruiksfuncties van de deltawateren en hun directe omgeving aan de orde. Deze kwaliteiten en de daaraan gekoppelde zonering vormen de basis voor de inpasbaarheid van gebruiksfuncties en de daarbij te stellen randvoorwaarden.

Naast de (inter)nationaal erkende natuurwaarden hebben de deltawateren ook een economische belang voor Zeeland. Uit oogpunt van recreatie en toerisme en voor de visserij vormen de deltawateren een gebied met veel potenties. Daarnaast zijn de deltawateren als verbindingroute voor de binnenvaart van belang en is de Westerschelde daarnaast een hoofdverbindingssas voor de scheepvaart.

Binnen de kaders van dit omgevingsplan vormt het de uitdaging om de economische activiteiten te versterken met behoud en ontwikkeling van de natuurlijke waarden.

Bij nieuwe ontwikkelingen in de deltawateren zal dan ook telkens gekeken moeten worden naar de mogelijkheid om coalities te sluiten, waardoor de kwaliteit van de deltawateren geoptimaliseerd kan worden. In de paragraaf 4.12 is deze aanpak, die aansluit bij de uitwerking van de integrale visie deltawateren, nader beschreven.

Voor een goede economische ontwikkeling is een gezond ecosysteem van belang. De recreatie en visserij zijn immers niet gebaat bij een slechte waterkwaliteit. De provincie hecht aan een goede afstemming tussen de functies. Naast investeren in kwaliteit en inpassen van nieuwe ontwikkelingen

is ook bekendheid met de kwaliteiten en de daarbijbehorende spelregels van belang waarbij ook handhaving een beduidende rol speelt. In de op te stellen Natura 2000-beheersplannen zal naast de uitwerking van de specifieke natuurdoelstellingen ook het bestaand (mede) gebruik zoveel mogelijk worden geregeld. Nieuwe ontwikkelingen zullen getoetst worden op de effecten van de kwalificerende natuurwaarden.

DOELSTELLING:

Versterken economische activiteiten op de deltawateren met behoud en ontwikkeling van de natuurlijke waarden

5.7.1 Watersport

De watersport heeft potentie om in de Zeeuwse delta verder uit te groeien tot een belangrijke economische factor. Het is een relatief schone bedrijfstak. De laatste jaren is geïnvesteerd in het verbeteren van het imago van de Zeeuwse watersportmogelijkheden, want de ontwikkeling van Zeeland als watersportprovincie is laat op gang gekomen. Om een verdere rol te kunnen blijven spelen moet een kwaliteitsslag plaatsvinden.

Deze impuls heeft zowel betrekking op kwaliteit van het geboden product als op ondernemerschap. Daarvoor is ruimte voor bedrijvigheid nodig zowel om uitbreiding en kwaliteitsverbetering te stimuleren als om vernieuwing aan te jagen. Daarnaast is ruimte nodig om te voldoen aan wettelijke eisen.

DOELSTELLING:

Bevorderen van en ruimte bieden voor verdere ontwikkeling van de watersport, met een versterking van de kwaliteit van de deltawateren

Jachthavens

Het ruimte bieden aan watersport vertaalt zich onder andere in het fysiek ruimte bieden aan de verdere ontwikkeling van jachthavens. Door de markt is een inschatting gemaakt van de groeimogelijkheden van het aantal ligplaatsen tot 2015. Het gaat hier om een stijging van 12% ten opzichte van 2004, wat neerkomt op een groeipotentie van 2950 extra plaatsen. Nader onderzoek wordt noodzakelijk geacht om te kunnen beoordelen of een dergelijke groei van het aantal ligplaatsen leidt tot significante effecten op de kwalificerende natuurwaarden.

Hiertoe zal de provincie een pilotproject met betrekking tot de Grevelingen starten. In dit project wordt aangesloten bij de lijn die het Grevenlingenschap voor dit deltawater heeft ingezet en die moet leiden tot het behoud en versterking van de ecologische (water)kwaliteit en economische vitaliteit. In samenspraak met diverse betrokken partijen, waaronder het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dat de instandhoudingsdoelstellingen voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vaststelt, wordt nader uitwerking gegeven aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen. Hierbij zullen de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen, evenals de noodzakelijk geachte ecologische verbeteringen ten behoeve van de waterkwaliteit in relatie worden gebracht met de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Naast de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie (watersport) worden eveneens de ontwikkelingsmogelijkheden voor de visserij (VIZ) betrokken. Doel van de nadere uitwerking is in ieder geval dat de beoordelingscriteria voor concrete initiatieven op een objectieve wijze inzichtelijk worden gemaakt zodat, voor zover mogelijk, maximale duidelijkheid wordt geboden in de richting van ondernemers en eventuele ondernemersrisico's tot een minimum beperkt blijven.

Wanneer de pilot tot het gewenste resultaat leidt, zal een vergelijkbare aanpak ook worden opgezet voor de overige deltawateren. Beoogd wordt om de resultaten hiervan, in combinatie met de noodzakelijke nadere uitwerking van het omgevingsplan naar aanleiding van de Kaderrichtlijn Water, in 2008/2009 in een nadere uitwerking van het omgevingsplan vast te stellen. Vooruitlopend hierop zullen initiatieven op de gebruikelijke wijze worden getoetst.

Bij de beoordeling van nieuwe initiatieven dient het aspect nautische veiligheid expliciet bij de afweging te worden betrokken. Aspecten die in de overweging meespelen zijn: de afstand tot de vaargeul, de intensiteit van het scheepvaartverkeer, het vervoer van gevaarlijke stoffen, de stromingen ter plaatse en de capaciteit van sluisen en bruggen. Het afwegingskader dat de vaarwegbeheerder heeft opgesteld voor de nautische veiligheid zal worden betrokken bij de uitwerking van het omgevingsplan voor de deltawateren.

Watersportkansen zijn mede afhankelijk van de zonering in de toegankelijkheid van natuurgebieden en de handhaving van die zonering. In dit kader zal voor de Westerschelde bekeken worden of en hoe voor de daar liggende slikken en platen een toegankelijkheidszonering wordt ingesteld en hoe de handhaafbaarheid daarvan gewaarborgd kan worden.

Bij nieuwe ontwikkelingen gelden verder de volgende aandachtspunten en voorwaarden:

- uitbreiding van ligplaatsen is, bij voorkeur, mogelijk bij het vervallen van de bestaande functie van een haven: bijvoorbeeld visserijhaven of handelshaven
- bij nieuwe jachthavens wordt gestreefd naar productdifferentiatie, bijvoorbeeld een voorbeeldproject voor de duurzame jachthaven van de toekomst
- algemeen geldend is dat bij nieuwe ontwikkelingsruimte tevens een investering in de omgevingskwaliteit wordt verwacht
- bij ontwikkelingen moet worden voldaan aan randvoorwaarden die gelden vanuit veiligheid en milieu.
- ingezet wordt op hoge kwaliteit bij realiseren van nieuwe ontwikkelingen (voorzieningenniveau, bereikbaarheid, ligplaatsen, enz.).

ACTIE EN PRESTATIES:

- Stimuleren van kwaliteitsverbetering van jachthavens op het gebied van ruimte (meer plaats voor grotere schepen, uitbreiding a.g.v. veiligheidseisen), infrastructuur en voorzieningen
- Onderzoeken van kansen voor uitbreiding van het aantal ligplaatsen m.n. voor zeegaande zeilschepen en de mogelijkheid voor realisatie van een nieuwe zeejachthaven aan de Noordzee
- Ondersteunen realisatie duurzame jachthaven
- Bekijken mogelijkheden instellen toegankelijkheidszonering slikken en platen Westerschelde
- Voorkomen van conflicten tussen functies (natuur, visserij, (beroeps)scheepvaart) door voorlichting en handhaving
- Uitvoeren pilotproject Grevelingen onder ander ten behoeve van het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden van dit deltawater.

Routestructuur

Om er voor te zorgen dat de watersport optimaal haar kansen benut is een goede routestructuur in de Zeeuwse wateren van belang. Een goede routestructuur omvat het zorgen voor vlotte verbindingen en interessante vaarroutes. Op kaart 4.9.A is het basisrecreatietourvaartnet weergegeven. In de routestructuur zijn een aantal knelpunten te constateren, zoals bijvoorbeeld de capaciteit van de Bergse diepsluis. Uitgangspunt bij het benaderen van knelpunten is een integrale aanpak, zodat indien mogelijk meerdere functies baat hebben bij de voorgestane oplossing. De provincie zal in voorkomende gevallen bekijken wat de mogelijkheden zijn om bij verwachte aanpassingen van vaarwegen c.q. kunstwerken het belang van de recreatievaart een volwaardig plaats te geven.

DOELSTELLING:

Het realiseren van een knelpuntvrij tourvaartnetwerk

ACTIES EN PRESTATIES:

- Ondersteunen en bevorderen van het oplossen van knelpunten in het (Zeeuwse) tourvaartnetwerk
- Bevorderen van het verbinden en verbeteren van routestructuren in Zeeland met de hele delta

Andere watersportactiviteiten

De duiksport neemt een steeds belangrijkere plaats in binnen de provincie. De provincie erkent het belang van deze tak van watersport. Daarom richt ze zich ook hier op geleiding en productverbetering o.a. door opwaardering van het voorzieningenniveau.

De chartervaart zoekt meer aanlegplaatsen. Hiertoe is een project samen met de Kamer van Koophandel gestart. De aanlegplaatsen zullen worden gerealiseerd in bestaande en te ontwikkelen havens.

Gezien de hoofddoelstelling voor de deltawateren wordt voor de snelle watersport geen uitbreiding buiten de reeds bestaande zones voorzien. Bestaande zones zullen als dit in verband met vergunningverlening aan de orde is worden afgewogen tegen de instandhoudingsdoelstellingen van de verschillende deltawateren. De in de strategische milieubeoordeling geconstateerde mogelijke knelpunten zullen nader worden onderzocht.

Met betrekking tot de andere zogenoemde "kleine watersport" (surfen, actieve strandporten, kanovaren etc.) is het gewenst dat, in afweging met de andere functies van de betreffende gebieden, voorzieningen worden gerealiseerd. Kanoën is mogelijk in de deltawateren, de waterlopen, de natte ecologische verbindingzones (watergangen met natuurvriendelijke oevers) en het open water van de grootste kreken. Bij de voor verstoring veel gevoeliger kreekuitlopers en de kleinere kreken staat rust voor de vogels voorop en is kanoën niet mogelijk. De overige afwegingen kunnen op lokaal niveau worden gemaakt.

Met betrekking tot de mogelijkheden voor kite-surfen dient hierbij te worden opgemerkt dat het hier wat omvang en effecten op de natuur betreft een relatief nieuw fenomeen betreft. In relatie tot de provinciale bevoegdheden op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 zal nader onderzocht worden of formulering van provinciaal beleid op dit punt noodzakelijk is.

Watersportboulevards

De dienstverlening op het gebied van jachtverhuur- en makelaardij, jachtbouw, jachtrenovatie/onderhoud en opslag van boten blijft in Zeeland achter in vergelijking met andere watersportprovincies. Watersportbedrijven zullen zich bij voorkeur vestigen op terreinen die aan of bij water zijn gelegen en waar ook al andere bedrijven uit de sector zijn gestationeerd. Het concept van de watersportboulevards kan hier invulling aan geven. Geschikte locaties zijn locaties:

- met een goede ontsluiting zowel natte als droge infrastructuur
- waar op minimaal 5 watersportbedrijven zich kunnen vestigen om de onderlinge versterking te kunnen optimaliseren
- met een minimaal ruimte beslag van 5.000m² per boulevard

Een watersportboulevard biedt naast mogelijkheden voor de grote watersport ook mogelijkheden voor de kleine watersport (waaronder duiksport) en bij de watersport passende detailhandel. Als geschikte locaties voor watersportboulevards wordt gedacht aan onder andere oude werkhavens en/of niet meer in gebruik zijnde werkhavens. Wanneer het gaat om oude werkhavens is een koppeling met cultuurhistorische kwaliteiten een aandachtspunt.

ACTIES EN PRESTATIES:

Bevorderen totstandkoming watersportboulevards door in samenwerking met gemeenten en Kamer van Koophandel potentiële investeerders hiervoor te interesseren

5.8 Mobiliteit

VAARWEGEN EN SCHEEPVAART

Het vervoer over water is een relatief milieuvriendelijke wijze van vervoer. De provincie streeft daarom naar een groter aandeel van vervoer over water in de totale vervoersstromen. Het beleid is gericht op het bevorderen van een goede bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen voor de scheepvaart en te bevorderen dat het scheepvaartverkeer vlot en veilig kan worden afgewikkeld. Op basis van prognoses van de scheepvaartontwikkeling wordt duidelijk dat op middellange en lange termijn capaciteitsproblemen van sluispassages zijn te verwachten. Bij de aanpak van deze knelpunten pleit de provincie voor een integrale aanpak zodat, indien mogelijk, meerdere functies baat hebben bij de voorgestane oplossing. Hierbij dient ook gekeken te worden naar koppelmogelijkheden voor het vergroten van de estuariene dynamiek, zoals in de integrale visie op de deltawateren is voorgesteld. Ten behoeve van de instandhouding en verbetering van de scheepvaartverbindingen dienen tijdig, na integrale afweging, planologische mogelijkheden te worden gecreëerd.

In het verlengde van de waarborgingszones langs wegen geldt langs vaarwegen dat het voor de toekomst veiligstellen van de planologische functie van de vaarweg van belang is. Bij de ontwikkeling

van activiteiten langs de vaarweg dient nadrukkelijk rekening gehouden te worden met het behoud van deze functie. Voor nieuwe ontwikkelingen ter plaatse van de beoogde locatie voor een nieuwe zeesluis bij Terneuzen (het gebied ten westen van de huidige zeesluizen) geldt dat deze de toekomstige realisatie van de zeesluis niet mogen belemmeren.

LUCHTVAARTTERREINEN

Voor de (burger)luchtvaart wordt uitgegaan van behoud en continuering van gebruik van de bij Arnemuiden, Haamstede en Axel gelegen voorzieningen in hun bestaande omvang. Aanleg van nieuwe luchtvaartterreinen wordt niet voorzien. Voor de invliegzones rond de vliegvelden in Zeeland en de buiten Zeeland gelegen militaire vliegbasis Woensdrecht gelden beperkingen ten aanzien van de bouwhoogte (zie kaart 5.8.B). In de toetsingszone van een cirkel met een straal van 27,8 km rondom de radarpositie van de militaire vliegbasis Woensdrecht dient voor ieder obstakel hoger dan 61 m boven NAP berekend te worden of hierdoor verstoring van de radar optreedt. Rondom het zendstation Domburg, ontvangststation Mariekerke en het radiobaken Haamstede, welke een functie hebben bij de navigatie van de burgerluchtvaart voor onder andere Zestienhoven en Schiphol, bestaan toetsingszones op verstoring van de apparatuur van deze stations. Deze toetsingszones bestaan uit concentrische cirkels die in hoogte oplopen met stappen van 10 m van 10 m boven NAP rond de stations tot een hoogte van 150 m boven NAP met een straal van 8,6 km voor zendstation Domburg en ontvangststation Mariekerke, en 9,6 km voor het radiobaken Haamstede. De bij de aanwijzing tot stand gekomen geluidszone rond het luchtvaartterrein Midden-Zeeland vormt het uitgangspunt voor het beoordelen van ruimtelijke plannen.

In februari 2006 heeft de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat het wetsvoorstel Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens ingediend bij de Tweede Kamer. De verwachting is dat deze wet in 2007 in werking treedt. Belangrijk onderdeel van deze wet is het decentraliseren van taken en bevoegdheden voor de regionale en kleine luchtvaart van het rijk naar provincies. Het rijk behoudt de verantwoordelijkheden voor de (vlieg)veiligheid en het formuleren van milieuranvoorwaarden (geluid, externe veiligheid, luchtverontreiniging). Binnen deze randvoorwaarden kan de provincie besluiten tot het aanleggen, sluiten en uitbreiden c.q. inkrimpen van luchthavens. Een en ander wordt verwoord in het luchthavenbesluit. In de nieuwe regelgeving worden de huidige geluidbelastingmaten K_e en Bkl vervangen door een nieuwe geluidbelastingmaat, de L_{den} . Een uitzondering hierop vormt de militaire en de nationale luchtvaart (Schiphol), die vooralsnog de geluidbelastingsmaat K_e blijven hanteren. De huidige geluidszones worden vervangen door twee handhavingspunten in het verlengde van de start- en landingsbaan. Om, na het verdwijnen van de geluidzone, een ruimtelijke buffer tussen een vliegveld en milieugevoelige functies te creëren zal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden in de nieuwe wet tot het instellen van een beperkingengebied. Binnen dit beperkingengebied zal bij bouwinitiatieven een afweging moeten plaatsvinden waarbij het behoud van beperkte ontwikkelingsmogelijkheden (o.a. lichte baanverharding eventueel in combinatie met verdraaien en/of verschuiven van de baan) voor het vliegveld Midden-Zeeland uitgangspunt is. Bij het vaststellen van het beperkingengebied zal rekening gehouden worden met de vastgestelde Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer. De hierin aangegeven (recreatieve) ontwikkelinge vormen, onvoorziene ontwikkelingen daargelaten, uitgangspunt bij de vaststelling van het beperkingengebied. De tussen de provincie en vliegveld Midden-Zeeland gemaakte afspraken over o.a. het aantal vliegbewegingen, de verdeling over de geluidscategorieën en de overflow van andere vliegvelden zullen worden geïntegreerd in het luchthavenbesluit. Voor de luchtvaartterreinen die geen ruimtelijke effecten hebben wordt een regime van luchthavenregelingen van kracht. Voor nieuwvestiging van dergelijke luchthaventerreinen wordt een terughoudend beleid gevoerd. Er worden geen mogelijkheden geboden voor nieuwvestiging of uitbreiding, tenzij er sprake is van:

- niet gemotoriseerde luchtsporten
- verplaatsing van bestaande luchthaventerreinen teneinde een betere concentratie of een optimalisering in het beperken van de geluidsoverlast te bereiken.

- luchthaventerreinen, niet zijnde gemotoriseerde luchtsporten, in een gebied waar zich een concentratie voordoet van activiteiten die wat betreft milieu-impact gelijksoortig zijn (concentratie gebied, bijvoorbeeld industrieterreinen).

Een ontheffing ten behoeve van tijdelijk en uitzonderlijk gebruik van een terrein dat geen luchthaven is, is alleen mogelijk voor locaties gelegen op meer dan 1500 meter van de gebieden van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

Om tegemoet te komen aan de uitspraken van de Raad van State over m.e.r.-plicht bij de intensieve veehouderijen, die eveneens van toepassing zijn op de in de provinciale milieuverordening (PMV) opgenomen m.e.r.-plicht voor luchtvaartterreinen, is besloten de PMV op dit punt te wijzigen. Hierdoor komt de m.e.r.-plicht voor bestaande luchtvaartterreinen op grond van de PMV te vervallen.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Opstellen ruimtelijke visie na vaststelling luchthavenbesluit
- Op grond van uitspraken van de Raad van State komt de regeling in de PMV met betrekking tot de m.e.r.-plicht voor luchtvaartterreinen te vervallen

Hoofdstuk 6 *Bewoonbaar Zeeland: sociaal, dynamisch en veilig*

6.2. Wonen en de woonomgeving

6.2.1 Ruimte voor wonen

WONEN OP HET WATER

Zeeland is een waterrijke provincie. De uitdaging ligt er, ook bij de uitwerking en uitvoering van het woonbeleid, de kansen die deze waterrijke omgeving geeft te benutten. De provincie vraagt gemeenten dan ook hier aandacht aan te besteden en wil daarbij twee specifieke accenten leggen:

- Op het gebied van nieuw te ontwikkelen projecten 'wonen op het water' vinden verschillende innovaties en experimenten plaats. Gezien de karakteristiek van Zeeland is deze provincie bij uitstek een plek waar deze initiatieven een plaats kunnen vinden. De provincie wil de totstandkoming van een aantal van dergelijke projecten bevorderen.
- Zeeland kent op verschillende plekken in de provincie bestaande vormen van wonen op het water. Deze wil de provincie behouden. Bijzondere aandacht voor historische schepen en havens kan bovendien een meerwaarde geven voor het behoud van de (maritieme) cultuurhistorie van steden en dorpen.

Wonen in het landelijk gebied

De positie en functie van het landelijk gebied veranderen (zie ook paragraaf 5.5). De landbouw zit midden in een vernieuwingsproces. Steeds meer boeren beëindigen hun bedrijfsactiviteiten.

Tegelijkertijd zien niet-agrariërs kans om voormalige boerderijen te hergebruiken als woning en/of bedrijfspand.

Agrarische activiteiten raken vermengd met, of worden verdrongen door, niet-agrarische activiteiten en het versterken van het multifunctionele karakter van het landelijk gebied wordt mede als doelstelling geformuleerd.

De woonfunctie kan bij deze ontwikkelingen een belangrijke kostendrager zijn voor het oplossen van problemen en/of het stimuleren van gewenste ontwikkelingen in het landelijk gebied, waardoor een ruimtelijke kwaliteitsverbetering bereikt kan worden en landschappelijke en cultuurhistorische waarden kunnen worden behouden en versterkt. Tegelijkertijd kan door het toestaan van een woonfunctie tegemoet gekomen worden aan de vraag naar landelijk wonen en kan tevens woonmigratie gestimuleerd worden.

In het landelijk gebied⁸⁾ kunnen de volgende mogelijkheden onderscheiden worden waar gewoond wordt, dan wel wonen mogelijk gemaakt kan worden:

- Bestaande individuele burgerwoningen

- Bestaande (historische) buitenplaatsen
- Nieuwe landgoederen
- Landelijke bebouwingsconcentraties c.q. buurtschappen
- Woonparken (voorheen de bijzondere en unieke projecten zoals bijv. Schuddebeurs, Schotsman Ruitenplaat e.d.)
- Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels
- Instellingsterreinen voor zorg en verpleging.

Naast de per woonmogelijkheid aangegeven specifieke voorwaarden zijn de volgende algemene randvoorwaarden van toepassing op het toevoegen van nieuwe woningen in het landelijk gebied:

- het mag geen belemmeringen opleveren voor de agrarische bedrijfsvoering;
- de woningen zullen niet betrokken worden bij de analyse voor de taakstelling 50 - 50 inbreiding – uitbreiding;
- kleinschalige projecten (10 woningen of minder) zullen niet betrokken worden bij de analyse van de bundelingdoelstellingen per regio;

Om nieuwe activiteiten mogelijk te maken zonder aanvullende extra randvoorwaarden én om de kleinschaligheid te bevorderen zijn de volgende algemene randvoorwaarden van toepassing:

- Het opstellen van een beeldkwaliteitsplan, overeenkomstig de “denkstappen beeldkwaliteit” uit paragraaf 4.9.2 is noodzakelijk en het kwaliteitsteam kan een adviserende rol vervullen bij de planvorming;
- er dient aandacht besteed te worden aan alle relevante aspecten van het in paragraaf 4.2 geschetste afwegingskader.
- Woningen moeten energiezuinig, veilig, comfortabel, toegankelijk en levensloopbestendig gebouwd worden.

Met uitzondering van de mogelijkheden voor bestaande burgerwoningen en buitenplaatsen is, voor alle nieuwbouw mogelijkheden hierna geschetst, binnen de randvoorwaarden reeds een vorm van verevening, overeenkomstig de uitwerking in paragraaf 8.5.1., van toepassing.

8) Onder woonmogelijkheden in het landelijk gebied/buitengebied worden verstaan de mogelijkheden die geboden worden aanvullend op de mogelijkheden in of aan de op kaart 6.2 weergegeven kernen en stedelijke centra.

Bestaande individuele burgerwoningen

Bestaande burgerwoningen in het buitengebied mogen verbouwd, uitgebreid en ter plaatse vervangen worden, onder de voorwaarde dat in de planvorming nadrukkelijk aandacht besteed dient te worden aan de ruimtelijke kwaliteit (locatie, volume en architectonische/landschappelijke inpassing). Dit geldt des te nadrukkelijker voor situaties waarbij natuur en/of landschapswaarden in het geding zijn. Los van de hierna aangegeven mogelijkheden zijn nieuwe burgerwoningen niet toegestaan. In alle gevallen geldt bij vervanging en of uitbreiding een maximale omvang van 750 m³. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen permanent of recreatief gebruik. Bestaande schuren en bijgebouwen, voorzover ze één aaneengebouwd geheel vormen met de woning, mogen binnen het bestaande volume tot woning worden verbouwd. In bijzondere situaties, waar aantoonbaar sprake is van kwaliteitswinst, kunnen ook reeds gesloopte opstallen worden meegerekend.

Het is aan de gemeenten, afhankelijk van de situatie (beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing), nader invulling (verruiming of beperking) te geven aan bijgebouwen e.d.

Bestaande (historische) buitenplaatsen

Historische buitenplaatsen dienen beschermd en behouden te worden. Ten behoeve van het in stand houden van buitenplaatsen mogen binnen het bestaande bouwvolume en met behoud van het historisch karakter en uiterlijk meerdere woningen gecreëerd worden.

Nieuwe landgoederen

Doel blijft om te komen tot verantwoorde, door de particuliere sector betaalde, natuur- en landschapsontwikkeling (bijvoorbeeld de aanleg van bos) met een oppervlakte van 5 ha. Voor mogelijke locaties zijn de per regio benoemde omgevingskwaliteiten en strategieën richtinggevend. De openbare toegankelijkheid van het landgoed geldt daarbij als aanvullende randvoorwaarde. De groene inrichting en de openbare toegankelijkheid vormen in dit geval de vereiste verevening. Als uitgangspunt voor de openbare toegankelijkheid geldt dat maximaal 1 hectare van het landgoed aan de openbaarheid mag worden onttrokken.

Om meer kostendragers te kunnen genereren mogen er per landgoed meerdere woningen worden gerealiseerd in één woongebouw. Het dient hierbij te gaan om een woongebouw van allure met een hoge architectonische kwaliteit en een maximale omvang van 4500 m³. Denkbaar is ook dat meerdere gebouwen worden gerealiseerd, waarin zich de te realiseren wooneenheden bevinden. Indien hiervoor wordt gekozen blijft de maximale omvang van de te realiseren gebouwen 4500m³. Voor elk extra gebouw dat wordt toegevoegd dient een hectare extra groen gerealiseerd te worden.

Landelijke bebouwingsconcentraties

In landelijke bebouwingsconcentraties (buurtschappen) mogen nieuwe woningen worden toegevoegd mits dit stedenbouwkundige en landschappelijke meerwaarde oplevert. Uitgangspunt vormt het bestaande stratenpatroon waaraan, ten behoeve van het bouwen van nieuwe woningen, géén nieuwe straten toegevoegd mogen worden. Tevens dient een investering in de omgevingskwaliteit plaats te vinden (zie paragraaf 8.5.1. verevening).

Woonparken

In het verleden zijn er in het landelijk gebied woongebieden ontstaan die zo hun eigen karakter hebben en los van kernen liggen. Voorbeelden daarvan zijn Schuddebeurs, Nieuw Haamstede, Grevelingenhout en de Schotsman Ruiterslaan.

Bij de ontwikkeling van nieuwe woonparken en, indien mogelijk, planmatige uitbreiding van bestaande dient sprake te zijn van een win-win situatie. Volgens de uitgangspunten van de ruimte voor ruimte regeling (zie paragraaf 8.5.1) dient ter plaatse (of elders) een (fysiek) probleem te worden opgelost, dan wel ondersteuning geboden te worden aan gewenste ontwikkelingen. Bij problemen valt te denken aan vrijkomende terreinen en/of bebouwing die hun (agrarische) functie hebben verloren of aan sanering van niet in het landelijk gebied passende functies.

Voorbeelden zijn een transportbedrijf, (leegstaande) varkensstallen, uienverwerkende industrie e.d.

Bij gewenste ontwikkelingen wordt onder meer gedacht aan vormen van landschap en/of natuurontwikkeling (ecologische hoofdstructuur) of de realisatie van publieke (recreatieve) voorzieningen.

Ten einde de woonmigratie en de wooneconomie te bevorderen worden de ontwikkeling van nieuwe woonparken en (indien mogelijk) de planmatige uitbreiding van bestaande parken, passend binnen de aangegeven randvoorwaarden, ondersteund. De bundelingsdoelstelling mag als gevolg van het realiseren van woonparken per regio ten hoogste 5% afwijken. Een en ander wordt gezien over een periode van maximaal 5 jaar.

Individuele uitbreiding of inbreiding van een bestaand woonpark is mogelijk mits dit stedenbouwkundige en landschappelijke (inclusief beeldkwaliteit) meerwaarde oplevert. Hiervoor dient een ruimtelijke onderbouwing geleverd te worden waarin aandacht besteed wordt aan alle ruimtelijk relevante aspecten van de (bouw)locatie. Het kwaliteitsteam kan om advies worden gevraagd.

Ook in en/of direct grenzend aan kernen in het landelijk gebied bevinden zich soms gebieden die zich lenen voor sanering, herstructurering en opwaardering. Ten einde dit te stimuleren en om hiervoor voldoende kostendragers te vinden kan voor de genoemde gevallen ook gedacht worden aan het realiseren van een woonpark.

Indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt gelden dezelfde voorwaarden als voor woonparken in het landelijk gebied. De woningen die worden gerealiseerd in woonparken in en/of direct grenzend aan kernen in het landelijk gebied worden meegerekend ten behoeve van de realisatie van de inbreidingsdoelstelling.

Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels

Bij het omzetten van vrijkomende agrarische bebouwing in een woonfunctie wordt onderscheid gemaakt in beeldbepalende, cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en niet beeldbepalende bebouwing.

In opdracht van de provincie is een inventarisatie van historische boerderijen uitgevoerd, waarbij deze in drie categorieën zijn gewaardeerd. De mogelijkheden die geboden worden voor beeldbepalende, cultuurhistorisch waardevolle vrijkomende agrarische bebouwing hebben betrekking op de categorieën A en B uit deze inventarisatie.

- *Beeldbepalende, cultuurhistorisch waardevolle vrijkomende agrarische bebouwing.*

Wonen is een geschikte vorm van (her)gebruik van vrijkomende beeldbepalende cultuurhistorisch waardevolle agrarische bebouwing, waarmee behoud van de bebouwing gestimuleerd wordt. In het Streekplan Zeeland (1997) wordt reeds ruimte geboden voor het toestaan van meer woningen in karakteristieke bedrijfsgebouwen. Gemeenten dienen hieraan in bestemmingsplannen aandacht te besteden.

- *Niet-beeldbepalende vrijkomende agrarisch bebouwing/bouwkavels.*

De huidige praktijk is dat vrijkomende agrarisch bebouwing door particulieren wordt gekocht en de dienstwoning wordt omgezet in een burgerwoning. Deze eigenaren dienen voldoende medewerking te krijgen om het huis en de voormalige bedrijfsgebouwen te vernieuwen en te onderhouden. Zo zou het bijvoorbeeld mogelijk moeten zijn huis en schuur met elkaar te verbinden ten einde het woonvolume te vergroten. Indien het volume daarvoor groot genoeg is mogen huis en schuur binnen het bestaande volume tot max. 2 woningen worden verbouwd. Als huis en schuur of een van beide een detonerend karakter heeft, mag dit gesloopt en vervangen worden door een compensatiewoning mits het totale bouwvolume vermindert. In de regel gaat het hierbij om één hoogwaardige compensatiewoning. Alleen in uitzonderingsgevallen, wanneer het gaat om een uitzonderlijke omvang van te slopen bedrijfsgebouwen kan het gaan om twee of maximaal drie woningen. Deze optie van verevening wordt uitgewerkt in paragraaf 8.5.1. Voorwaarde voor het gebruik van de mogelijkheden voor niet beeldbepalende vrijkomende agrarische bebouwing is dat dit niet mag leiden tot nieuwe agrarische bouwblokken.

Experiment boerenerven

In het geval van grote detonerende (agrarische) bebouwing in het buitengebied bestaat de mogelijkheid de totale bebouwing te slopen en te vervangen door één of meerdere woningen met een architectuur die passend is bij de omgeving. Op deze wijze kunnen 'eigentijdse boerenerven' ontstaan, waarbij meerdere woningen in verschillende vormen en prijsklassen als het ware een klein buurtschap vormen. In het geval van grote detonerende (agrarische) bebouwing in het buitengebied bestaat de mogelijkheid de totale bebouwing te slopen en te vervangen door één of meerdere woningen met een architectuur die passend is bij de omgeving. In dit geval mogen dus meer dan 3 woningen worden gerealiseerd. Ten einde ook hier de kleinschaligheid te bevorderen zullen projecten tot en met 10 woningen niet meegerekend worden met de bundelingsdoelstelling. Ook bij deze experimenten dienen de investeringen in de omgevingskwaliteiten (waaronder de saneringen) in evenwicht te zijn met de omvang van het ontwikkelingsproject. Om excessen en prijsopdrijving te voorkomen is in eerste instantie per gemeente één pilotproject toegestaan. Drie jaar na vaststelling van het omgevingsplan zullen voortgang en resultaten van de pilotprojecten geëvalueerd worden.

Instellingen voor zorg en verpleging

Er bevinden zich instellingen voor zorg en verpleging in het landelijk gebied. Zichtbaar zijn twee bewegingen. Enerzijds een deconcentratie en het terug brengen van instellingen in de gebouwde omgeving, anderzijds het realiseren van kleinschalige voorzieningen in het landelijk gebied voor bijzondere groepen. Het saneren van (grootschalige) instellingsterreinen voor zorg en verpleging in het landelijk gebied valt onder de ruimte-voor-ruimte regeling. Het realiseren van kleinschalige (intramurale) woonzorginstellingen in het landelijk gebied kan door gebruik te maken van beeldbepalende, karakteristieke en monumentale boerderijen en bedrijfsgebouwen. Het dient hierbij te gaan om bewoners met een zorgindicatie. Indien voor de woonzorgfunctie meer ruimte nodig is dan de bestaande bebouwing biedt, wordt ruimte voor uitbreiding geboden onder de voorwaarde dat een zorgvuldige afweging plaatsvindt en dat de te realiseren uitbreiding past in het beeldbepalende karakter van de bestaande gebouwen.

Daarnaast is er ook in toenemende mate aandacht voor zorgtoerisme. De mogelijkheden hiertoe vallen onder het beleid voor Nieuwe Economische Dragere en zijn nader uitgewerkt in paragraaf 5.5.1.

DOELSTELLING:

Behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het landelijk gebied met behulp van woningbouw

ACTIES EN PRESTATIES:

Uitvoeren en evalueren pilotprojecten 'eigentijdse boerenerven'

6.2.2 Kwaliteit van de woonomgeving

STEDELIJK WATERBEHEER

Voorkomen van wateroverlast

In beginsel dient bebouwd gebied te voldoen aan de een norm van 1/100 (zie paragraaf 4.7). Bebouwde gebieden zijn de gebieden die als zodanig zijn aangeduid op de waterfunctiekaart en uitbreidingen. Aan bebouwing waarop niet de functie bebouwd gebied ligt, zoals verspreide bebouwing in het buitengebied, wordt dit beschermingsniveau niet geboden. Deze bebouwing heeft eenzelfde norm als de omliggende functie.

Wateroverlast in het bebouwd gebied wordt veelal veroorzaakt door een tekort aan bergings- en/of rioleringscapaciteit bij extreme neerslag in combinatie met de toename van het verharde oppervlak, waardoor het teveel aan water feitelijk niet meer weg kan.

De inspanningen gericht op het voorkomen van wateroverlast richten zich dan ook met name op de aanpak van deze oorzaken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in bestaand bebouwd gebied en uitbreidingslocaties.

Bij de locatiekeuze voor uitbreidingslocaties geldt het principe dat water mede ordenend is. Water vormt op basis van dit principe én van de factoren die van belang zijn bij het bepalen van de geschiktheid van een locatie voor stedelijke ontwikkeling. Impliciet betekent dit dat inzichtelijk gemaakt dient te worden hoe het wateraspect is meegenomen in de locatieafweging. De 'Waterkansenkaart bebouwd gebied' (kaart 6.2.A) biedt hiervoor een eerste aanknopingspunt. De provincie spreekt gemeenten (en waterschappen) in een vroegtijdig stadium van de (bestemmings)planontwikkeling aan op hun verantwoordelijkheden in deze. Vanzelfsprekend dienen ook uitbreidingslocaties aan een norm van 1/100 te voldoen. Ten behoeve van een goede afweging wordt gebruik gemaakt van het instrument van de watertoets en de Zeeuwse handreiking hiervoor. De 'Waterkansenkaart bebouwd gebied', waarop de kansrijke gebieden uit oogpunt van wateroverlast en zettingen zijn aangegeven, vormt een belangrijk gegeven bij de totstandkoming van uitbreidingsplannen. Voor uitbreidingslocaties geldt dat 95% van het verharde oppervlak wordt afgekoppeld van de riolering. Voor de opvang van dit water dienen in de wijk andere maatregelen getroffen te worden. Voor bestaand bebouwd gebied wordt uitgegaan van een gemiddeld afkoppelingspercentage van 1% per jaar als inspanningsverplichting. Bij de vervanging van de riolering en stedelijke herstructureringsprojecten dient uitwerking gegeven te worden aan deze doelstelling.

Wanneer blijkt dat als gevolg van de gekozen locatie extra maatregelen ten behoeve van de waterhuishouding noodzakelijk zijn, dan geldt hierbij het principe van 'niet afwentelen'. Het teveel aan water zal daarom, mits tegen aanvaardbare kosten, binnen het plangebied geborgen moeten worden. Als maatgevende afvoer kan gesteld worden dat maximaal 10 mm/dag vanuit het bebouwd gebied naar het landelijk gebied afgevoerd mag worden. Wanneer het bestaand bebouwd gebied een tekort aan berging heeft, dan zal realisatie hiervan op de maatschappelijk voordeligste locatie worden gevonden. Dat kan dus binnen het bestaand bebouwd gebied, binnen nieuw te bouwen gebied of in het landelijk gebied zijn. De keuze hiervoor wordt in overleg met de waterbeheerder gemaakt. Naast (extreme) neerslag kan ook grondwater tot wateroverlast in het stedelijk gebied leiden. Om dit op te lossen wordt invulling gegeven aan landelijke adviezen. Hierbij zorgen gemeenten voor het instellen van een loket waar grondwaterklachten gemeld kunnen worden. Eenvoudige klachten worden door de gemeenten opgelost. Voor ingewikkelde problemen wordt van de waterschappen verwacht dat zij deze, samen met de gemeente en de provincie, oplossen. Dit alles dient ertoe te leiden dat in 2012 60% van het bebouwd gebied in Zeeland dat nu nog niet voldoet, wel voldoet aan de landelijke norm 1/100 (een kans op wateroverlast van eens in de honderd jaar).

Bevorderen van de waterkwaliteit

Het regenwater van de straat en het afvalwater van huishoudens wordt verwerkt door de riolering. In situaties van extreme neerslag wanneer de rioleringscapaciteit te kort schiet, komt het overschot aan water op straat te staan of wordt het via overstorten op het oppervlaktewater geloosd met nadelige

gevolgen voor de waterkwaliteit. Ook kunnen er door afkoppeling van straten en daken schadelijke stoffen in het oppervlaktewater komen. Het beleid met betrekking tot de waterkwaliteit in bebouwd gebied is uitgewerkt in paragraaf 4.6.

DOELSTELLINGEN:

Instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen in bebouwd gebied, duurzaam afgestemd op het gebruik

Deze doelstelling is voor de planperiode uitgewerkt in de volgende operationele doelstelling:

In 2012 voldoet 75% (in 2015 100%) van de oppervlakte afvoergebieden aan de WB21-normen voor wateroverlast

ACTIES EN PRESTATIES:

- In het kader van de watertoets wordt water meer expliciet meegenomen bij locatiekeuze voor uitbreidingen en wordt inzichtelijk gemaakt hoe dit is gebeurd (gemeenten)
- Bij afkoppelen zorg dragen voor voldoende compenserende maatregelen (gemeenten)
- Gemeenten hebben uiterlijk in 2007 (Nationaal Bestuursakkoord Water) een actueel waterplan. Op zijn minst wordt hierin aandacht besteed aan de huidige problemen met waterkwantiteit en – kwaliteit, de toekomstige ontwikkelingen hierin en op het vlak van de gemeentelijke ruimtelijke ordening, de grondwaterproblematiek, de oplossingen en maatregelen en een uitvoeringsplan. Verdere invulling wordt weergegeven in een provinciale handreiking. Gemeentelijke waterplannen worden elke 6 jaar herzien
- Bij uitbreidingen zorgdragen voor voldoende maatregelen om te voldoen aan de normen voor aanvaardbare wateroverlast (gemeenten)
- Voor wateroverlast in het bestaand bebouwd gebied vanuit oppervlaktewater worden maatregelen getroffen om de doelstelling te halen (waterschappen)
- Afkoppelen 95% van het verhard oppervlak bij nieuwbouw (gemeenten)
- Afkoppelen van 1% per jaar van het verhard oppervlak in bestaand bebouwd gebied (gemeenten)
- Opstellen plan om grondwateroverlast tegen te gaan
- De provincie neemt initiatief tot uitwerking van een grondwaterloket. Gemeenten geven invulling aan dit loket en zorgen ervoor dat eenvoudige problemen worden opgelost. Bij ingewikkelde problemen wordt van de waterschappen verwacht dat zij samen met gemeente en provincie deze problemen oplossen
- Maatregelen nemen om wateroverlast door onvoldoende capaciteit van de riolering te verminderen (gemeenten)

6.3. De stad centraal

6.3.2 Detailhandel

Behoud en versterking van de kwaliteit en het aanbod van detailhandelsvoorzieningen zijn belangrijk voor de inwoners, de werkgelegenheid en voor de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland. Het draagt bij aan de vitaliteit, leefbaarheid en identiteit van de dorpen en steden in Zeeland. Voortbouwend op de beleidsuitgangspunten van het provinciaal sociaal-economisch beleidsplan op het gebied van detailhandel wordt in dit plan het provinciaal detailhandelsbeleid verder vormgegeven. De gemeenten zijn binnen de kaders van het Rijksbeleid verantwoordelijk voor hun eigen detailhandelsbeleid. De provincie heeft een regisserende rol en moet zorgen voor afstemming van bovenlokale initiatieven en grootschalige ontwikkelingen. De basis van het provinciaal detailhandelsbeleid wordt gevormd door de detailhandelsstructuurvisies Zeeuws-Vlaanderen en Midden- en Noord Zeeland. Uit de genoemde visies blijkt dat onder invloed van bepaalde trends en ontwikkelingen de detailhandel niet alleen in de kleine kernen maar ook in de binnensteden onder druk staat. Beleid gericht op versterking van de bestaande detailhandelsstructuur is daarom noodzakelijk. Enerzijds moet geïnvesteerd worden in bestaande binnensteden en dorpskernen, anderzijds moet voorkomen worden dat erbuiten een ongewenste groei van detailhandel ontstaat. De kwaliteit kan niet alleen versterkt worden door investeringen

in de openbare ruimte, evenementen en gevelverfraaiing, maar vooral ook door de verbetering van de bereikbaarheid en parkeervoorzieningen. In het algemeen is het beleid gericht op het bieden van een zo uitgebreid en gevarieerd mogelijk pakket aan detailhandelsvoorzieningen om de vitaliteit van de binnensteden en dorpscentra te versterken.

Voor de dagelijkse boodschappen (levensmiddelen, persoonlijke verzorging, bloemen en dierbenodigdheden) is het uitgangspunt dat er een zo compleet mogelijk dagelijks winkelaanbod wordt geboden op een acceptabele afstand. Concentratie van het aanbod is belangrijk, vestiging dient plaats te vinden in of aan de rand van binnensteden of binnen wijkvoorzieningen.

Wanneer expliciet wordt aangetoond dat binnen of aansluitend aan het kernwinkelgebied of wijkwinkelcentrum geen geschikte locaties voorhanden zijn, is vestiging van een supermarkt erbuiten toegestaan mits de afstand tot het bestaand winkelgebied zo beperkt mogelijk blijft en de beoogde locatie in een woongebied ligt (of een aangewezen gemengd woon-werkgebied).

Hierbij kan een afstand van 500 meter tot het kernwinkelapparaat in principe als het maximum worden beschouwd.

Voor de leefbaarheid van kleine kernen is instandhouding van de detailhandelsfunctie belangrijk. Combinaties met andere functies binnen een exploitatie kunnen hieraan bijdragen. Wanneer dit niet mogelijk is zou er voor gekozen kunnen worden de detailhandelsfuncties in enkele kernen op te geven ten gunste van een volwaardige winkelconcentratie in een centraal gelegen kleine kern.

Recreatief winkelen wordt ook wel 'funshoppen' genoemd, het winkelen waarbij kijken en vergelijken centraal staat in een aantrekkelijke omgeving om te verblijven. Het gaat hierbij om de modische branches, 'juwelier en optiek', huishoudelijke en luxe artikelen, sport en spel, hobby en media. Bij het recreatief winkelen ligt de hoogste prioriteit bij de binnensteden. Recreatief winkelaanbod hoort alleen hier en in bovenlokaal verzorgende centra toegelaten te worden. Naast de dragende kernen zijn dit Kamperland, Heinkenszand, Kapelle, Krabbendijke, Domburg en Sluis. De inspanningen zijn gericht op het versterken van de kwaliteit, diversiteit, identiteit en complementariteit van deze winkelcentra. Ook dient er aandacht te zijn voor het scheppen van ruimte voor schaalvergroting van bestaande winkels.

Detailhandel buiten de centra

Het provinciale detailhandelsbeleid is primair bedoeld om de bestaande binnensteden en (boven)lokaal verzorgende winkelcentra te beschermen. Detailhandel is echter niet altijd inpasbaar in de bestaande kernwinkelgebieden. Hiervoor zijn meerdere redenen voor aan te wijzen. Alleen onder voorwaarden kan detailhandel zich buiten de bestaande kernwinkelapparaten vestigen. De centrale voorwaarde is dat de bedoelde detailhandelsvestiging geen ontwrichtende gevolgen hebben voor de bestaande kernwinkelcentra en de detailhandelsstructuur. De volgende categorieën zijn benoemd:

- Bij detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen is vestiging buiten de bestaande kernwinkelgebieden toegestaan. Het gaat hier om de branches auto's, boten, caravans, brand en explosiegevaarlijke goederen en bestrijdingsmiddelen. Hiervoor geldt dat vestiging zoveel mogelijk geconcentreerd plaatsvindt in de vier steden en de vier dragende kernen.
- Detailhandel bedoeld voor de zogenaamde doelgerichte, laagfrequente aankopen (wonen, bruin- en witgoed, doe-hetzelf, tuincentra) dient primair aansluitend aan bestaande kernwinkelgebieden gevestigd te worden. Wanneer dit door het volume niet mogelijk is, is vestiging erbuiten geconcentreerd toegestaan op een (PDV-)locatie waar soortgelijke detailhandel is geconcentreerd in een van de vier steden of dragende kernen. Branches in de dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen horen hier niet thuis.
- Themaconcentratiegebieden zijn gebieden waar detailhandel bedoeld voor de laagfrequente, doelgerichte aankopen geconcentreerd wordt. Dit vindt plaats in duidelijk herkenbare gebieden met een afgebakend profiel, met name de woonbranche. In Zeeland zijn dat het Marconigebied in Goes (wonen), Woonboulevard Poortvliet, Mortiere in Middelburg, en Morres e.o.(Hulst). Bij de ontwikkeling en het beheer van een themaconcentratiegebied is een heldere profilering en complementariteit ten opzichte van de rest van de detailhandelsstructuur essentieel. De invulling van dergelijke themaconcentraties wordt altijd afhankelijk gesteld van het functioneren van de binnensteden. Voor recreatief winkelaanbod en boodschappenaanbod is op themaconcentraties geen plaats.

- Voor de zeer grootschalige recreatieve winkelformules (winkel met een omvang van 3000 m² of meer) geldt dat deze in principe gevestigd dienen te worden in of aan de rand van de binnensteden. Onder voorwaarden kan hierop een uitzondering worden gemaakt:
 - Aangetoond moet worden dat de vestiging niet in de binnenstad kan worden geacommodeerd.
 - Aangetoond moet worden dat er geen substantiële gevolgen optreden voor detailhandelsbranches in de bestaande winkelcentra.
 - Een vestigingslocatie is alleen geschikt indien aansluiting gezocht wordt bij een themaconcentratie. Hierbij dient de winkelformule te passen bij het profiel van de themaconcentratie om te kunnen zorgen voor een meerwaarde.
- De mogelijkheid bestaat om aansluitend bij perifeer te ontwikkelen middelgrote dagattracties (leisurecentra) detailhandel te vestigen. Dit kan alleen wanneer:
 - De invulling van de detailhandel een directe relatie heeft met het concept van de dagattractie
 - De invulling van de detailhandel voor het belangrijkste deel complementair (en dus niet overlappend is) met het detailhandelsaanbod in de bestaande winkelcentra.
 - Aangetoond wordt dat de detailhandel geen substantiële gevolgen heeft voor de bestaande detailhandelsstructuur en qua omvang ondergeschikt is aan het totale concept. Hiertoe wordt, ter indicatie, uitgegaan van een maximale omvang van 5% van het totale bruto bebouwde vloeroppervlakte.

Vanwege het unieke concept van het Zeeuws Evenementen Podium wordt in Middelburg de mogelijkheid geboden om, in combinatie met dit concept, 4900m² detailhandel te realiseren. Daarbij zullen nadere afspraken over branches en assortiment worden gemaakt.

Afstemming

Omdat de effecten van detailhandelsontwikkelingen met een bepaalde schaal gemeentegrensoverschrijdend kunnen zijn, is afstemming noodzakelijk tussen gemeenten. Afstemming dient plaats te vinden op basis van het gezamenlijke belang van een gezonde detailhandelsstructuur van een regio. De provincie ziet de (inter)regionale afstemming op het gebied van detailhandelsontwikkelingen mede als haar verantwoordelijkheid en zal hiertoe het initiatief nemen. Bij een uitbreiding van het aantal vierkante meters van alle hier genoemde vormen detailhandel (van 1000 m² of meer) is afstemming met de betrokken buurgemeenten een voorwaarde voor provinciale instemming met het plan. Minimaal dienen de standpunten van betrokken buurgemeenten vermeld te worden in het betreffende ruimtelijke plan.

DOELSTELLING:

Versterken kwaliteit van de bestaande detailhandelsstructuur

6.3.3 Kantoren

Kantoren kennen veel verschillen qua omvang, bezoekersintensiteit, aantal werknemers etc. De vestigingseisen en –wensen voor kantoren lopen dan ook ver uiteen (uitstraling, bereikbaarheid openbaarvervoer, nabijheid andere bedrijven/centrumvoorzieningen etc.). Het is belangrijk om kantoorlocaties zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de grote diversiteit aan vestigingseisen en -wensen.

Om te komen tot een afgewogen locatiebeleid voor zelfstandige kantoren zijn de volgende aspecten van belang:

- Kantoren met veel werknemers en/of bezoekers zijn gebaat bij een excellente openbaarvervoer bereikbaarheid. Dit werkt ook de andere kant op: voor de bereikbaarheid van een stad en voor het draagvlak van openbaarvervoer knooppunten zijn kantoren op die locaties van groot belang.
- Het aantal bedrijven met een zelfstandig kantoor in Zeeland is klein. Sturing en bundeling op enkele locaties is daardoor van belang om voldoende massa voor een aantrekkelijke werk- en leefomgeving en de bijbehorende voorzieningen te behouden.

Op basis van genoemde aspecten zijn de volgende locaties in Zeeland aangewezen voor de vestiging van grootschalige zelfstandige kantoren:

- Stationslocatie Goes
- Stationslocatie Middelburg
- Centrumrand Terneuzen
- Stationslocatie Vlissingen/Kenniswerf/Spieghelkwartier

Op de genoemde kantorenlocaties moet gestreefd worden naar intensief ruimtegebruik. Tevens geldt dat er sprake moet zijn van een door de regio gedragen ruimtelijke visie als basis voor de ontwikkeling van het gebied. In deze visie dienen zaken als gebiedsafbakening, fasering, bereikbaarheid per voet, fiets, bus, trein en auto, stedenbouwkundige opzet etc. aan de orde te komen.

Grootschalige kantoren (meer dan 1000 m² bruto vloeroppervlak) en middelgrote kantoren (tussen circa 200 en circa 1000 m² bruto vloer oppervlak) horen in principe thuis in de stadscentra van de vier steden en de centra van Hulst, Zierikzee, Oostburg en Tholen. Voor middelgrote kantoren kunnen uitzonderingen op deze regel worden gemaakt om de instandhouding van monumenten en/of beeldbepalende gebouwen te bevorderen.

Niet-zelfstandige/bedrijfsgebonden kantoren (waar niet kantoorfuncties een substantieel onderdeel uitmaken van een totale vestiging) zijn op andere dan bovengenoemde locaties toelaatbaar. Voor niet-zelfstandige kantoren met een publieksfunctie geldt dat er sprake moet zijn van een locatie die niet alleen goed bereikbaar is per auto, maar ook per voet, fiets en openbaar vervoer.

In het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan is een voorstel geformuleerd om onderzoek te doen naar vestigingsmilieus voor de dienstverlenende sector in Zeeland. Het onderzoek is gericht op de (on)mogelijkheden van economische stimulering van de dienstverlenende sector in Zeeland. Aanbevelingen uit dit onderzoek kunnen aanleiding zijn het omgevingsbeleid aan te passen.

DOELSTELLING:

Bundeling van kantoren op de aangegeven locaties

6.4. Nutsvoorzieningen

6.4.4 Leidingenstroken

De provincie wil het transport van stoffen door middel van (ondergrondse) buisleidingen bevorderen. De borging van leidingenstroken in het omgevingsbeleid is daarvoor van belang, zodat nieuwe leidingen eenvoudiger (en daarmee sneller) kunnen worden aangelegd.

Een optimale benutting van de op kaart 6.4 aangegeven leidingenstroken vormt daarbij het uitgangspunt van beleid.

Leidingenstroken en hun directe omgeving moeten dan ook gevrijwaard blijven van bebouwing. Dit voorkomt problemen met de aanleg van leidingen voor gevaarlijke stoffen (zie figuur 6.4).

Direct aansluitend op een leidingenstrook dient hiertoe een zone van 55 meter gereserveerd te worden als veiligheidsgebied. Het bouwen van kwetsbare objecten(zoals gedefinieerd in het BEVI) is in deze zone niet toegestaan. Tot 120 meter (afwegingszone) direct aansluitend aan dit veiligheidsgebied dient een nadere afweging van belangen plaats te vinden (zie tabel 6.4). Op deze wijze ontstaat aan weerszijden van de leidingenstrook een toetsingsgebied van 175 meter waarin voor nieuwe ontwikkelingen een nadere afweging gemaakt dient te worden, waarbij de beoogde ontwikkeling wordt afgezet tegen eventuele veiligheidsrisico's. In tabel 6.4. zijn de mogelijkheden opgenomen.

De op de kaart weergegeven leidingenstroken inclusief de bijbehorende zones zijn of worden door gemeenten vastgelegd in het bestemmingsplan.

Momenteel worden de veiligheidsafstanden voor transport van risicovolle stoffen door buisleidingen opnieuw bepaald. De hiertoe door het rijk opgestelde circulaire zal in 2006 worden aangepast. De

provincie streeft ernaar dat, ook wanneer er ruimere afstandsnormen worden bepaald, de in dit plan vastgelegde zones niet worden opgerekt. Dit betekent dat bij de aanleg van nieuwe leidingen, indien noodzakelijk, aanvullende maatregelen zullen worden geëist (zoals de diepte waarop de leiding wordt aangelegd, de wanddikte en het al dan niet aanbrengen van betonplaten boven de leiding).

Hoofdtransportleidingen dienen in principe te liggen in een op de kaart weergegeven leidingenstrook. Door bundeling van leidingen wordt het (indirecte) ruimtebeslag beperkt, kan het beheer van de leidingen efficiënter worden uitgevoerd en wordt bovendien de veiligheid vergroot. Solitaire aanleg van hoofdtransportleidingen is alleen toegestaan wanneer een bestemming niet bereikbaar is via het landelijke en regionale net van leidingenstroken of wanneer, door het volgen van de leidingenstroken, een onaanvaardbaar lang tracé ontstaat. De onaanvaardbaarheid hangt nauw samen met het product dat vervoerd wordt. Hoe gevaarlijker een product, hoe onaanvaardbaarder het is om de leiding buiten de leidingenstroken aan te leggen.

Bij de aanleg van nieuwe leidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen worden de risico's getoetst aan de externe veiligheidsnormen:

- Leidingen in een leidingstrook mogen geen 10^{-6} contour hebben, die groter is dan het aangegeven veiligheidsgebied (55 meter);
- Solitaire leidingen mogen geen kwetsbare objecten hebben binnen de veiligheidsafstand die uit de bij de leiding behorende circulaire kan worden afgeleid;
- Indien de gevaarlijke stof niet valt onder één van de circulaires, moet een risicoanalyse worden gemaakt en mogen binnen de 10^{-6} contour geen kwetsbare objecten liggen.

Het gebruiken, onderhouden, vervangen, verwijderen en aanleggen van buisleidingen in Zeeland is geregeld in de provinciale milieuverordening (PMV) tot het moment dat wetgeving voor buisleidingen van kracht is.

DOELSTELLINGEN:

- **Bevorderen van het transport van stoffen door middel van buisleidingen**
- **Optimaal benutten van aangegeven leidingstroken**

	Leidingenstrook (50 meter)	Veiligheidsgebied (55 meter aan weerszijden van de leidingenstrook)	Toetsingsgebied (120 meter aan weerszijden veiligheidsgebied)
<i>Grote ruimtelijke ontwikkelingen:</i> Woonwijken, flatgebouw en bijzondere objecten categorie I 9)	Niet toegestaan	Niet toegestaan	In het algemeen niet toestaan
<i>Andere grote ruimtelijke ontwikkelingen</i> (bijv. grote infrastructurele werken)	Niet toegestaan	In het algemeen niet toestaan	Afweging
<i>Ruimtelijke ontwikkelingen van een bescheiden omvang:</i> Vrijstaande woningen verspreid over een groot gebied en te doorsnijden lintbebouwing	Niet toegestaan	Afweging	Afweging
Bijzondere objecten categorie II 10)	Niet toegestaan	Niet toegestaan	Afweging
Verblijfsrecreatieterreinen	Niet toegestaan	Niet toegestaan	Afweging
Dagrecreatieterreinen	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan
Industrieterreinen	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan
<i>Overige ruimtelijke ontwikkelingen van een bescheiden omvang</i> (bijv. kleinere infrastructurele werken)	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan

Tabel 6.4 Ontwikkelingsmogelijkheden in de nabijheid van leidingenstroken

HOOFDTRANSPORTLEIDINGEN

Een hoofdtransportleiding is een buisleiding waarmee de navolgende producten worden vervoerd:

- (aard)gas (druk > 20 bar), olie, olieproducten, chemische producten, vaste stoffen/goederen
- warmte en afvalwater, ruwwater of halffabrikaat voor de drink- en industriewatervoorziening met een diameter groter of gelijk

aan 47,5 cm.

- 9) Bijzondere objecten Categorie I: bejaardenhuizen, verpleeginrichtingen (zoals ziekenhuizen en sanatoria), scholen, winkelcentra, hotels en kantoorgebouwen (bestemd voor meer dan 50 personen), objecten met een hoge infrastructurele waarde (zoals computer- en telefooncentrales, gebouwen met vluchtleidingsapparatuur), objecten die door secundaire effecten een verhoogd risico met zich meebrengen (zoals bovengrondse installaties en opslagtanks voor brandbare, explosieve en giftige stoffen).
- 10) Bijzondere objecten Categorie II: sporthallen en zwembaden, weidewinkels, hotels en kantoorgebouwen (niet vallend onder categorie I), industriegebouwen (niet vallend onder categorie I).

6.5. Veiligheid

6.5.1 Kustveiligheid

Een groot deel van Zeeland ligt onder de zeespiegel. Zonder een goede bescherming met dijken en duinen zou het grootste deel van Zeeland altijd of tenminste tweemaal per dag (bij vloed) onder water staan. Om dat te voorkomen ligt er in Zeeland een uitgebreid stelsel van primaire en secundaire (regionale) waterkeringen (zie kaart 6.5). Een goede hoogwaterbescherming is dan ook een absolute voorwaarde voor een bewoonbaar Zeeland.

KLIMAAT EN VEILIGHEID: EEN AGENDA VOOR DE TOEKOMST

De laatste tijd verschijnen er berichten, dat de effecten van de klimaatsverandering en de hiermee gepaard gaande zeespiegelstijging zich veel sneller zullen manifesteren dan tot voor kort werd aangenomen. Bovendien blijkt uit onderzoek dat de golfbelasting op waterkeringen tot nu toe is onderschat. Wat de exacte consequenties van dit alles zal zijn is nog onduidelijk. Schattingen lopen ver uiteen en voortdurend verschijnen er nieuwe inzichten. Wat wel duidelijk is, is dat Zeeland liggend in de frontlinie het eerst zal worden geconfronteerd met deze consequenties. Zeeland ontkomt dan ook niet aan een proactieve rol op dit vlak. Hierbij wil de provincie een voortrekkersrol vervullen. Complicerend daarbij is, dat het gaat om gevolgen voor een verre toekomst, maar dat er op korte termijn al maatregelen getroffen moeten worden. De beleidsmatige insteek daarbij is ontwikkelingsgericht maar waarbij we wel 'het zekere voor het onzekere nemen'.

Van groot belang is te doordenken wat de consequenties kunnen zijn van de verschillende klimaatsscenario's en de onzekerheden daarbij voor de opgaven voor de provincie nu en in de toekomst. Onontkoombaar is dat de wijze waarop we daarmee omgaan steeds agenderender zal worden voor het waterbeheer en de ruimtelijke ordening. Dat is nu al manifest bij de zwakke schakels in de kust, maar zal dat op een steeds breder front worden. Te denken valt daarbij o.m. aan de locaties van industriële vestigingen, de relatie tussen ruimtelijke ordening en de mogelijkheden tot evacuatie in geval van nood, de koppeling van de grote rivieren aan de Deltawateren in het kader van ruimte voor de rivier (met mogelijkheden tot herstel van de estuariene dynamiek), de inrichting van poldergebieden en innovaties op het gebied van waterkeringen. Wat dat laatste betreft heeft Zeeland (juist vanwege zijn ligging in de frontlinie) de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op dat gebied. Zeeland wil wat dat betreft een laboratorium worden, waar kennis opgedaan wordt, die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden, die evenals Zeeland geconfronteerd zullen worden met de gevolgen van de klimaatsverandering.

In een op korte termijn op te stellen klimaatagenda zullen deze aspecten nader uitgewerkt worden. Voorafgaand hieraan kunnen nu al de volgende actiepunten geformuleerd worden:

1. Gericht op de korte termijn:

- Uitvoering van het project Zwakke Schakels. Initiatieven in de kustzone die bijdragen aan de ontwikkeling van recreatie, natuur en veiligheid van de kust zullen worden gestimuleerd waar dat kan. De samenhangende aanpak dient zodanig te zijn dat, ook al valt het tegen met de klimaatsverandering, de kust er tegen kan. Het resultaat van deze insteek dient een kust te zijn die tegen een stootje kan: een robuuste kust, maar ook een kust die een bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit.
- Afronding project Bekleding Zeeweringen

2. Gericht op de middellange termijn:

– Werken aan consequenties voor ruimtelijke inrichting (o.m. WB21, normering regionale waterkeringen mede met het oog op evacuatieplannen, afwegingskader voor vestiging gevoelige industriële vestigingen)

3. Gericht op de lange termijn:

– Stimuleren, ruimte bieden, bijdragen aan innovatieve pilots op het gebied van waterkeringen en hoogwaterbescherming. Daarbij zal zoveel mogelijk aangesloten worden bij lopende processen en projecten. Zo zullen de gelden, die beschikbaar komen voor de natuurontwikkeling rond de Westerschelde, mede voor dergelijke pilots gebruikt worden. Te denken valt daarbij aan de brede waterkeringen in het kader van het project Comcoast en aan het concept Schorbuffer, zoals dit is gepresenteerd door het Zeeuws Landschap.

– Werken aan de totstandkoming van een kenniscentrum, waarin de integrale kustveiligheid een plaats krijgt.

INTEGRAAL KUSTZONEBEHEER

De kust beschermt niet alleen het achterland. De kust is ook de plek waar mensen naar toe trekken, waar gerecreëerd wordt, waar geld verdiend wordt en waar waardevolle natuur aanwezig is. Hoogwaterbescherming dient op zo'n manier te gebeuren, dat het ook die functies ten goede komt.

Met andere woorden kustzonebeheer vormt een integrale opgave. Onlangs is het Zeeuws kustbeleidsplan vastgesteld (2004). In het vervolg van deze paragraaf zijn de meest relevante elementen uit dit plan opgenomen.

DOELSTELLINGEN:

- ***Waarborging van de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee met behoud van de aanwezige ruimtelijke waarden en gebiedspecifieke identiteit***
- ***Het waterkerend vermogen en de stabiliteit van de waterkeringen in Zeeland blijft voldoen aan de hiertoe gestelde eisen***
- ***Medegebruik van waterkeringen waar dit uit oogpunt van veiligheid mogelijk is***

RISICOBENADERING

De huidige normen voor kustveiligheid zijn gebaseerd op de kans dat een bepaalde combinatie van waterstand en windkracht overschreden wordt. Sinds enkele jaren vindt onderzoek plaats naar de mogelijkheid en wenselijkheid om ook de gevolgen van een overstroming te verwerken in de veiligheidsnorm. Voor het handhaven van de veiligheidsnorm zijn in deze benadering andere oplossingen mogelijk dan alleen het versterken van waterkeringen, zoals (ruimtelijke) inrichtingsmaatregelen of betere rampen- en evacuatieplannen, die de schade beperken.

De provincie Zeeland neemt actief deel aan deze landelijke verkenning "De Veiligheid van Nederland in Kaart". Aan de hand van de resultaten zal het Zeeuwse Overleg Waterkeringen (ZOW) bekijken of een traject van risicobenadering zal worden ingezet.

Daarnaast wordt voor Zeeland in het kader van het project "Voorbereiding Stormvloedbestrijding", bekeken hoe de, vanuit het Interreg IIIb project ESCAPE beschikbaar gekomen, instrumenten/ modellen het best in te zetten zijn om tot de benodigde maatregelen te komen die risico's van een stormvloedramp kunnen minimaliseren. De benodigde (strategische) maatregelen bevinden zich in de sfeer van fysieke maatregelen (o.a. versterking van de regionale keringen), organisatorische maatregelen (tussen de betrokken overheidsdiensten) en communicatieve maatregelen (in de richting van de burger). Op basis van dit onderzoek zal de ZOW haar planning bepalen voor de komende 2 tot 3 jaar met het implementatietraject per dijkkringgebied in Zeeland (incl. bijbehorende kosten).

De regionale ('droge') waterkeringen hebben een functie wanneer de primaire waterkering bezwijkt. Bovendien hebben deze keringen bij een overstroming de functie van vluchtweg of aanvoerweg voor reparatiemateriaal. Welk stelsel van regionale waterkeringen bij een eventuele overstromingsramp het meest optimaal functioneert, is afhankelijk van vele factoren. Pas als het duidelijk wordt waaraan een kering exact moeten voldoen, is het mogelijk deze keringen van een adequate norm te voorzien. In veel gevallen vormt dit een afweging tussen de veiligheid van mensen voor en achter de regionale

kering. De mogelijkheid tot evacuatie van deze mensen speelt, naast (economische) belangen in het gebied, hierbij een belangrijke rol.

MEDEGEBRUIK VAN WATERKERINGEN

De kust, ofwel het grensgebied tussen zee en land langs de Noordzee, de Oosterschelde en de Westerschelde, is niet alleen een waterkering, die het achterland moet beschermen tegen overstromingen. Het is tevens een gebied dat voor veel andere ecologische en economische functies aantrekkelijk is.

De provincie zet in op 'maatschappelijk verantwoord medegebruik van de waterkeringen'.

Uitgangspunt daarbij is dat de veiligheid niet in het geding mag komen. Mogelijke andere vormen van gebruik zijn: natuur, landbouw en recreatie en toerisme. Ook kwaliteitsverbetering van kustplaatsen in en net achter de waterkeringen kan vallen onder het medegebruik van de waterkering. Op enkele plaatsen maken industrie en drinkwaterwinning gebruik van de kustzone.

De provincie zet in op meervoudig ruimtegebruik met een evenwichtige verdeling van de verschillende gebruiksvormen. Waar functies niet te combineren zijn, is scheiding noodzakelijk. Dit kan leiden tot een nadere zonering. Het gaat daarbij vooral om de zonering ten behoeve van natuur en recreatie en ten behoeve van bebouwing.

In het kader van het Europese project Comcoast vindt een verkenning plaats van de bruikbaarheid van het concept 'Multifunctionele brede waterkering'. De provincie staat open voor deze en andere alternatieve methoden ter versterking van de waterkeringen en stelt zich hierbij pro-actief op, zeker, wanneer dit positief is voor het meervoudige ruimtegebruik. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan een pilot schorbuffer, waarin onderzocht wordt in hoeverre de kust kan meegroeien met de zeespiegelstijging. De provincie zal actief zoeken naar mogelijkheden voor een dergelijke pilot.

KEURZONERING

Voor zowel de primaire als de secundaire (regionale) waterkeringen is door de waterschappen een keurzonering aangegeven. Hierbij worden een kernzone (de daadwerkelijke kering), een beschermingszone (bedoeld om de stabiliteit van de kering te waarborgen, en tevens bedoeld om ruimte te reserveren voor mogelijke verzwarings in de toekomst) en een buitenbeschermingszone onderscheiden. Binnen de buitenbeschermingszone en in mindere mate in de beschermingszone kunnen onder voorwaarden activiteiten worden ondernomen.

Binnen de kernzone gelden de zwaarste verbodsbepalingen. Bij activiteiten binnen deze zones dient altijd ontheffing te worden aangevraagd bij het betreffende waterschap. Hierbij wordt het ontheffingenbeleid van het waterschap gehanteerd. De keurzonering wordt planologisch verankerd in de bestemmingsplannen. Binnen deze zones dienen waterkeringen met een waterstaatskundige functie (zie kaart 6.5 en 6.5.A) primair de planologische bestemming "waterstaatswerken" te krijgen, dan wel een meervoudige bestemming gerelateerd aan de medebelangen, waarbij de waterstaatskundige functie steeds primair is.

Zonering van natuur en recreatie

In de brede duingebieden staat de natuur(ontwikkeling) voorop, zonder daarbij tot volledige afsluiting over te gaan. Waar géén natuurlijke processen aan de orde zijn bestaan ruime mogelijkheden voor de recreatie. Op deze locaties is eveneens sprake van jaarrond-exploitatie van strandpaviljoens. In nieuw te ontwikkelen brede duinen, bijvoorbeeld in het kader van het Zwakke Schakels project, kan natuur en recreatie gelijkwaardig zijn. Gekoppeld aan het recreatieve gebruik van die brede duinen kan daar dan ook enige semi-permanente bebouwing worden toegestaan. Daarbij wordt gedacht aan sanitaire voorzieningen ten behoeve van het duinkamperen en kleinschalige horecavoorzieningen.

In het gebiedsplan West Zeeuws-Vlaanderen is een zonering opgenomen van intensieve en extensieve recreatie (zie kaart 6.5.B). Deze wordt ingebracht in de planstudie voor de zwakke schakel West Zeeuws-Vlaanderen.

Het waterschap Zeeuwse Eilanden heeft een zonering in de zandige kust aangebracht, waarbij het beheer van de waterkeringen het ordenend principe is. De zonering maakt onderscheid tussen dynamisch en niet-dynamisch beheer (zie kaart 6.5.C). Intensieve recreatie, zoals paviljoens, strandhuisjes, paden en verblijfsrecreatie in de duinen kan plaats vinden in niet-dynamisch beheerde kustvakken. Bestaande bebouwing kan, onder voorwaarden, blijven in dynamisch beheerde gebieden.

Naast de duingebieden kunnen ook de dijken een recreatieve nevenfunctie hebben. Door de waterschappen worden al, waar dat ook vanuit het oogpunt van natuur mogelijk is, onderhoudswegen opengesteld voor wandelaars en fietsers. Deze openstelling zal ook in de komende jaren voortgezet worden.

Zones van bebouwing

In het Zeeuws kustbeleidsplan wordt ingegaan op bebouwingscontouren, die voor kernen, bebouwingsconcentraties en bedrijventerreinen langs de Noordzee, de Ooster- en Westerschelde en binnenslands waar eerste waterkeringen liggen aangegeven dienen te worden. Kaart 6.5.D. geeft een overzicht van de bebouwingscontouren, zoals die door de provincie in overleg met gemeenten en waterschappen zijn vastgesteld. Het exacte verloop van deze contouren is vastgelegd in de keuren van de waterschappen.

In Zeeland vormen de bebouwingscontouren een goed instrument om de groei van bebouwing op of vlak achter de waterkeringen op een verantwoorde manier te regelen. Binnen de contour is een kwalitatieve impuls via inbreiding, transformatie of meervoudig ruimtegebruik van de ruimte onder voorwaarden mogelijk. Hier geldt een 'ja, mits' benadering. Buiten de aangegeven bebouwingscontouren geldt in de waterkeringszone een 'nee, tenzij' benadering. Nieuwe bebouwing en harde infrastructuur is hier alleen in uitzonderlijke gevallen toegestaan. Gemeenten nemen deze bebouwingscontouren op in hun bestemmingsplannen. In het kader van Zwakke Schakels wordt op enkele plaatsen langs de kust een zeewaartse verschuiving van de waterkering onderzocht. Wordt daadwerkelijk tot zeewaartse verschuiving overgegaan, dan kunnen door eventuele aanpassing van keurzonering en bebouwingscontouren meer mogelijkheden worden gecreëerd voor bebouwing en kwaliteitsverbetering van de kustplaatsen.

Tevens moeten, zoals aangegeven is in de Nota Ruimte, in bestemmingsplannen de landwaartse grenzen van het kustfundament worden aangegeven. In de praktijk vallen deze samen met de grens van de waterkering inclusief de reservering voor tweehonderd jaar zeespiegelstijging.

Daarmee valt de begrenzing van het kustfundament samen met de door de waterschappen vastgelegde keurzoneringen, welke door de provincie zijn goedgekeurd. Om die reden wordt in dit omgevingsplan geen aparte kaart voor het kustfundament gegeven, maar wordt volstaan met een globale aanduiding van de ligging van het kustfundament op kaart 6.5.A. In Zeeland gaat het hier om de zandige kustgebieden aan de Noordzee kust (Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren, Noord-Beveland en Schouwen).

Het al dan niet opnemen van een bebouwingscontour ter hoogte van de Mosselbankhaven en de locatie van Dow Benelux is onderwerp van nader overleg. Indien blijkt dat dit gewenst is, zal hiertoe een planuitwerking worden opgesteld.

ZWAKKE SCHAKELS

De twee planstudies voor de zwakke kustschakels in Zeeland zijn vol in voorbereiding (zie kaart 6.5.E). Het resultaat van de eerste fase van de planstudie West-Zeeuws Vlaanderen, de keuze voor het voorkeursalternatief, sluit naar verwachting aan bij de in het Gebiedsplan aangegeven optie. Voor het gebiedsplan is reeds een streekplanherziening vastgesteld. Een uitwerking van het omgevingsplan is wat West Zeeuws-Vlaanderen betreft niet nodig. Wel zal dit het geval zijn voor de Zuidwestkust van Walcheren. In een uitwerking van het omgevingsplan zal de keuze voor de wijze van kustversterking worden vastgelegd. Basis daarvoor vormt een vergelijking van de gevolgen van zeewaartse, landwaartse en consoliderende opties voor de (lange termijn) veiligheid van de kustverdediging en de ruimtelijke kwaliteit van de kustzone. Aan die uitwerking, die kort na vaststelling van het omgevingsplan wordt voorzien, zal een afzonderlijke SMB procedure worden gekoppeld.

ACTIES EN PRESTATIES:

- De in 1993 vastgestelde Basiskustlijn wordt door het Rijk door middel van zandsuppleties (dynamisch) gehandhaafd.
- De waterschappen leveren de benodigde gegevens aan om een afgewogen oordeel te geven over de risico's voor buitendijkse bebouwing
- Gemeenten leggen in overleg de door de waterkeringbeheerders vastgelegde (definitieve) landwaartse begrenzing van het kustfundament vast in het bestemmingsplan

- Uitvoeren planstudies zwakke schakels (West Zeeuws-Vlaanderen en Zuidwestkust Walcheren), welke eind 2007 gereed zijn. Opstellen van uitwerking van het omgevingsplan (inclusief SMB-procedure) voor de Zuidwestkust van Walcheren
- Invullen van het Zeeuwse Hoogwater Informatie Systeem (HIS)
- Afronding van het project Zeeweringen.
- Gemeenten leggen de door de waterschappen vastgelegde definitieve begrenzing van het bestaande bebouwde gebied van de kustplaatsen liggend op het kustfundament vast in bestemmingsplannen
- Waterschappen starten voor 2008 een onderzoek naar de uitbreiding van de mogelijkheden van primaire en secundaire waterkeringen als verbindingzones in de EHS en de eisen die dat aan het beheer stelt.
- Voortzetten grensoverschrijdende samenwerking
- Gemeenten en waterschappen onderzoeken de mogelijkheden voor één loket voor vergunning- en ontheffingverlening bij activiteiten in de waterkeringszone.
- Uitvoeren actiepunten Zeeuws Kustbeleidsplan
- De overheden (waterschappen, gemeenten en provincie) zullen gezamenlijk onderzoek verrichten ten behoeve van de normering van de regionale waterkeringen, die uiteindelijk binnen het kader van de wettelijke bevoegdheid tot normering zal worden vastgelegd
- De gemeenten nemen de keurzoneringen over in de bestemmingsplannen (met inbegrip van de ruimtereservering ten behoeve van toekomstige versterkingen van de waterkering in verband met de klimaatswijziging en zeespiegelstijging).
- De waterschappen zorgen ervoor dat de gegevens over constructieve aspecten van de waterkeringen tijdig beschikbaar zijn en bevorderen de vastlegging daarvan in leggers en beheersregisters
- Stimuleren van en bijdragen aan pilots op het gebied van innovatieve vormen van kustverdediging en bijdragen aan de totstandkoming van een kenniscentrum waarin de integrale kustverdediging een plaats krijgt.
- Uitwerking geven aan verschillende klimaatscenario's en het inspelen daarop door het opstellen van een klimaatsagenda
- Uitwerking geven aan beleidslijnen kust en meren en delta's

RISICO'S BUITENDIJKSE BEBOUWING

Kustplaatsen vormen een aantrekkelijke omgeving om te wonen, te werken en te recreëren. Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in kustplaatsen is een gezamenlijke opgave van overheden, burgers en ondernemers. Aan de zeezijde kennen deze kustplaatsen een bebouwd gebied waar de overheid geen wettelijke bescherming tegen overstroming biedt: het zogenaamde buitendijks gebied.

Burgers en ondernemers zijn onvoldoende bekend met de risico's op overlast en afslag bij een storm, de aansprakelijkheid bij schade en de beperkingen die gelden bij investeringen in het gebied.

Door natuurlijke omstandigheden evenals door investeringen in het gebied zullen risico's toenemen. De beheersing van risico's grijpt aan op verschillende plekken in de veiligheidsketen. Tot dusverre bestonden er verschillende opvattingen over de urgentie, de ernst en de gewenste aanpak bij de beheersing van risico's. Beheersing van risico's kan echter alleen door een gezamenlijke aanpak van alle betrokken partijen tot stand worden gebracht.

In 2005 is door de commissie Poelmann een advies uitgebracht over de bescherming en ontwikkeling van buitendijks gebied in kustplaatsen. Voor Zeeland heeft dit advies alleen betrekking op de kustplaatsen Vlissingen en Cadzand. De adviezen zijn grotendeels overgenomen door het Rijk. Naar verwachting zullen deze ook een plaats krijgen in de komende beleidslijn kust. Medio 2006 worden de beleidslijnen voor de kust en voor meren en delta's door het Rijk uitgebracht. Hierin zal worden ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden, rollen en verantwoordelijkheden in het buitendijks gebied van de Rijkswateren.

De gezamenlijke strategie daarbij bestaat uit vier sporen:

- Fysieke ingrepen
- Bouwbeleid
- Aansprakelijkheid voor schade
- Communicatie

Omwille van nationale consistentie en een optimale inzet van overheidsmiddelen is het gewenst, om voor alle kustplaatsen samen, één gemeenschappelijke visie vast te leggen. Bij de vertaling van de beleidslijnen naar een regionale uitwerking wordt veel waarde gehecht aan transparantie voor burgers en ondernemers in hun eigen verantwoordelijkheden en die van de overheid. Hierbij wordt onder andere aandacht geschonken aan de mogelijkheden voor een gezamenlijk loket voor vergunning- en ontheffingverlening voor activiteiten in de waterkeringszone. Ook aan de verenigbaarheid met maatregelen in de kustzone om het achterland te beschermen (prioritaire zwakke schakels) en de noodzaak om overheidsuitgaven effectief en efficiënt in te zetten, zowel voor de korte als lange termijn.

6.5.2 Externe veiligheid

Op het terrein van externe veiligheid is veel in wetten en regelingen vastgelegd. Desondanks is er beleidsruimte voor een eigen (provinciale) afweging. Een voorbeeld hiervan vormt de bestuurlijke afweging over welke risico's, die wettelijk weliswaar zijn toegestaan, gezien de specifieke regionale situatie nog acceptabel worden geacht. De beleidsvisie Externe Veiligheid is door Provinciale Staten op 7 oktober 2005 vastgesteld. In de visie is deze beleidsruimte nader ingevuld. Deze visie schept de kaders voor de uitvoering van het provinciale externe veiligheidsbeleid op het gebied van:

- vergunningverlening en handhaving;
 - verkeer- en vervoerbeleid;
 - ruimtelijk beleid;
 - rampenbestrijding en risicocommunicatie;
- op verschillende schaalniveaus en met verschillende partners.

Daarnaast dient deze visie als ontwikkelingskader voor instrumenten in het externe veiligheidsbeleid. De visie is onderdeel van het omgevingsplan.

De provincie pakt de regierol door een pro-actieve rol te spelen op het gebied van de fysieke veiligheid. Dit komt tot uitdrukking in een stringent brongericht beleid en een sturend locatiebeleid. Mede ter uitvoering van de motie Adriaanse zal de provincie pro-actief inspelen op ontwikkelingen waar bijzondere veiligheidsrisico's spelen, zoals de kerncentrale en het transport van gevaarlijke stoffen over de Westerschelde en het spoor.

Een belangrijk uitvoeringskader is het meerjarenprogramma externe veiligheid (vast te stellen in 2006). Het programma wordt samen met gemeenten en de regionale brandweer, c.q. de veiligheidsregio opgesteld, jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd

De hoofdlijnen van de beleidsvisie zijn als volgt:

Beleid langs drie sporen

De provincie Zeeland wil enerzijds de kwaliteit van de woonomgeving verbeteren en anderzijds de (economische) vitaliteit versterken. Omdat bij veel activiteiten gevaarlijke stoffen worden gebruikt, is de combinatie van wonen en werken alleen mogelijk als we een bepaald risiconiveau accepteren. Welk risiconiveau aanvaardbaar is, verschilt per situatie en vraagt om een zorgvuldige afweging. Het doel van het externe veiligheidsbeleid is het beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld tot een aanvaardbaar niveau. Het externe veiligheidsbeleid bestaat uit drie sporen:

- Brongericht beleid. Daarmee pakken we de oorzaken van risico's aan, door vergunningverlening en handhaving.
- Omgevingsgericht beleid: Door ruimtelijke inrichtingsmaatregelen zorgen wij voor een zo veilig mogelijke leefsituatie.
- Rampenbestrijding. Hierbij gaat het om de voorbereiding op (de bestrijding van) calamiteiten. Dit is primair het domein van de brandweer.

De voorkeur gaat uit naar brongerichte maatregelen, boven omgevingsgericht beleid en maatregelen in het kader van rampenbestrijding.

Praktisch betekent dit dat de provincie een risicosituatie wil verbeteren, óók als voldaan is aan de wettelijke grenswaarde van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI). Hiermee willen we in de eerste plaats de risico's zo klein mogelijk houden en daarnaast normopvulling voorkomen en het ruimtebeslag zo gering mogelijk maken.

Welke veiligheidsniveaus haalbaar zijn, hangt af van meerdere factoren zoals sociaal-economische en ruimtelijke motieven.

Beoordeling risicosituaties, het streefbeeld

De provincie beoordeelt risicosituaties aan de hand van de volgende veiligheidscriteria: plaatsgebonden risico (PR), groepsrisico (GR), zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect. De provincie vereist niet in alle gevallen een uitgebreid, nader onderzoek naar het groepsrisico, om aan de motiveringsplicht te voldoen. Dat is het geval als:

- a) de geplande (kwetsbare) objecten buiten het invloedsgebied liggen (dan is er geen groepsrisico), of
- b) het een enkel (kwetsbaar) object in een nagenoeg maagdelijke omgeving betreft (dan is het groepsrisico zeer laag), of
- c) het een enkel (kwetsbaar) object in een al zeer volle omgeving betreft, waardoor het effect op het groepsrisico marginaal is.

In die gevallen kan in het besluit worden volstaan met de opmerking dat er geen sprake is van een significant groepsrisico of wijziging daarvan.

Als de risicosituatie niet voldoet aan de hiervoor genoemde voorwaarden a, b of c, vereist de provincie een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico, waarbij aandacht wordt besteed aan de criteria zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffecten.

De algemene motiveringsplicht van het groepsrisico, zoals die in het BEVI wordt vereist, wordt daarmee beperkt tot de relevante gevallen. Dat zijn de gevallen waar het GR de oriënterende waarde (bijna) overschrijdt of wanneer sprake is van een aanzienlijke toename (>10%) van het aantal mogelijke slachtoffers. Voor die gevallen vereist de provincie een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico, waarbij aandacht wordt besteed aan de criteria zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffecten.

Motieven voor de acceptatie van (een verslechtering van) een risicosituatie kunnen zijn:

- het opvullen van kleine open gaten of vervangende nieuwbouw in bestaand stedelijk gebied;
- een voor de specifieke locatie belangrijke economische of ruimtelijke ontwikkeling;
- een situatie waarbij door strikte toepassing van de normen de externe veiligheidsproblematiek elders (sterk) toeneemt.

Stringent brongericht beleid

Het beheersen van risico's is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van bedrijven zelf. In het vergunningen (en handhaving-)traject adviseert de provincie bedrijven over het toepassen van brongerichte maatregelen, ook als wettelijke normen niet worden overschreden. Aandachtspunten hierbij zijn o.a.:

- maatregelen inherente veiligheid
- maatregelen om transportstromen te beïnvloeden (aan/afvoer)
- (overige) maatregelen om het invloedsgebied te verkleinen.

De provincie houdt rekening met de mate waarin een bedrijf een beheerssysteem heeft ingevoerd. Bij een goed werkend beheerssysteem is het opnemen van bronmaatregelen in de vergunning niet nodig. Met het beheerssysteem zorgt het bedrijf er immers voor dat structureel wordt gewerkt aan het verhogen van de veiligheid. Hiermee streeft het bedrijf net als de provincie naar het beste resultaat binnen wettelijke, technische en financiële mogelijkheden.

Om ervoor te zorgen dat de (brongerichte) externe veiligheidsvoorschriften ook worden nageleefd, stelt de provincie structureel (jaarlijks) een (regionaal) handhavingsprogramma op (programmatisch handhaven).

Transportrisico's

De provincie past de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen toe bij de beoordeling van plannen voor nieuwe infrastructuur en ruimtelijke plannen binnen het gebied waarin dodelijke slachtoffers kunnen vallen door een ongeval met een gevaarlijke stof

De gezamenlijke provincies en het rijk werken, in lijn met de nota mobiliteit, aan een zogenaamd basisnet, waarover selectief vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk is. Dit basisnet moet voldoen aan eisen die zijn beschreven in de nota Mobiliteit.

Brongerichte maatregelen voor verkeer- en vervoer zijn de volgende:

- Nieuwe provinciale wegen moeten voldoen aan het basisniveau voor het basisnet.
- De provincie neemt het initiatief voor een samenhangende, route gevaarlijk stoffen, voor zowel provinciale als gemeentelijke wegen

- De provincie zet zich in overleg met het rijk in voor een landelijke regeling voor een beheerssysteem voor buisleidingen.

Uit recent onderzoek is gebleken, dat bij het huidige transport van gevaarlijke stoffen geen situaties in Zeeland bestaan, waarin de risiconormen worden benaderd of overschreden. Dit geldt voor alle routes en modaliteiten, behalve voor het groepsrisico op twee locaties langs de spoorlijn in Midden Zeeland en het groepsrisico ten gevolge van de Westerschelde in Terneuzen. Bij het spoorvervoer wordt volgens de prognose van Prorail in de toekomst de oriënterende waarde van het groepsrisico benaderd in Goes en Krabbendijke. Het gerealiseerde spoortransport (op basis van de cijfers over 2003) leverde nergens een 10^{-6} contour op. Ook de oriënterende waarde voor het groepsrisico wordt bij het huidige transportvolume niet overschreden. De risico's van het transport over de Westerschelde van gevaarlijke stoffen zijn zover teruggedrongen, dat er nu alleen in Terneuzen sprake is van een aandachtspunt vanwege het groepsrisico, dat de oriënterende waarde benaderd. De risico's van de Schelde Rijnverbinding blijken mee te vallen: er is geen sprake van een 10^{-6} contour en het groepsrisico blijft ruim beneden de oriënterende waarde.

In de met het Rijk te maken afspraken over het basisnet zal de provincie het belang van een goede ruimtelijke ontwikkeling langs transportroutes (met name de Zeeuwse spoorlijn) afwegen tegen het belang van een goede economische ontwikkeling van de zeehavens. Ruimtelijke beperkingen langs de spoorlijn zijn alleen acceptabel, als alle mogelijke bronmaatregelen zijn genomen.

Omgevingsgericht beleid, sturend locatiebeleid

Algemene uitgangspunten in het ruimtelijk veiligheidsbeleid zijn:

- Geef de brongerichte maatregelen de voorkeur
- Concentreer risicobronnen
- Stel bij de segmentering van bedrijventerreinen vast welke bedrijfscategorieën worden toegelaten (bijv. risicovolle bedrijven) en welke bedrijfscategorieën niet (bijv. arbeidsintensieve bedrijven, publiekstrekkers)
- Bundel nieuwe buisleidingen zoveel mogelijk in de al vastgestelde leidingstroken.
- Zorg ervoor dat kwetsbare objecten (woningen) zover mogelijk van de risicobron zijn gelegen, maar in ieder geval buiten de 10^{-6} contour.
- Houd bij het bestemmen rekening met (beperkt) kwetsbare objecten en risicovolle activiteiten in aangrenzende gebieden (cq. plannen).
- Leg risicocontouren ruimtelijk vast.
- Neem in bestemmingsplannen een paragraaf over veiligheid op. De provincie stelt samen met de gemeenten een toetsingkader op voor de inhoud van deze paragraaf. Hierin worden de resultaten verwerkt van de Werkgroep Pro-actie en preventie Zeeland, die het instrument 'veiligheidsparagraaf' ontwikkelt.

Rampenbestrijding

Instrumenten die als doel hebben rampen te bestrijden zijn: regionale beheersplannen, gemeentelijke rampenplannen en rampenbestrijdingsplannen. Gedeputeerde Staten toetst deze plannen aan de hand van (bestaande) interprovinciaal vastgestelde toetsingskaders.

Risicocommunicatie op maat

Bij iedere risicosituatie, maar zeker daar waar risiconormen worden overschreden, moeten de burgers op adequate wijze geïnformeerd worden over de risico's. Gemeenten nemen het voortouw in de risicocommunicatie; de provincie faciliteert daarbij, bijvoorbeeld door het beheren van de risicokaart en het risicoportaal.

Gebiedsgerichte specificatie

Hieronder volgt tot slot een aantal uitgangspunten specifiek voor een bepaald gebied (zie ook kaart 6.5.F).

- *Zeehavens: industriële activiteit veilig stellen*

De provincie staat op (zeehaven)industriegebieden die bestemd zijn voor zware industrie toe, dat bedrijven worden toegelaten binnen de PR 10^{-6} -contour. Het gaat hierbij om bedrijven die een binding hebben met een bedrijf op het terrein of met de zeehaven of het industrieterrein zelf.

Om te anticiperen op mogelijke spanningvelden tussen de zeehaventerreinen en (oprukkende) woonwijken doet de provincie onderzoek naar de mogelijkheid om veiligheidscontouren vast te stellen rond zeehaventerreinen (Sloegebied en Kanaalzone) zoals bedoeld in Art. 14 uit het BEVI.

- *Bedrijventerrein: geen risico's buiten terreingrens*

Uitgangspunt voor nieuwe bedrijvigheid op kleinschalige en regionale bedrijventerreinen is dat 10^{-6} risicocontouren de kavelgrenzen respectievelijk de terreingrenzen niet mogen overschrijden aan de kant waar bebouwing aanwezig of gepland is of kan worden.

- *Westerschelde: positie borgen in landelijk beleid*

De provincie zet zich ervoor in dat de uitgangspunten die ten grondslag hebben gelegen aan de beoordeling van de risicosituatie omtrent de Westerschelde die onlangs is uitgevoerd worden geborgd in landelijk beleid (protocol zeevaart). Het provinciale standpunt in de discussie met het rijk is dat een toename van het transport van gevaarlijke stoffen (ten gevolge van verdieping) uitsluitend is toegestaan als de risiconormen niet worden overschreden.

DOELSTELLING:

Het beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld tot een aanvaardbaar niveau

ACTIES EN PRESTATIES:

Uitvoeren en jaarlijks actualiseren van het meerjarenprogramma Externe Veiligheid

MILITAIRE OBJECTEN

Rond het munitiecomplex bij Ritthem dient rekening te worden gehouden met beperkingen ten aanzien van vormen van bebouwing en grondgebruik die een toename van de menselijke aanwezigheid kunnen veroorzaken of anderszins tot onaanvaardbaar gevaarlijke situaties kunnen leiden. Afstandsnormen en bijbehorende beperkingen worden in overleg met het ministerie van Defensie bepaald en dienen, voor zover dit nog niet het geval is, opgenomen te worden in de betreffende bestemmingsplannen. In elk geval mogen in een zone van 600 meter rond het munitiedepot bij Ritthem geen ontwikkelingen plaatsvinden die concentratie van mensen bevorderen (zie ook kaart 6.5.F). Als door het ministerie van VROM, op basis van de herziening veiligheidsafstanden die momenteel plaatsvindt, nieuwe afstandsnormen worden vastgesteld, dienen deze nieuwe afstandsnormen door de gemeente in de betreffende bestemmingsplannen verwerkt te worden.

Deel C: Uitvoering en instrumentarium

Hoofdstuk 7 Regionale afspraken en accenten

7.1 Afspraken samenwerkende gemeenten: de regioagenda's

7.1.1 Walcheren

KERNENTYPOLOGIE

Op kaart 6.2 zijn de stedelijke centra en (woon)kernen in Zeeland weergegeven. Kenmerkend voor de regio Walcheren is de aanwezigheid van de twee stedelijke centra Vlissingen en Middelburg. Deze steden vervullen, samen met Terneuzen en Goes, een belangrijke functie als centra voor voorzieningen en werkgelegenheid voor de gehele provincie. Daarnaast hebben ze, om invulling te geven aan de bundelingsdoelstelling, een forse woningbouwopgave.

Voor de woonkernen wordt in de regio Walcheren een nadere onderverdeling aangebracht in recreatieve kustkernen, kustkernen met een eigen identiteit en landelijke kernen.

Naast de in paragraaf 6.2 geboden ontwikkelingsmogelijkheden voor wonen worden voor deze kernen, ten behoeve van het behoud van de eigen identiteit, de volgende accenten geplaatst:

- in de recreatieve kustkernen (Domburg, Oostkapelle, Vrouwenpolder en Zoutelande) ligt een accent bij de ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie en toerisme.
- in de kustkernen met een eigen identiteit vormen de specifieke kenmerken van deze kernen (Veere en Westkapelle) het vertrekpunt voor nieuwe ontwikkelingen, waarbij een accent ligt op dagrecreatie.
- in de landelijke kernen (Aagtekerke, Biggekerke, Gapinge, Grijskerke, Meliskerke en Serooskerke) ligt een accent op het behoud van het aanwezige voorzieningenniveau.
- in de woonkern in het stedelijke bundelingsgebied (Koudekerke) ligt het accent op wonen en werken in relatie tot Vlissingen en Middelburg.

NATIONAAL LANDSCHAP

Het beleid voor Nationale Landschappen is uitgewerkt in paragraaf 4.11. Een van de onderdelen voor het op te stellen uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap vormt een landschapsvisie voor Walcheren. In deze visie zullen voor Walcheren drie gebieden worden aangeduid met elk een eigen specifieke positie binnen het Nationaal Landschap. Voor deze drie gebieden is nadere uitwerking gewenst. Het gaat hierbij allereerst om de geleidingszone tussen Middelburg en Vlissingen, waarvoor op initiatief van de gemeenten gezamenlijk een integrale visie gesteld zal worden. Ten tweede gaat het om de ontwikkeling van de Oranjeplaat-Oranjepolder, ten noorden van Arnemuiden. Het derde gebied is het gebied tussen het stadsgewest en het Sloegebied. Voor dit gebied is de ontwikkeling naar een groen en recreatief aantrekkelijk landschap het uitgangspunt, zodat een groene bufferzone ontstaat die tevens kan dienen als recreatief uitloophoofgebied voor het stedelijk gebied van Walcheren.

Archeologie

De Walcherse gemeenten geven, binnen de kaders van de provinciale beleidsnota archeologie, invulling aan een eigen regionaal archeologiebeleid.

7.1.2 De Bevelanden

De regionale samenwerking tussen de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal is in 2000 gestart in de vorm van het Bestuurlijk Platform de Bevelanden. In dit verband is gewerkt aan een thematische regiovisie, die het door de Bevelanden gewenste ruimtelijke ontwikkelingsbeeld op het vlak van wonen, werken en recreëren verwoordt (Ontwerp "Thematische regiovisie de Bevelanden", 9 juni 2005). De Bevelandse regioagenda vloeit met name uit deze visie voort.

Strategie

De Bevelanden is een regio met een relatief groot aantal dorpen en een duidelijk regionaal centrum, de stad Goes. De regio kenmerkt zich door een relatief hoge (economische) dynamiek en verscheidenheid. Voor de Bevelanden wordt gestreefd naar een duurzame inrichting van de regio, waarbij ingespeeld wordt op de genoemde kenmerken. Binnen de regio wordt gestreefd naar kwaliteit en complementariteit. Waar mogelijk worden contrasten aangescherpt om daarmee in regionaal verband een aantrekkelijk totaalpakket op het vlak van wonen, werken en recreëren te bieden.

WONEN

Voor de regio wordt gestreefd naar een gezonde woningmarkt waarbij vraag en aanbod, zowel kwantitatief als kwalitatief, vrijwel in evenwicht zijn. In de Bevelanden wordt bij het maken van keuzes de woonconsument centraal gesteld om deze, zover het binnen het vermogen van de regio ligt, zo goed mogelijk te faciliteren. Een duurzame inrichting van de regio vormt daarbij uitdrukkelijk een randvoorwaarde.

Voor de Bevelanden wordt, binnen de in paragraaf 6.2 geschetste beleidskaders, het volgende beleid voorgestaan:

- voldoende keuze bieden in het aanbod van woningbouwlocaties;
- de woningvraag eerst zoveel mogelijk binnen het bestaand bebouwd gebied opvangen (door herstructurering, transformatie of inbreiding) dan pas op uitleglocaties;
- de ruimtelijke diversiteit benutten/versterken teneinde het gewenste 'keuzepakket aan wonen' te vergroten. In dit kader wordt in de regio onderscheid gemaakt tussen zogenaamde ontwikkelingszones en balansgebieden;
- ruimte voor dynamiek (extra woonmilieus) in de onderscheiden ontwikkelingszones onder voorwaarde dat de ruimtelijk functionele samenhang en de eigen identiteit van de verschillende ontwikkelingszones wordt bevorderd;
- de mogelijkheid houden voor nieuw woningaanbod in de onderscheiden balansgebieden onder voorwaarde dat het evenwicht (de balans) in de kern en de directe omgeving niet wordt verstoord.

Ontwikkelingszones

Naast de stedelijke ontwikkelingszone Goes, die een taakstelling heeft voor de realisering van een meer grootschalig bovenregionaal woningaanbod, worden in de regio drie andere ontwikkelingszones onderscheiden die op meer beperkte schaal invulling kunnen geven aan de (boven)regionale woningvraag.

Iedere ontwikkelingszone kent een eigen accent:

- **Stedelijke ontwikkelingszone Goes:** ruimte voor een relatief groot aantal bijzondere woonmilieus, zoals stedelijk wonen aan het water in Goes (herontwikkeling havenindustrieterrein), het gewilde landschappelijk wonen bij Heinkenszand, wonen in een dorpsvillamilieu bij Heinkenszand, wonen in het fruitlandschap bij Kapelle en woningbouw ten oosten van 's-Gravenpolder;
- **Zone Kruiningen-Yerseke:** een aaneenschakeling van dynamische functies en sferen, onder meer een herontwikkeling van het voormalige veerplein tot woongebied;
- **Sloerandzone:** ontwikkeling van een stabiele (landschappelijke) buffer; nader bezien zal worden of in relatie tot milieukwaliteiten, (nieuwe) infrastructuur en de plaatselijke landschapstypen gekomen kan worden tot een landschapsontwikkeling in combinatie met bijzondere woonwerkmilieus nabij Lewedorp / Nieuwdorp en een 'kreekwoonmilieu' bij 's-Heerenhoek;

- **Veerse Meerzone:** combinatie van recreëren en wonen; ontwikkeling van watergerelateerde woonmilieus bij Kamperland en Kortgene.

Balansgebieden

In de balansgebieden wordt een terughoudend woningbouwbeleid voorgestaan. Zolang er een woonvraag vanuit de natuurlijke bevolkingsontwikkeling van de kern zelf is én zolang het landschap en de dorpsstructuur een verdere ruimtelijke ontwikkeling kunnen verdragen, is in deze gebieden dorpsuitbreiding mogelijk. De ontwikkelingen dienen qua maat, schaal en vormgeving te passen bij het karakter van het dorp en moeten leiden tot behoud en versterking van:

1. de (historische) dorpsstructuur
2. de bestaande relatie met het landschap
3. de beeldkwaliteit van het dorp.

Tussen (kleinere) kernen kan een netwerkstructuur worden gecreëerd met een mogelijk woningbouwaccent op bepaalde kernen.

Monitoringssysteem

Om de ontwikkelingen op de Bevelandse woningmarkt, de afstemming tussen vraag en aanbod, te kunnen volgen, en daarmee waar nodig bij te kunnen sturen, wordt door de Bevelandse gemeenten een systeem opgezet dat, zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin, een totaaloverzicht biedt van alle plannen en initiatieven met betrekking tot woningbouw in de regio. Dit systeem zal als input dienen voor de provinciale planningslijsten en de monitor woningbouw.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Ondersteunen realisatie van het project havengebied Goes
- Ondersteunen ontwikkeling van de voormalige veerhaven van Kruiningen tot een woongebied met natuur en/of bos, binnen de hiervoor geldende randvoorwaarden met betrekking tot de woonparken zoals geformuleerd in paragraaf 6.2.1.
- Ondersteunen van de ontwikkeling van het woongebied Zuidhoek (gemeente Kapelle), zoals beschreven in de regiovisie stedelijke ontwikkelingszone Goes

WERKEN

Voor de Bevelanden wordt gestreefd naar behoud en versterking van de economische positie van de regio. Voortgebouwd wordt op de gedifferentieerde economische structuur die het gebied kent.

Uitgangspunten voor de economische koers zijn: ontwikkeling in de breedte, benutten van aan het economisch kerngebied en de infrastructuur gerelateerde economische activiteiten (Value Added Logistics-activiteiten, transport, logistiek), zoeken naar nieuwe impulsen voor economische ontwikkelingen binnen de bestaande economische structuur.

Voor de Bevelanden wordt, binnen de in hoofdstuk 5 aangegeven beleidskaders, het volgende beleid voorgestaan:

- ruimte bieden voor nieuwe economische activiteiten in het buitengebied;
- benutten van de toeristisch-recreatieve potenties van de regio;
- concentreren van bedrijventerreingebonden economische activiteiten;
- concentreren van (grootschalige) voorzieningen in Goes;
- selectief ruimte bieden aan bedrijvigheid van buiten de regio.

Deelgebieden

In de economische ontwikkeling van de Bevelanden worden per deelgebied de volgende accenten gelegd:

- **Stedelijke ontwikkelingszone Goes:** accent op de uitbouw van de sectoren handel en industrie, zakelijke dienstverlening en overige dienstverlening. Door centrale ligging heeft Goes mogelijkheden voor de vestiging van bedrijven en instellingen die geheel Zeeland als werkgebied hebben. Groeiperspectief voor de zorgsector;
- **Oostelijk deel van Zuid-Beveland:** in relatie met de kansenkaart landbouw uit het omgevingsplan bezien of een accent op verdere ontwikkeling van aquabusiness wenselijk/mogelijk is. Uitbouw agribusiness en agribusinessketen. Kansen voor grootschalige landbouwbedrijven (ook in Noord-Beveland);

- **Yerseke:** uitbouw van het aquabusiness-complex, dagtoerisme, verbreding van de aquacultuur (zoutwaterlandbouw, viskweek);
- **Veerse Meer e.o./Oosterscheldehavens:** accent op toeristisch-recreatieve activiteiten in relatie tot kwaliteitsverbetering, potenties watersport;
- **Zak van Zuid-Beveland:** accent op kleinschalige agrarische bedrijvigheid (o.a. gespecialiseerde teelten) al dan niet in combinatie met agrotourisme en natuurbeheer. De status van nationaal landschap kan hier kansen bieden. Aangesloten wordt bij de structuur van het waardevol cultuur landschap (WCL)

Bedrijventerreinstrategie

De bedrijventerreinstrategie is gericht op het verder ontwikkelen van een beperkt aantal grote bedrijventerreinen. Ingezet wordt op de volgende terreinen:

- De Poel als regionaal/stedelijk terrein met een accent op handel, industrie en commerciële dienstverlening;
- Smokkelhoek als gemengd regionaal terrein, in aanvulling op het bedrijventerreinaanbod van Goes;
- De Poort als een terrein met een accent op transport en logistiek;
- Sloepoort als een terrein met een accent op havengerelateerde bedrijvigheid, transport en logistiek met een maximale omvang van circa 30 hectare;
- Nishoek als een terrein met een accent op agribusiness en daaraan verbonden verwerking en logistiek;
- Olzendepolder als een thematisch terrein voor aquabusiness.

In het verlengde van de in paragraaf 5.3.1 aangekondigde actie met betrekking tot het onderzoek naar een nieuwe binnenvaartlocatie in Midden-Zeeland zal worden gezien of de haven van Kats wordt aangeduid als thematisch terrein voor watergebonden bedrijvigheid.

Het regionale bedrijventerreinenprogramma zal op basis van het bovenstaande worden opgesteld, waarbij de aandacht zich met name zal richten op een optimalisering van het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Ondersteunen van het in samenhang verder ontwikkelen en versterken van woon en werkfuncties, waaronder complexen voor aquacultures en agribusiness in de zone Kruiningen – Yerseke
- In het verlengde hiervan worden, ten behoeve van de mogelijke verplaatsing van solitair in het buitengebied gelegen uienverwerkende bedrijven, ontwikkelingsmogelijkheden geboden bij Oostdijk. Een nadere uitwerking hiervan wordt opgenomen in het regionale bedrijventerreinenprogramma

RECREËREN

Voor de Bevelanden wordt gestreefd naar een versterking van het aanbod door kwaliteitsverbetering van individuele voorzieningen, complementering en waar mogelijk vergroting van het aanbod, versterking van de samenhang in het aanbod, onder meer door het stimuleren van elkwerevoorzieningen.

Voor de Bevelanden wordt, binnen de in paragraaf 5.6 aangegeven beleidskaders, het volgende beleid voorgestaan:

- streven naar evenwicht tussen marktwerking en gebiedsbescherming;
- concentreren van verblijfs- en dagrecreatie in daartoe geschikte zones;
- versterking van de samenhang tussen water en achterlandvoorzieningen;
- diversiteit van recreatieconcentratiegebieden bevorderen;
- buiten de concentratiegebieden alleen kleinschalige initiatieven stimuleren;
- streven naar een verruiming van het aantal ligplaatsen;
- samenhangende promotie van de Bevelanden als totaalpakket;
- stimuleren van hotelfaciliteiten aan het water.

Deelgebieden/recreatieconcentratiegebieden

In de recreatieve ontwikkeling van de Bevelanden worden per deelgebied de volgende accenten gelegd:

- **Noord-Beveland:** accent op kwaliteitsverbetering van de aanwezige verblijfsrecreatie. Uitbreiding van het aantal ligplaatsen in de (omgeving van) voormalige landbouwhavens van Kortgene en Kamperland, in combinatie met vernieuwing/vergroting van verblijfsaccommodaties;
- **Omgeving Wolphaartsdijk:** accent op kwaliteitsverbetering van de aanwezige verblijfsrecreatie. Verbetering van infrastructuur. Potentie voor havengebied;
- **Goes:** accent op de verdere ontwikkeling van de stedelijke recreatie. Bieden van jachthavenfaciliteiten bij herontwikkeling havenindustrieterrein. Versnipperde aanbod aan recreatieve voorzieningen in combinatievormen aanbieden. Actief evenementen- / beurzenbeleid;
- **Zak van Zuid-Beveland:** ingezet wordt op relatief kleinschalige toeristisch-recreatieve voorzieningen verspreid over het hele gebied. Voorkeur voor extra voorzieningen gekoppeld aan bestaande agrarische of ambachtelijke activiteiten;
- **Wemeldinge:** verdere uitbouw van (kindvriendelijke) voorzieningen, activiteiten en routes. Realiseren van voorzieningen voor de duiksport. Gepaste groei van de verblijfsrecreatie met oog op kwaliteitsverbetering, productdifferentiatie en uitbreiding sector;
- **Yerseke:** dagtoerisme gericht op schelpdiersector. Ontwikkeling als educatief centrum van de Bevelanden.

ACTIES EN PRESTATIES:

- In samenwerking in de planvorming rond de Oesterputten uitwerking geven aan het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed
- In samenwerking bezien van de mogelijkheden voor jachthavenontwikkeling in combinatie met woningbouw te Hansweert

In aanvulling op de door de regio opgestelde visies zijn in het kader van de regionale agenda de volgende afspraken gemaakt:

• **Beeldkwaliteit:**

De regio De Bevelanden beziet in overleg met het kwaliteitsteam of voor de gehele regio een beeldkwaliteitsplan opgesteld kan worden. Dit beeldkwaliteitsplan kan dan de functie overnemen van de beeldkwaliteitsplannen die het omgevingsplan vraagt voor ieder plan. In dat geval dient wel per plan een onderbouwing geleverd te worden over de inpasbaarheid in het beeldkwaliteitsplan voor de Bevelanden.

• **Binnenhavenlocatie:**

In samenspraak tussen de provincie, het stedennetwerk Zeeland en de regio De Bevelanden zal een zoekopdracht worden uitgevoerd voor een nieuwe locatie voor een binnenhaventerrein.

• **Gebiedsgericht beleid:**

De streekplanherziening 'Rondom het Veerse Meer' komt met dit omgevingsplan te vervallen. De afspraken die ten grondslag liggen aan de gebiedsvisie blijven van kracht. Het is dan ook zaak de uitvoering van het project voortvarend op te pakken. Het gaat hierbij onder andere om de volgende projecten: ontwikkeling havengebied Kamperland, de groenblauwe slinger, de ontwikkeling van de Willem-Adriaanpolder en de deelgebiedsvisies Wolphaartsdijk en Schenge.

De streekplanuitwerking stedelijke ontwikkelingsvisie Goes komt te vervallen.

7.1.3 De regio Zeeuws-Vlaanderen

GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN

Voor West Zeeuws-Vlaanderen is recent het gebiedsplan 'Natuurlijk Vitaal' vastgesteld. Dit gezamenlijk opgestelde gebiedsplan blijft, binnen de kaders van dit omgevingsplan, de leidende visie op dit gebied. Nu is het zaak om op basis van deze afspraken de uitvoering van het gebiedsplan op te pakken (incl. de in dit gebiedsplan geschetste landschappelijke en recreatieve aspecten van de zwakke kustschakel tussen Breskens en het Zwin en de kansen die de status van nationaal landschap biedt). In Oost Zeeuws-Vlaanderen vragen de verdieping van de Westerschelde, de ontwikkelingen rond de linkeroever van Antwerpen in relatie tot het realiseren van een buffer, de kansen voor woonmigratie en de groenblauwe inrichtingsopgaven om een integrale (gebiedsgerichte) aanpak, waar de provincie in nauw overleg met de gemeenten vorm aan wil geven. De provincie zal het initiatief nemen tot dit overleg.

De gebiedsontwikkeling Perkpolder wordt door de provincie ondersteund en waar mogelijk gefaciliteerd. Voorzover sprake is van een mogelijke externe werking van effecten op de nabijgelegen Westerschelde dient daarbij voldaan te worden aan de voorwaarden uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

7.1.4 De gemeenten Schouwen-Duiveland en Tholen

SCHOUWEN-DUIVELAND

Regionaal bedrijventerreinenprogramma

De provincie en de gemeente zullen samen een regionaal bedrijventerreinenprogramma opstellen. Naast de doelstellingen en uitgangspunten van het provinciale beleid voor bedrijventerreinen, zal voor Schouwen-Duiveland specifiek aandacht worden besteed aan het bieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden in de regio, mede in relatie tot de herstructureringsopgave. De ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid zullen worden geconcentreerd in Zierikzee. Bijzondere aandacht gaat daarbij in het bedrijventerreinenprogramma uit naar realisatie van het Businesspark Zierikzee.

Tevens wordt in het verlengde hiervan bepaald wat de ontwikkelingsmogelijkheden van het bedrijventerrein Bruinisse kunnen zijn. Door de huidige aard, omvang en weg- en waterverbindingen heeft dit terrein mogelijk ontwikkelingspotenties die de kenschets "kleinschalig bedrijventerrein" overstijgen. Het terrein zou dan ook complementair kunnen zijn aan de bedrijventerreinen in Zierikzee.

THOLEN

Kernentypologie

Bundeling vormt, naast zorgvuldig ruimtegebruik en het realiseren van kwaliteit en diversiteit, één van de uitgangspunten van het provinciale woonbeleid. Voor Tholen worden deze uitgangspunten nader ingevuld door de woningbouw, binnen de aangegeven bundelingstaakstelling, te concentreren in Tholen-Stad. Aanvullend worden er door de gemeente accenten geplaatst bij de kernen St. Annaland en St. Maartensdijk. De provincie zal met de gemeente bezien of binnen de randvoorwaarden van het omgevingsplan de woningbouw in het havengebied St. Annaland kan worden aangeduid als woonpark.

Speelmansplaten

Voor het gebied de Speelmansplaten wordt, in het verlengde van de aangegeven recreatieconcentratie, een verdere recreatieve ontwikkeling voorgestaan.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde recreatieve ontwikkeling leidt tot significante effecten is het noodzakelijk een nadere uitwerking van de voorgenomen ontwikkeling, zoals opgenomen in het bestemmingsplan, op te stellen. Deze uitwerking zal moeten worden beoordeeld op mogelijke effecten voor de nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden.

De provincie wil, samen met de gemeente Tholen, een bijdrage leveren aan de nadere uitwerking van de voorgestane recreatieve ontwikkeling.

Regionaal bedrijventerreinenprogramma

Samen met de gemeente Tholen zal de provincie een bedrijventerreinenprogramma opstellen. Naast de doelstellingen en uitgangspunten van het provinciale beleid voor bedrijventerreinen, zal voor Tholen specifiek aandacht worden besteed aan het bieden van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven in de regio, mede in relatie tot de noodzakelijke herstructureringsopgave. Het project herstructurering bedrijventerrein Noord wordt hierin nadrukkelijk meegenomen. Op korte termijn zullen de gemeente en de provincie verkennen hoe een start gemaakt kan worden met de herontwikkeling van het bedrijventerrein Noord. De ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid worden geconcentreerd op het terrein Welgelegen bij Tholen-Stad.

ACTIES EN PRESTATIES:

In samenwerking met de gemeente verkennen van de mogelijkheden tot herontwikkeling van het bedrijventerrein Noord

Weihoek

De Weihoek op Tholen is het gebied bij uitstek waar naar integrale oplossingen voor wateroverlast en -tekort kan worden gezocht. Daarbij wordt onder andere gedacht aan mogelijkheden van de natte as en het beter afstemmen van het landgebruik op de waterhuishouding. Gemeente, provincie en waterschap pakken dit gezamenlijk op.

ACTIES EN PRESTATIES:

In samenwerking met de gemeente Tholen en het waterschap de ontwikkelingsmogelijkheden van de Weihoek onderzoeken.

Voorbeeldproject ontwikkelingsplanologie West-Brabant

In het verlengde van de nota Ruimte zijn 12 voorbeeldprojecten voor ontwikkelingsplanologie aangeduid. Voor Zeeland behoort het gebiedsgerichte project West Zeeuws-Vlaanderen tot de voorbeeldprojecten. Voor Tholen is tevens de aanduiding van West-Brabant als voorbeeldproject van belang. De provincie wil in overleg met de provincie Noord-Brabant en de betrokken gemeenten een ondersteunende rol vervullen bij projectmogelijkheden voor Tholen in het ontwikkelingsprogramma West-Brabant.

7.2. Afspraken met de waterschappen

REGIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER

Volgens de wet op de Waterhuishouding moet de provincie steeds voor een bepaalde periode het beleid op hoofdlijnen vastleggen. Voor de periode 2006 – 2012 gebeurt dat in het omgevingsplan. In dit plan wordt het rijksbeleid vertaald naar de provincie, die op haar beurt weer richtlijnen geeft aan de waterschappen.

Voor de uitvoering van het beleid is een belangrijke taak voor de waterschappen weggelegd. Als waterbeheerder zijn zij het die in veel gevallen de noodzakelijke maatregelen zullen treffen. Over de afstemming van taken in het regionale waterbeheer zijn tussen de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg afspraken gemaakt. Deze zijn gericht op partnerschap en complementariteit bij de beleidsvorming en uitvoering. Om hieraan invulling te geven en voldoende waarborgen te hebben dat de doelen binnen de gestelde termijnen worden gehaald, wordt toegewerkt naar een Regionaal Bestuursakkoord Water, waarin wederzijdse afspraken tussen provincie en waterschappen worden vastgelegd.

In eerste instantie wordt de nadruk gelegd op het voorkomen van de wateroverlast. Na vaststelling van het stroomgebiedsbeheersplan krijgt het onderdeel 'waterkwaliteit' meer aandacht. In het op te stellen Regionaal Bestuursakkoord Water worden prestatieafspraken opgenomen.

Het Regionaal Bestuursakkoord Water geeft zicht op de te treffen maatregelen om te komen tot een robuust en betaalbaar watersysteem, de kosten daarvan en de wijze van financiering. Daarbij worden afspraken gemaakt in hoeverre gelijktijdig andere functies die met het watersysteem samenhangen, kunnen worden meegenomen. Gedacht wordt aan de volgende in het omgevingsplan opgenomen punten:

- Het landschapsnetwerk (aanleg routes en aankleding routes);
- De Natte As (in afwateringsgebieden waar de Natte As is geprojecteerd wordt, wordt de oplossing van de wateropgave volledig gezocht in moerasgebieden van die Natte As);
- De uitvoering van de visie voor de Staats-Spaanse Linies;
- De kernkwaliteiten van de drie Nationale Landschappen;
- Extra natte natuur, bijvoorbeeld in de Braakman door extra peilopzet;
- Verbeteren van de waterkwaliteit, door het afleiden van voedselrijk polderwater van dat water naar andere wateren;
- Landschappelijke concepten als de groenblauwe slinger op Noord-Beveland en Gouwepolders

In de paragrafen 4.6, 4.7, 6.2.2 en 6.5 is een aantal doelen geformuleerd op het terrein van waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterbeheer en ten aanzien van de waterkeringen. Het waterbeheer (waterkwantiteit en waterkwaliteit) en de waterkeringen. Ook worden richtingen aangegeven waarin de

oplossing moet worden gezocht. Voorzover het gaat om doelen en maatregelen waar de waterschappen bij zijn betrokken zijn deze hieronder gerecapituleerd. Ook is een aantal procesafspraken opgenomen om gezamenlijk te komen tot heldere en afrekenbare in het Regionaal Bestuursakkoord Water op te nemen afspraken.

WATERKWANTITEIT

Wateropgave waterbeheer 21e eeuw landelijk gebied

Waterschappen hebben in 2015 het watersysteem voor het landelijk gebied op orde voor de geprognostiseerde (klimaat)situatie in 2050. In 2012 voldoet 75% van het landelijk gebied aan de doelen voor wateroverlast.

In 2005 toetsen de waterschappen alle afwateringsgebieden aan de werknormen en worden globaal de benodigde maatregelen beschreven die getroffen moeten worden; dit levert een detaillering van de benodigde ruimte voor water op zoals nu globaal in de deelstroomgebiedsvisie verwoord. De waterschappen geven de gebieden aan die op termijn niet aan de minimumnorm voor wateroverlast kunnen voldoen.

De provincie neemt het voortouw bij het inzichtelijk maken van de meekoppelmogelijkheden (quick scans) bij het op orde maken van het watersysteem. Op basis van de resultaten van het toetsingsproces aan de werknormen en de resultaten van de quick scans stellen provincie en waterschappen eind 2005 een nadere prioritering van de opgave in het kader van waterbeheer 21e eeuw vast. Daarbij worden de co-financieringsmogelijkheden meegenomen.

Als er maatregelen moeten worden getroffen om het watersysteem op orde te krijgen, wordt, - in het verlengde van het NBW - , uitgegaan van de trits vasthouden, bergen, afvoeren.

In de praktijk komt dit neer op een, nader tussen provincie en waterschappen over een te komen, mix van maatregelen in genoemde volgorde:

1. **vasthouden** van het eigen water in daarvoor geschikte natuurgebieden; de provincie stelt daarvoor in 2005 het kader vast;
2. benutten van **bestaande berging**, door in bepaalde gevallen een functiewijziging van landbouw door te voeren naar (natte) natuur. Een voorbeeld vormen de laaggelegen oeverranden langs kreken; het creëren van extra berging zou hier juist de natuur- en landschapswaarden te niet doen. Ook kan er aan gedacht worden laaggelegen delen binnen bebouwd gebied (bijvoorbeeld de stadsvesten) niet te toetsen aan de normen voor bebouwd gebied en daarmee bebouwing uit te sluiten, ook om de aanwezige landschaps- en natuurwaarden te kunnen handhaven;
3. **meer berging** in combinatie met natuurvriendelijke oevers, natte ecologische verbindingzones en de robuuste verbindingzone (natte as). Bij de inrichting wordt optimaal multifunctioneel gebruik van de voor berging te benutten gebieden nagestreefd, waarbij gedacht kan worden aan versterking van natuur en landschap, cultuurhistorie en recreatief medegebruik. Afstemming met het landschapsnetwerk dient plaats te vinden.

Bij het uitwerken van de maatregelen voor de bergingsopgave wordt het volgende aangehouden:

- In afvoergebieden waar de natte as doorheen loopt wordt de oplossing voor wateroverlast primair gezocht in de vorm van moerasgebieden, als onderdeel van de natte as. De provincie legt in samenspraak met de waterschappen de eerste tranche van de begrenzing van de gebieden voor waterberging in de natte as uiterlijk in 2008 vast in het natuurgebiedsplan; de tweede tranche uiterlijk in 2010.
- Buiten de afwateringsgebieden waar de natte as doorheen loopt wordt de bergingsopgave gerealiseerd in natte ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers. Uiterlijk in 2006 legt de provincie in samenspraak met de waterschappen vast waar natte ecologische verbindingzones moeten worden gerealiseerd en aan welke eisen deze moeten voldoen (actualisatie van de nota natte ecologische verbindingzones 1996 en WEI waterschap Zeeuwse Eilanden). De locaties voor natte ecologische verbindingzones worden door de provincie uiterlijk in 2008 opgenomen in een herziening van het natuurgebiedsplan. Uitgangspunt daarbij is dat in Nationale Landschappen wordt gestreefd de bergingsopgave zoveel mogelijk te realiseren in natte ecologische verbindingzones, waarbij er zoveel mogelijk wordt gecombineerd met het landschapsnetwerk. De resterende bergingsopgave wordt gerealiseerd in natuurvriendelijke oevers, waarbij ook de koppeling met het landschapsnetwerk wordt gelegd.

Provincie en waterschappen maken in 2006 een taakstellende afspraak over het aantal jaarlijks te realiseren kilometers aan natuurvriendelijke oever cq. natte ecologische verbindingzone. Dit ter detaillering van de afspraak dat het watersysteem in 2015 op orde is, zowel kwantitatief (wateroverlastopgave) als kwalitatief (voldoen aan de ecologische doelstellingen KRW, die worden uitgewerkt in het stroomgebiedbeheersplan). Input voor deze afspraak is een inventarisatie van maatregelen waterbeheer 21e eeuw (op basis van resultaten toetsingsproces aan de werknormen) en een nadere onderbouwing van nog te realiseren natte ecologische verbindingzones.

4. **actieve herinrichting** (grasland) waar goede mogelijkheden zijn. Hiervoor in aanmerking komende gebieden worden in 2008 in een herziening van het omgevingsplan op basis van voorstellen van de waterschappen vastgelegd. Deze voorstellen zijn gebaseerd op de toetsing aan de werknormen en worden uiterlijk in 2007 aan de provincie voorgelegd.
5. technische maatregelen zoals het vergroten van de **afvoercapaciteit**.

Per afwateringsgebied worden de te nemen maatregelen door de waterschappen, op basis van een watersysteemanalyse, geconcretiseerd in een plan. Uiterlijk in 2012 beschikken alle afwateringsgebieden over een uitvoeringsplan; eind 2008 is zo'n uitvoeringsplan gereed voor de helft van het aantal afwateringsgebieden. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan voor het voorkomen van wateroverlast wordt nadrukkelijk gekeken in hoeverre gelijktijdig andere functies die met het watersysteem samenhangen, kunnen worden meegenomen: bijvoorbeeld waterkwaliteit, vergroten/verbeteren natuurwaarden, verdrogingsbestrijding.

Alleen bij multifunctionele oplossingen levert de provincie een financiële bijdrage uit eigen middelen of zet zich in voor een bijdrage uit rijks- of Europese middelen. Vooruitlopend op de totstandkoming van deze plannen kunnen 'geen-spijt-maatregelen' worden getroffen, zeker waar meekoppelen met andere functies en belangen mogelijk is.

GGOR/peilbesluiten

De provincie stelt het kader voor de GGOR uiterlijk in 2005 vast. De waterschappen werken dit kader uiterlijk in 2010 uit (conform NBW-afspraken) in peilbesluiten. De eisen waaraan het peilbesluit moet voldoen, legt de provincie in 2007 in richtlijnen vast.

Ten behoeve van de actualisatie van de peilbesluiten hebben de waterschappen uiterlijk in 2012 de legger voor het gehele beheersgebied geactualiseerd; in 2008 is dat voor de helft van de afwateringsgebieden het geval. De eisen voor de actualisatie van de legger legt de provincie in 2007 vast in richtlijnen.

De waterschappen nemen de noodzakelijke maatregelen om in 2018 overal te voldoen aan het GGOR/vernieuwde peilbesluiten. Daarmee worden ook alle maatregelen getroffen die op basis van de nieuwe peilbesluiten in het kader van de verdrogingsbestrijding gewenst zijn.

Stedelijk gebied

Waterschappen hebben in 2015 het watersysteem in bestaand stedelijk gebied op orde; in 2012 is dit 75%. De basis voor de noodzakelijke maatregelen komen voort uit het toetsingsproces aan de werknormen (afgerond in 2005); in de door de gemeente in overleg met het waterschap op te stellen stedelijke waterplannen worden de maatregelen geconcretiseerd (vóór 2007).

Bij het opstellen van het wateradvies (in het kader van de watertoets procedure) voor uitbreidingslocaties gaan de waterschappen uit van het principe dat het water mede ordenend is. Andere punten waaraan nieuwe uitbreidingen moeten voldoen zijn: 95% van het verhard oppervlak moet worden afgekoppeld, extra waterberging moet in principe binnen het plangebied worden gerealiseerd.

Met provincie en gemeenten maken de waterschappen een opzet (gereed 2005) hoe met klachten over grondwateroverlast om te gaan. De gemeenten richten een 'grondwaterloket' in en lossen eenvoudige problemen zelf op. Bij ingewikkelde problemen leveren de waterschappen een inhoudelijke bijdrage aan de oplossing.

Grondwater

De provinciale taken op het gebied van grondwater worden conform de IPO/UvW-notitie 'Afstemming van taken in het regionale waterbeheer' overgedragen aan de waterschappen. De verantwoordelijkheidsverdeling tussen provincie en waterschappen voor grondwater wordt vastgelegd in de nieuwe Waterwet.

WATERKWALITEIT

KRW/Stroomgebiedbeheersplan

Waterschappen leveren samen met provincie en andere partijen een bijdrage aan de voorbereiding van het stroomgebiedbeheersplan. Dit plan dient in 2009 aan de Europese Commissie te worden toegezonden. Daarvoor moet vóór eind 2008 een uitwerking/herziening van het omgevingsplan, tegelijk met het ontwerp van het Stroomgebiedbeheersplan worden vastgesteld. In het stroomgebiedbeheersplan worden onder andere haalbare kwaliteitsnormen voor de verschillende waterlichamen vastgesteld en de maatregelen verwoord om de emissies uit (diffuse) bronnen te verminderen teneinde een goede ecologische toestand te bereiken.

In de voorbereiding van het stroomgebiedbeheersplan werken de waterschappen en provincie gezamenlijk de normen voor de goede toestand voor alle wateren (beschermde en niet-beschermde) uit. De waterschappen dragen er zorg voor dat de binnendijkse waterlichamen die deel uitmaken van een beschermd gebied in 2015 een goede toestand kennen. Ook zorgen zij ervoor dat de ecologische toestand van alle waterlichamen in 2015 niet verslechterd is. Dit wordt onder andere bereikt door de aanleg van natuurvriendelijke oevers/natte ecologische verbindingzones.

Diffuse bronnen

Om de emissies uit diffuse bronnen te verminderen wordt tot de totstandkoming van het stroomgebiedbeheersplan het huidige beleid uit WHP2 voortgezet.

De waterschappen leveren een inhoudelijke bijdrage aan het onderzoek dat in het kader van de KRW wordt uitgevoerd ter voorbereiding van het stroomgebiedbeheersplan.

Waterschappen en provincie zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie bij het verminderen van emissies uit diffuse bronnen. In dat kader wordt het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van waterlopen, waterkeringen en wegen in 2007 tot nul gereduceerd, behalve in enkele bijzondere situaties.

Via gezamenlijk te formuleren acties in het kader van Regioteam Zuiver Zeeuws water en Mineralen en Middelen Meester spannen provincie en waterschappen zich in om vervuiling door diffuse bronnen verder terug te dringen. Dit gebeurt onder andere door communicatie-acties.

In 2007 hebben de waterschappen een Plan van aanpak gereed voor de aanpak van emissies van riooloverstorten en rwzi's in het kader van het waterkwaliteitsspoor.

Waterbodems

De waterschappen inventariseren vóór 2008 de waterbodems (in alle binnenwateren) die een risico vormen voor het behalen van de KRW-doelen. Deze inventarisatie wordt opgenomen in het stroomgebiedbeheersplan, tezamen met de benodigde maatregelen en een prioritering van de te verwijderen waterbodems (medio 2008 gereed).

In het Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems maken de waterschappen samen met andere probleemhouders in 2006 een afspraak over de oplossing van vrijkomende bagger (o.a. depotcapaciteit en -inrichting). De waterschappen werken mee naar het zoeken van een bestemming voor regionale bagger.

Zwemwater

De waterschappen werken zonodig maatregelen uit om wateren met de functie zwemwater te laten voldoen aan de Europese zwemwaterrichtlijn. De waterschappen dragen zorg voor de bemonstering van zwemwater en de analyse ervan.

WATERKERINGEN

De afspraken die betrekking hebben op waterkeringen zijn in lijn met het vastgestelde kustbeleidsplan. Naast onderstaande afspraken blijven de acties uit het kustbeleidsplan onverkort gelden.

Over de veiligheid van primaire waterkeringen: Eind 2005 zal door de waterschappen over de 2e toetsingsronde op de primaire waterkeringen gerapporteerd worden aan GS. De waterschappen zorgen ervoor dat de gegevens over constructieve aspecten van de waterkeringen die daarvoor nodig zijn tijdig beschikbaar zijn en bevorderen de vastlegging daarvan in leggers en beheersregisters.

Over de veiligheid van regionale waterkeringen: De overheden (waterschappen, gemeenten en provincie) zullen gezamenlijk onderzoek verrichten ten behoeve van de normering van de regionale waterkeringen, die uiteindelijk binnen het kader van de wettelijke bevoegdheid tot normering zal worden vastgelegd.

De waterschappen leveren de benodigde gegevens aan om een afgewogen oordeel te geven over de risico's voor buitendijkse bebouwing.

De waterschappen onderzoeken samen met de gemeenten vóór 2008 of het mogelijk is om tot één loket te komen voor alle keurontheffingen en vergunningen die nodig zijn bij activiteiten in de waterkeringszone.

De waterschappen starten een onderzoek naar de uitbreiding van de mogelijkheden van primaire en regionale waterkeringen als verbindingszones in de EHS en de eisen die dat aan het beheer stelt. Dit wordt in 2008 afgerond.

WATERBEHEERSPLANNEN

In 2008 stellen de waterschappen een nieuw waterbeheersplan op ten behoeve van het stroomgebiedbeheersplan. Daarin worden de maatregelen op het gebied van de waterkwaliteit en waterkwantiteit beschreven. Het plan wordt ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorgelegd.

Hoofdstuk 8 Uitvoering, aanpak en instrumenten

8.3. Gebiedsgerichte aanpak

8.3.1 Algemeen

In gebieden waar sprake is van complexe problematiek en waar vernieuwing en herstructurering aan de orde is, heeft de provincie de afgelopen planperioden het instrument van de integrale gebiedenaanpak in het omgevingsbeleid ingezet: een selectieve en uitvoeringsgerichte aanpak voor die gebieden waar de grootste opgaven liggen. Dit omgevingsplan zet in op het versterken van de ontwikkelingsgerichte en uitvoeringsgerichte aanpak. De verdere evolutie van de gebiedsgerichte aanpak, lerend van de ervaringen tot nu toe, past daar uitstekend in. Bij het vernieuwen van de aanpak moeten landelijke ontwikkelingen zoals de totstandkoming van het landelijke Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) worden betrokken. Het investeringsbudget landelijk gebied vraagt van de provincie het gebiedsdekkend vastleggen van te realiseren doelen en afspraken. Anderzijds blijft het zo dat uitdagingen en knelpunten per regio, per gebied sterk verschillen, zowel naar inhoud als intensiteit van de benodigde aanpak. Dat pleit voor het continueren van de gerichte inzet daar waar dat het meest nodig is, in navolging van de vigerende aanpak.

De provincie staat daarom een benadering via twee sporen voor. In de eerste spoor worden **gebiedsdekkend** met alle regio's afspraken gemaakt. De regionale agenda's die in het vorige hoofdstuk aan de orde zijn geweest geven daar een eerste invulling aan. Een dergelijke benadering is ook de basis onder de gebiedsdekkende aanpak zoals voor het investeringsbudget landelijk gebied nodig is. In het tweede spoor wordt **selectief** ingezet op het uitvoeren van gebiedsgerichte projecten, niet overal maar juist in die gebieden en op die locaties waar kansen en knelpunten liggen en waar een koppeling ligt met de speerpunten uit de vorige paragraaf. Dit spoor wordt in deze paragraaf uitgewerkt. Natuurlijk is er sprake van samenhang tussen de twee sporen, in die zin dat de gebiedsdekkende afspraken met de partners aanleiding zullen zijn voor het opzetten van specifieke en concrete projecten op locatie.

De selectieve gebiedsgerichte aanpak wordt dus gecontinueerd. Maar op basis van de ervaringen tot nu toe ziet de provincie op een aantal punten mogelijkheden voor verbetering en vernieuwing van de aanpak:

- **meer variatie naar vorm, schaal en aanpak**
De huidige integrale gebiedsgerichte aanpakken in het omgevingsbeleid zijn eenvormig naar schaal en aanpak. De komende planperiode wordt een veel gedifferentieerdere benadering voorgestaan. Het kan gaan om differentiatie naar schaal waarbinnen ook ruimte is voor concrete projectafspraken op een specifieke locatie, zoals bijvoorbeeld rond de oude veerhaven Perkpolder. Het kan ook gaan om differentiatie naar de provinciale rol. Niet altijd is de provincie de initiërende partij. De provincie kan ook participeren in gemeentelijke of private initiatieven.
- **meer procesplanning**
De huidige projecten kennen een relatief strakke scheiding tussen planvorming en uitvoering (einddoelplanning). De inzet van de provincie is niet meer eerst een volledig plan op te stellen maar meer vanuit een aantal publieke kaders werkende weg invulling te geven aan het plan (procesplanning). Wel is van belang dat de publieke partijen gezamenlijk overeenstemming hebben over de kaders en dat in alle gevallen de provinciale dubbeldoelstelling (zowel een investering in kwaliteit als in dynamiek) in beeld is.
- **meer onderscheid maken in rol publieke overheden, maatschappelijke organisatie en private partijen**
Dat impliceert tevens een erkenning van het onderscheid in de rol van de publieke partijen enerzijds (overeenstemming over doelen en kaders, de provinciale inzet is doelen te realiseren zoals geformuleerd in het provinciale beleid) en de samenwerking tussen publieke partijen, private partijen en maatschappelijke organisaties anderzijds (ruimte voor investeren, publiekprivate samenwerking), zie ook paragraaf 8.5.

ACTIES EN PRESTATIES:

Op korte termijn zal het provinciale gebiedenbeleid verder worden uitgewerkt ten behoeve van de systematiek van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

8.3.2 Gebieden en projecten

Oost Zeeuws-Vlaanderen

De afspraken in het kader van de verdieping Westerschelde (o.a. Hedwigepolder en Prosperpolder), de ontwikkelingen rond de linkeroever van Antwerpen en het ontwikkelen van een buffer tussen het platteland en de havenontwikkeling, de kansen voor woonmigratie en de groenblauwe inrichtingsopgave (robuuste verbindingszone 1e fase) in Oost Zeeuws-Vlaanderen vragen om een integrale en grensoverschrijdende aanpak. In overleg met de gemeente zal de aanpak bepaald worden en de afstemming met lopende initiatieven worden geregeld.

8.3.3 Zuidwestelijke delta

In de Nota Ruimte is opgenomen dat er een integraal ontwikkelingsprogramma voor de Zuidwestelijke Delta opgesteld zal worden. De decentrale overheden hebben hierbij het voortouw. Het hoofddoel

voor de Zuidwestelijke Delta is de ontwikkeling van activiteiten die de nationale concurrentiepositie versterken te combineren met ontwikkelingen die de veiligheid tegen overstromingen vergroten en de waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie versterken. Leidraad daarbij is een ontwikkelingsgerichte benadering gericht op processen, waarin de ontwikkeling van menselijke activiteiten samengaat met het versterken van waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

De Zuidwestelijke Delta omvat delen van de provincie Zuid-Holland, Noord-Brabant en heel Zeeland. De drie provincies en het rijk hebben in Delta in Zicht de ambitie verwoord te werken aan een duurzame Delta in de meest brede zin van het woord. Dat wil zeggen een duurzame Delta zowel in economisch en ecologisch opzicht als op het gebied van welzijn en veiligheid. De Delta dient daarbij de karakteristieke kwaliteiten te behouden, veilig te zijn en een prettige woon-, werk- en ontspanningsruimte te bieden aan de bewoners en bezoekers van het gebied.

Het Integrale Ontwikkelingsprogramma is een voorzet om deze ambities te realiseren. Het doel is uitvoering te geven aan die opgaven die moeilijk door de afzonderlijke provincies kunnen worden aangepakt. Of aan die opgaven waarbij een zinvolle extra bijdrage geleverd kan worden.

De 'Integrale Visie Deltawateren' is een visie redenerend vanuit het water. Daarbij worden zeker de andere gebruiksfuncties van de deltawateren betrokken. Dit is mogelijk een minder brede insteek dan wat de Nota Ruimte voorstaat. Voortbordurend daarop heeft de Deltaraad daarom opdracht gegeven tot een studie naar de invulling en bandbreedte van het ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta. Daarnaast zet zij de nodige stappen in de richting van het concretiseren van de integrale visie op de deltawateren door de organisatie van een aantal werkconferenties en een symposium met als doel de private en publieke partijen dichterbij elkaar te brengen. Het te doorlopen traject en het resultaat (de spelregels) kunnen beschouwd worden als een concretisering van het begrip ontwikkelingsplanologie rond de deltawateren. Als zodanig zullen zij de basis vormen van het ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta. Als dat noodzakelijk is zal het omgevingsplan hiervoor nader uitgewerkt worden.

ACTIES EN PRESTATIES:

In het kader van de Deltaraad neemt de provincie initiatief tot een studie naar invulling en bandbreedte van het ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke delta en stelt zij vervolgens in 2006 het ontwikkelingsprogramma op.

8.4. Samenwerking met partners

Als het gaat om uitvoering en realisatie dan zal het niet voorkomen dat er een project aan de orde is dat de provincie alleen uitvoert; altijd zullen er meerdere partijen bij betrokken zijn. Samenwerking is daarom her sleutelwoord in de provinciale uitvoeringsstrategie. 'Het veld' bestaat uit verschillende partijen, die elk om een specifieke samenwerkingsrelatie vragen:

Het Rijk (en Europa)

De rijksoverheid stelt de nationale beleidskaders en beleidsdoelen vast, biedt de regio daarbinnen meer ruimte voor een eigen aanpak, vraagt van de regio de rijksdoelen daadwerkelijk te realiseren en wil daar concrete afspraken over maken (inclusief financiering). Deze rolverdeling bepaalt de samenwerking met de Rijksoverheid. Samenwerking met het Rijk in een andere rol speelt met de Rijkswaterstaat als beheerder van ondermeer wegen en wateren in de provincie.

De samenwerking met Europese partners richt zich in eerste instantie op het benutten van de mogelijkheden voor cofinanciering vanuit Europa, maar ook de impact van Europese richtlijnen en Europese investeringen mag niet onderschat worden.

Grensoverschrijdende partners

Zeeland neemt een bijzondere positie in ten opzichte van de omgeving, maar ligt in alle opzichte steeds minder geïsoleerd (zie ook hoofdstuk 3). De aanduiding van de grensoverschrijdende relaties en het belang daarvan vraagt ook een vertaling van de provincie in de aanpak van het omgevingsbeleid.

Samenwerking met partners over de provinciegrens heen als sprake is van grensoverschrijdende kansen en knelpunten geeft daar invulling aan. Voorbeelden van samenwerking zijn er legio: de

Scheldemondraad, de uitwerking van de waterkwaliteit in het project Scaldit, de RijnScheldeDelta, Proses, de Deltaraad en de samenwerking met Gent in de Kanaalzone.

De regionale medeoverheden

Met gemeenten en waterschappen heeft de provincie bij het opstellen van het omgevingsplan intensief samengewerkt. De gezamenlijke agenda's en afspraken zijn daarvan de voorlopige uitkomsten. De provincie ziet dit als een eerste proeve. Het is de inzet van de provincie deze samenwerking om te zetten in een vaste werkwijze gericht op het gezamenlijk initiëren en realiseren van doelen en projecten, een nieuwe ontwikkelingsgerichte invulling van de samenwerkingsrelatie. Een ontwikkelingsgerichte benadering vraagt een werkrelatie die veel meer gericht is op samenwerking, gezamenlijk doelen realiseren, waarbij de ene keer initiatief en trekkerschap bij de regio ligt en de andere keer bij de provincie. De provincie zal deze werkwijze in samenspraak met de partners vertalen in een nieuwe aanpak met vast bestuurlijk en ambtelijk relatiemanagement voor medeoverheden. Dat vertaalt zich ook in het gezamenlijk zoeken naar financieringsmogelijkheden.

Maatschappelijke belangengroeperingen

Bij de verschillende programma's, gebiedsgerichte aanpakken en projecten is samenwerking met de (sectorale) belangengroepen van groot belang. De provincie heeft een intensieve overlegstructuur met de verschillende partijen. En ook bij regionale (gebiedsgerichte) projecten is de betrokkenheid groot. Ook voor de maatschappelijke groeperingen is de provincie voornemens een aanpak met vaste bestuurlijke en ambtelijke relatiemanagers op te zetten. Wel is het belangrijk onderscheid te maken in de relatie met medeoverheden versus de relatie met maatschappelijke organisatie.

Private initiatiefnemers

Zeker op economisch terrein maar ook op de andere terreinen kunnen doelen pas gerealiseerd worden als investeerders en ondernemers inspelen op de mogelijkheden. In een ontwikkelingsgerichte benadering zijn deze partijen cruciaal. De samenwerkingsrelatie zal veelal vorm krijgen rond concrete projecten en initiatieven. In de kadertekst in de volgende paragraaf worden verschillende samenwerkingsvormen uitgewerkt.

De zojuist aangegeven specifieke onderwerpen worden in de volgende paragrafen uitgewerkt.

ACTIES EN PRESTATIES:

In samenspraak met de partners zal de provincie als vervolg op de afspraken zoals uitgewerkt in hoofdstuk 7 komen tot een nieuwe vaste werkrelatie met de regionale medeoverheden.

8.5. Nieuwe accenten en instrumenten ontwikkelingsgerichte benadering

8.5.1 Principe van verevening

Als onderdeel van het afwegingskader komt op verschillende plekken in deel B het principe van verevening aan de orde, ook wel rood voor groen, rood voor blauw of voor wat hoort wat en ruimte voor ruimte genoemd. Verevening geeft een directe vertaling op individueel initiatiefniveau, op projectniveau en op gebiedsniveau van de in dit plan uitgewerkte dubbeldoelstelling: zowel investeren in dynamiek als in kwaliteit. Het principe van verevening wil zeggen dat een 'rode' ontwikkeling gepaard dient te gaan met een gelijktijdige investering in de omgevingskwaliteiten, publieke voorzieningen of de ruimtelijke kwaliteit. Daarbij moet het in alle gevallen gaan om een fysiek-ruimtelijke ontwikkeling die aantoonbaar zoveel mogelijk een directe relatie heeft met initiatief of project. Deze relatie kan gelegd worden op individueel initiatiefniveau (bijvoorbeeld bij nieuwe economische dragers), op projectniveau en of op gebiedsniveau (bijvoorbeeld in een gebiedsvisie, gebiedsprogramma).

Doel en motivatie voor toepassen van het principe is meer ontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor initiatiefnemers. De gelijktijdige investering in de omgevingskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit is voorwaarde voor het bieden van de gewenste ontwikkelingsmogelijkheden. Verevening is aanvullend

op het in het plan geschetste afwegingskader voor inpasbaarheid van nieuwe ontwikkelingen. Het is dus niet zo dat 'alles kan' als er maar verevend wordt.

De benadering is niet nieuw. Met name in het recente verleden zijn in het Zeeuwse landelijk gebied een aantal vormen van verevening toegepast, zoals in het gebiedsplan West Zeeuws-Vlaanderen en bij de streekplanuitwerking Nieuwe Economische Dragers. Ook de nota ruimte wil de vereveningsbenadering bevorderen. De in voorbereiding zijnde wet op de grondexploitatie legt een verdere juridische basis onder toepassen van het principe. De provincie zal alert zijn op de verdere (landelijke) ontwikkeling rondom de inzet van het principe.

Voor de provincie is het toepassen van het principe van verevening voorwaarde en uitgangspunt bij een aantal nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. De provincie zal zelf dit principe vertalen in de concrete projecten waarin zij participeert. En ook gemeenten dienen deze benadering te vertalen in beleid en regelingen. Voor de provincie is vertaling van deze benadering voorwaarde voor het verlenen van (planologische) medewerking.

Het principe van verevening is van toepassing bij de ontwikkeling van nieuwe en uitbreiding van bestaande rode functies op locaties die tot dan toe een andere bestemming hadden. Hierbij gaat het veelal om ontwikkelingen in het landelijk gebied zoals recreatieve ontwikkelingen, wonen in het buitengebied, niet-agrarische bedrijvigheid en niet grondgebonden agrarische bedrijvigheid. Tabel 8.5.1 geeft een (niet uitputtend) overzicht van in dit plan genoemde ontwikkelingsmogelijkheden waarop het principe van verevenen van toepassing is.

Op een aantal thema's is een directe werking van het principe van verevening zoals uitgewerkt in deze paragraaf niet aan de orde: Zo wordt er bij nieuwe uitleglocaties van steden en dorpen van uitgegaan dat deze mede in samenhang plaats vindt met verbetering van het bestaande bebouwd gebied (herstructurering, voorzieningenniveau). De provincie stuurt hierop door de doelstellingen van inbreiding (zie paragraaf 6.2.1). Ook op ontwikkelingen binnen bestaand bebouwd gebied is het provinciale principe om die reden niet van toepassing. De verdere invulling is aan de gemeenten. Bij nieuwe bedrijfsterreinen zet de provincie in op een relatie met de opgaven voor de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. In de regionale programma's voor de bedrijventerreinen zullen hierover afspraken worden gemaakt (zie paragraaf 8.4.1). De ontwikkeling van nieuwe havengebieden zal zonodig plaats vinden in de Kanaalzone in het kader van het te starten gebiedsgerichte project ROM-2. Uitgangspunt en voorwaarde voor dit project is een evenwichtige investering in zowel de nieuwe dynamische ontwikkeling als de omgevingskwaliteit (paragraaf 5.2). Bij ontwikkeling van grondgebonden agrarische bedrijvigheid in het landelijk gebied is verevening niet aan de orde, omdat dit mede de primaire functie van het landelijk gebied is en intrinsiek bijgedragen wordt aan de instandhouding van het landschap.

Recreatieve ontwikkeling	Uitbreiding en nieuwvestiging verblijfsrecreatie Hotelvestiging buiten bestaande bebouwd gebied Groeï kleinschalig kamperen boven 15 eenheden Dagrecreatie met bebouwing buiten bestaand bebouwd gebied
Agrarische ontwikkeling	Uitbreiding en nieuwvestiging jachthavens Niet grondgebonden landbouw Nieuwe Economische dragers Semi-agrarische en agrarisch aanverwante bedrijvigheid
Bedrijvigheid	Uitbreiding bedrijvigheid buiten bedrijventerreinen
Wonen in het landelijk gebied	Nieuwe landgoederen. Landelijke bebouwingsconcentraties/buurtschappen Woonparken in het landelijk gebied. Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels Experiment boerenerven. Sanering en kleinschalige vestiging instellingen zorg en verpleging.

Tabel 8.5.1. In dit plan genoemde ontwikkelingen waarbij principe van verevening van toepassing is (niet uitputtend)

Algemene voorwaarde bij het toepassen van het vereveningsprincipe is dat de dubbelinvestering aantoonbaar en afdwingbaar wordt geregeld. Alleen een bestemmingsplanregeling volstaat niet, zo leert de beleidspraktijk. Het sluiten van een private overeenkomst is één van de mogelijkheden om aan deze voorwaarde te voldoen.

Initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor realisatie en financiering van de afgesproken investeringen, als onderdeel van de totale projectkosten. In principe worden de investeringen in de omgevingskwaliteit niet gesubsidieerd. Wel kan natuurlijk bovenop de redelijke initiatiefnemerbijdrage, ten behoeve van een extra kwaliteitsimpuls of bijvoorbeeld extra hectares groen, sprake zijn van een overheidsinvestering. Aansluitend bij de aanpak van het kwaliteitsteam is de provincie (en gelieerde deskundigen) wel beschikbaar voor advisering en vormgeving bij de uitwerking van de vereveningsplannen.

Tot slot: vervening in de omgevingskwaliteit is iets anders dan het principe van natuurcompensatie. Compensatie is aan de orde bij aantasting van bestaande en beschermde ecologische kwaliteiten. Het compensatieprincipe wordt uitgewerkt in paragraaf 8.6.2.

Als extra ruimtebeslag louter een gevolg is om als bedrijf te voldoen aan nieuwe wettelijke vereisten, bijvoorbeeld als het gaat om eisen voor brandveiligheid van een recreatiebedrijf, dan is het principe van verevening niet aan de orde.

Er zijn twee hoofdvormen van het principe:

- Verevening door een investering te doen in de omgevingskwaliteit of publieke voorzieningen
- De ruimte voor ruimte benadering.

Verevening in omgevingskwaliteit en publieke voorzieningen

Op de eerste plaats kan daarbij worden gedacht aan een investering in natuur of landschap. Maar ook investeringen in blauw, in de milieukwaliteiten, in de instandhouding van cultuurhistorische elementen en publieke voorzieningen als het verbeteren van de toegankelijkheid van platteland en water geven invulling aan het principe. De hoogte van de investering in omgevingskwaliteit wordt bepaald door aspecten als:

- de aard en omvang van het project en de benodigde investeringen
- de mate waarin dit past bij de functie van de omgeving
- de mate van aantasting van de omgevingskwaliteiten
- het te verwachten opbrengend vermogen van het initiatief
- de concurrentiepositie van het initiatief.

In tabel 8.5.2 zijn indicaties gegeven op welke wijze deze benadering uitpakt voor een aantal initiatieven en plannen. Dit omgevingsplan voorziet niet in een strakke regeling maar biedt ruimte voor maatwerk naar de regio toe en naar verschillende (nog niet voorziene) initiatieven. Concrete vertaling vraagt per regio en per project een zorgvuldig zoeken naar evenwicht waarbij enerzijds sprake moet zijn van het recht doen aan het geschetste principe van verevening, maar anderzijds de voorwaarden niet zo knellend zijn dat alle initiatieven teniet worden gedaan. Er dient een goede argumentatie en onderbouwing gegeven te worden bij het invullen van het maatwerk. In de staande beleidspraktijk zijn een aantal voorbeelden uitgewerkt die houvast geven bij het bepalen van de juiste verhoudingen tussen project en de gevraagde verevening.

Per bruto ha ruimtebeslag verblijfsrecreatie	€ 34.000,- (West Zeeuws-Vlaanderen) € 30.000,- (Veluwe)
Per nieuwe hotelkamer	€ 600,- (West Zeeuws-Vlaanderen)
Per Nieuwe Economische Drager	€ 8000,- met een minimum van € 4000,-
Per landgoed (3 wooneenheden)	5 ha groene inrichting, waarvan 4 ha publiek toegankelijk 6 ha groen waarvan 4,5 hectare toegankelijk (West Zeeuws-Vlaanderen)
Per standplaats landschapscamping	833 m ² groen

Tabel 8.5.2. Overzicht bestaande toepassingen principe van verevening

Ruimte voor ruimte: Sanering, herstructurering en nieuwe ontwikkelingen

Het beleidsuitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik vraagt om het zorgvuldig omgaan met gebieden en locaties waar de huidige functie en de kwaliteit niet meer passen bij de omgeving en/of de maatschappelijke behoeften van het moment. In het omgevingsplan worden verschillende ontwikkelingen genoemd die vragen om functiewijziging, verplaatsing, herstructurering en sanering. Als er in termen de ruimtelijke kwaliteit (gebruikswaarde, belevingswaarde, toekomstwaarde) in een totaalaanpak op projectniveau winst wordt geboekt dan wil de provincie het principe van ruimte voor ruimte bevorderen. Het bieden van nieuwe ruimte voor recreatie of woningbouw kan dan bijdragen

aan een sluitende projectaanpak. De bijdrage die van private partijen mag worden gevraagd zal liggen in dezelfde orde van grootte als bij het principe van verevening.

Bij grotere projecten zal het altijd gaan om maatwerk en een specifieke projectaanpak en veelal om een combinatie van publieke en private investeringen. Een voorbeeld uit de recente beleidspraktijk uit het gebiedsgerichte project Schouwen-West is de verplaatsing van een tuincentrum, welke mede gefinancierd is door het geven van ruimte voor de bouw van een aantal woningen. Voorbeelden in het omgevingsplan die inspelen op de ruimte voor ruimte benadering zijn de complexe opgave voor de verblijfsrecreatie en in het algemeen win-win situaties in het landelijk gebied waarbij ruimte kan worden geboden voor woningbouw. De in paragraaf 8.5.3 aangeduide samenwerkingsvormen kunnen bijdragen aan het benutten van de mogelijkheden.

Naast het toepassen van de ruimte voor ruimte benadering bij complexe opgaven kan ook op kleinere schaal ruimtelijke kwaliteitswinst worden geboekt, bijvoorbeeld bij voormalige agrarische bedrijven in het buitengebied die hun functie verloren hebben. Deze toepassing wil de provincie als volgt toepassen.

Niet beeldbepalende vrijkomende (agrarische) bebouwing in het buitengebied

Sloop van niet beeldbepalende vrijkomende (agrarische) bebouwing in het buitengebied, waaronder voormalige agrarische bedrijfsgebouwen kan een bijdrage leveren aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Om dit te bevorderen zal er in ruil voor de sloop ruimte worden geboden voor de bouw van een kwalitatief hoogwaardige (compensatie)woning. Deze planologische ruimte zal niet worden uitgewerkt in gedetailleerde regelgeving met criteria inzake oppervlakte, inhoud, locatie en dergelijke maar zal van geval tot geval worden toegepast zodat individueel maatwerk mogelijk is. Uiteraard zal bij de uiteindelijke afweging een beoordeling moeten plaatsvinden van de te bereiken kwaliteitswinst.

Algemene uitgangspunten voor die beoordeling zijn de volgende:

- Per saldo dient het te gaan om winst voor de ruimtelijke kwaliteit hetgeen moet blijken uit een onderbouwing van de redelijkheid van de verhouding tussen kosten van de sloop en de beoogde compensatie en een ruimtelijke onderbouwing met nadrukkelijke aandacht voor het aspect beeldkwaliteit
- Het moet gaan om een substantiële omvang te slopen (bedrijfs)bebouwing in het landelijk gebied
- Het dient te gaan om niet beeldbepalende vrijkomende (agrarische) bebouwing in het buitengebied, zoals vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen, niet-agrarische bedrijfsgebouwen of kassen
- Sloop en het voorkomen van heropricting dienen te worden gewaarborgd
- Karakteristieke en cultuurhistorische bebouwing mag niet worden gesloopt
- Het betreft in principe compensatie op dezelfde locatie, tenzij daardoor aantasting zou plaatsvinden van landschappelijke, natuur- of cultuurhistorische waarden. In dergelijke gevallen wordt in gezamenlijk overleg gezocht naar een vervangende locatie
- Er mogen geen belemmeringen ontstaan voor de agrarische bedrijven in de omgeving
- In de regel gaat het om één hoogwaardige compensatiewoning. Alleen in uitzonderingsgevallen, wanneer het gaat om een uitzonderlijke omvang van te slopen bedrijfsgebouwen, kan het gaan om twee of maximaal drie woningen
- In alle gevallen moet het totale bouwvolume afnemen.

Verder kan verwezen worden naar het experiment boerenerven, zoals opgenomen in paragraaf 6.2.1.

ACTIES EN PRESTATIES

- De provincie zal in de projecten waarin zij participeert verder werken aan het operationaliseren van het principe van verevening
- De provincie wil meedenken bij uitwerking van het principe van verevening op lokaal niveau en uitwerking voor complexere initiatieven en projecten ondersteunen. Een gezamenlijk met gemeenten op te stellen draaiboek of handreiking kan hierbij een rol spelen
- De provincie zal permanent en in ieder geval expliciet na drie jaar werking, toepassing en afdwingbaarheid van het principe van verevening evalueren, mede in het licht van nieuwe ontwikkelingen.

8.5.4 **Kwaliteitsteam: een impuls voor de kwaliteitsbenadering**

Dit omgevingsplan biedt binnen een aantal kaders ruimte voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen. Dat is één van de hoofddoelstellingen van het plan. Tegelijkertijd moet de kwaliteit van de omgeving en de leefbaarheid worden versterkt. Dat versterken kan door te investeren in die kwaliteiten, zoals de aanleg van de Ecologische hoofdstructuur. Maar dat kan ook door de nieuwe ontwikkelingen, initiatieven en projecten zo goed en zo mooi mogelijk uit te voeren: ontwikkelen met kwaliteit. Om denken en doen rond deze uitdaging te bevorderen wil de provincie een kwaliteitsteam instellen. Doel van dit kwaliteitsteam is het meedenken met projecten en initiatieven en eraan bijdragen dat ze in termen van de omgevingskwaliteit zo goed en zo mooi mogelijk gerealiseerd worden. Daarbij gaat het om beeldkwaliteit, ecologische en landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie, vormgeving, architectuur, culturele planologie, ruimtelijke kwaliteit, aspecten van milieu en water, enz.

De provincie ziet het geven van een impuls aan het kwaliteitsdenken bij de uitwerking van het omgevingsbeleid als een belangrijke rol. Het kwaliteitsteam zal zowel van interne als externe deskundigheid gebruik maken. De leden van het kwaliteitsteam zullen worden geselecteerd op hun deskundigheid. Bij externen wordt vooral gedacht aan objectieve, inspirerende, creatieve stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten met een zekere autoriteit op hun vakgebied. Dit kan ook een gemeentelijk afgevaardigde zijn. Afhankelijk van het gevraagde advies kan aanvullende deskundigheid worden ingezet, bijvoorbeeld cultuurhistorie of landschapsbeheer. De adviezen zijn nooit bindend. De inzet van het kwaliteitsteam zal complementair moeten zijn aan gemeentelijke taken. Overlap moet worden vermeden. Daar waar dit aan de orde is zal de samenwerking gezocht worden.

De belangrijkste taken van het kwaliteitsteam zijn:

- Het op stimulerende en inspirerende wijze aan de orde stellen van kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen in Zeeland. Denken in termen van kwaliteit zou bij ruimtelijke plannen in een zo vroeg mogelijk stadium en zo hoog mogelijk op de gemeentelijke of provinciale agenda moeten komen te staan.
- Het geven van een kwaliteitsimpuls aan projecten die van essentieel belang zijn voor de beeldkwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit en de omgevingskwaliteit van Zeeland.
- Het fungeren als kenniscentrum/vraagbaak op het gebied van kwaliteitsbeleid in Zeeland.

Het kwaliteitsteam zal daarbij de volgende inspanningen leveren:

- Het uitvoeren van voorbeeldprojecten bijvoorbeeld in het kader van ruimtelijke kwaliteit kernuitbreidingen.
- Het meedenken bij concrete projecten, de grote projecten waar de provincie bij betrokken is, op verzoek van gemeenten, initiatiefnemers, enz.
- Het initiëren en begeleiden van (beeld)kwaliteitsvisies/plannen voor gebieden of sectorale onderwerpen waar kennis, afstemming of samenhang ontbreekt op het gebied van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten en die van essentieel belang kunnen zijn voor de beeldkwaliteit van Zeeland.
- Jaarlijkse evaluatie van geleverde inspanningen en effecten. Na drie jaar zal het functioneren van het kwaliteitsteam geëvalueerd worden waarbij de voortgang ter discussie staat of bijgestuurd kan worden. De zuivere rolopvatting van het kwaliteitsteam en de invloed op de doorlooptijd van projecten zullen in de evaluatie aan de orde komen.

Het kwaliteitsteam moet zorgen voor een nieuw elan in Zeeland op het gebied van de aanpak van de kwaliteit. Het bevorderen van kwaliteit in projecten in al zijn facetten moet een onderwerp worden waar met enthousiasme en inspiratie aan gewerkt wordt door alle partijen, omdat alle partijen hetzelfde belang hebben: het behouden en versterken van mooi Zeeland. Het is daarom nadrukkelijk de bedoeling dat het kwaliteitsteam in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken wordt. Vertraging van het planproces wordt hierdoor voorkomen. Soms kan een versnelling ontstaan door vroegtijdig afstemming te zoeken, zodat 'reparatieacties' achteraf overbodig worden. In alle gevallen zal het kwaliteitsteam in samenwerking met initiatiefnemers, projecttrekkers en economisch deskundigen samen tot een meerwaarde trachten te komen.

ACTIES EN PRESTATIES:

- Instellen kwaliteitsteam
- Opzetten en realiseren van voorbeeldprojecten
- Bijdragen aan en ondersteunen cruciale projecten

8.6. Uitvoeringsstrategie bestaande instrumenten

8.6.1 Ruimtelijk instrumentarium

WET RUIMTELIJKE ORDENING

De ruimtelijke ordening kent een lange traditie van toelatingsplanologie, waarbij de provincie in het streekplan c.q. het omgevingsplan al dan niet toelaatbaar ruimtegebruik in kaart en beleid aangeeft. Dit provinciaal beleidskader werkt door in de bestemmingsplannen. De provincie toetst vervolgens of de bestemmingsplannen passen binnen de provinciale beleidskaders. Deze rol is passief in die zin dat niet zeker is of gewenste ontwikkelingen daadwerkelijk en met de gewenste kwaliteit tot stand komen.

Uitvoering van het ruimtelijk beleid wordt daarom daarnaast ook actief opgepakt om bij te dragen aan de daadwerkelijke realisatie van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Bij uitvoering van dit omgevingsplan wordt deze benadering verder aangescherpt en kiest de provincie een ontwikkelingsgerichte benadering, een benadering die ook in de landelijke nota ruimte leidend is (in termen van ruimtelijke ordening de ontwikkelingsplanologie). Beide vormen van planologie zijn naast elkaar nodig omdat ze complementair zijn. De kans op het succesvol realiseren van gewenste ontwikkelingen op de goede plek is groter als die ontwikkelingen op ongewenste locaties is uitgesloten. En kwetsbare functies en waardevolle kwaliteiten worden beschermd door het geleiden van ontwikkelingen naar elders.

Bij de invulling van het toelatingsbeleid de komende planperiode wil de provincie zich enerzijds laten leiden door complementariteit van beide vormen van planologie en anderzijds door het principe van ruimte voor de regio. Dat leidt tot de volgende accenten:

- **Meer nadruk op de planbegeleiding, het vooroverleg.**
Meedenken en meepraten in een vroeger stadium van het planproces geeft de mogelijkheid in te spelen op de meer strategische en bovenregionale vraagstukken en de realisatie van de provinciale uitvoeringsambities naar voren te brengen. Dit sluit aan bij het voornemen te komen tot regulier overleg met de regio's, in navolging van de opgestelde regioagenda's (zie paragraaf 7.1)
- **Selectiviteit bij de plantoetsing.**
De nadruk in de toetsing zal liggen bij de bescherming van de omgevingskwaliteiten en de hoofdlijnen van het provinciale beleid (bovenregionale niveaus, strategische keuzes) van de afwegingsprocessen voor ontwikkelingen. Voor plannen die niet raken aan deze strategische keuzes en alleen lokaal van invloed zijn of waarover afspraken gemaakt zijn in het kader van de regioagenda of bijvoorbeeld de bedrijventerreinenprogramming kan de toetsing marginaal zijn.

De provincie zal de genoemde accenten ondermeer vertalen door het intrekken van de vigerende circulaire en beleidsbrieven op het gebied van de provinciale ruimtelijke ordening. Het gaat om de circulaire Richtlijnen burgerwoningen in het buitengebied, ruimtelijke ordening en archeologie, regeling bedrijventerreinen in bestemmingsplannen, veehouderij en mestproblematiek. De vanuit provinciaal oogpunt nog actuele beleidsuitgangspunten uit deze circulaire zijn opgenomen in onderhavig omgevingsplan.

Momenteel is er een fundamentele herziening van de wet op de ruimtelijke ordening in voorbereiding. De politieke discussies in het parlement zijn nog volop gaande en de uitkomsten nog onzeker. Met de nieuwe wet wordt beoogd om een efficiënter en effectiever (en eenvoudiger en overzichtelijker)

wettelijk stelsel beschikbaar te krijgen voor het ruimtelijk beleid op alle drie overheidsniveaus. De nieuwe wet bevordert dat elk overheidsniveau, dus ook de provincie, zich richt op die zaken waarvoor het primair verantwoordelijk is. De provincie krijgt in de wet een vernieuwde gereedschapskoffer met daarin diverse mogelijkheden voor de doorwerking en realisatie van het provinciale beleid. Daarmee worden tevens betere wettelijke randvoorwaarden gecreëerd om gestalte te geven aan een meer ontwikkelingsgerichte beleidsinvulling. Daarmee sluit de nieuwe wet op hoofdlijnen uitstekend aan bij de intenties van dit omgevingsplan en kan de wet te zijner tijd (vooralsnog wordt uitgegaan van 2007) een goed hulpmiddel zijn bij de doorwerking van het plan. Omdat door de nieuwe wet de provinciale goedkeuringsbevoegdheid van bestemmingsplannen komt te vervallen zal tegen die tijd gezien moeten worden of het omgevingsplan nog aanvulling behoeft. Met name gaat het dan om de vraag op welke wijze de nieuwe wettelijke mogelijkheid van het stellen van algemene regels (verordening) benut kan worden ten behoeve van de doorwerking van het omgevingsplan.

VERGUNNINGVERLENING ONTGRONDINGEN

De in Zeeland voorkomende ontgrondingen vinden vrijwel uitsluitend plaats in combinatie met het realiseren van een gewenste functie(verbetering) van het betrokken terrein. Hierbij kan gedacht worden aan ophoogzandwinning in combinatie met landbouwkundige verbetering en kleiwinning in combinatie met het realiseren van natuurontwikkeling. Het merendeel van de ophoogzandwinning vindt plaats in de rijkswateren; de bevoegdheid tot vergunningverlening berust dan niet bij de provincie maar bij het rijk.

Verder vinden ontgrondingen plaats ten behoeve van de aanleg van zaken als kikker- en drinkputten en andere waterpartijen, havenaanleg en –uitbreiding, paardrijbakken en waterbassins voor de land- en tuinbouw.

Bij de besluitvorming over de aanvraag om een ontgrondingsvergunning dient een afweging plaats te vinden van alle bij de ontgroning betrokken belangen, voor zover voor die belangen geen specifieke andere regelgeving van toepassing is. Voor een met de ontgroning samenhangende functiewijziging vindt de belangenafweging plaats via de ruimtelijke ordening. Uitgangspunten vanuit het provinciaal beleid zijn bij de belangenafweging de volgende:

- Zandwinning in combinatie met agrarische structuurverbetering van het betrokken terrein wordt niet toegestaan, indien onvoldoende zekerheid wordt geboden, dat deze activiteit - inclusief oplevering van het terrein, geschikt voor agrarisch gebruik - binnen een periode van 3 jaar kan worden afgerond.
- De herkenbare landschappelijke hoofdstructuur (bijvoorbeeld kreekruggen, dijken) moet in stand blijven.
- Cultuurhistorische, aardkundige, natuurwetenschappelijke en archeologische waarden mogen niet worden aangetast (zie ook paragraaf 4.10).
- In begrensde natuurontwikkelingsgebieden worden ontgrondingen alleen toegestaan indien dit geen belemmering oplevert voor de mogelijkheden van realisering van het aldaar gewenste streefbeeld voor natuurontwikkeling.

ACTIES EN PRESTATIES:

Na vaststelling van de wet ruimtelijke ordening zullen de consequenties van deze fundamentele wetswijziging voor het Omgevingsplan en het doorwerkingsinstrumentarium in beeld worden gebracht.

8.6.2 Natuurinstrumenten

COMPENSATIEBEGINSEL

Het compensatiebeginsel is van toepassing voor de volgende gebieden:

- bestaande natuurgebieden en gebieden van ecologische betekenis;

- bossen en landschappelijke beplantingen vallend onder de Boswet.

Het compensatiebeginsel geldt voor alle ingrepen in of nabij de aangewezen gebieden die schade toebrengen aan of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van het betreffende gebied. In principe mogen deze ingrepen niet plaatsvinden. Het compensatiebeginsel is alleen aan de orde als na toepassing van de wettelijke en planologische beschermingsregiems geconcludeerd wordt dat de ruimtelijke ingreep wordt toegestaan. In hoofdstuk 4.2 van het plan is het afwegingskader hiervoor aangegeven. Uitgangspunt bij toepassing van het compensatiebeginsel is dat door het treffen van mitigerende en, indien deze onvoldoende zijn, tevens compenserende maatregelen geen 'nettoverlies' aan aanwezige waarden resteert.

Toepassing van het compensatiebeginsel geschiedt door achtereenvolgens de volgende stappen te doorlopen:

1. Landschappelijke inpassing en mitigatie: De initiatiefnemer is verplicht om zoveel mogelijk invulling te geven aan de landschappelijke inpassing en mitigatie. Onder mitigatie wordt verstaan het voorkomen of verminderen van de nadelige effecten.
2. Direct fysieke compensatie:
 - a) van de oppervlakte: Het betreft compensatie van het areaal waarop na het treffen van mitigerende maatregelen nog belangrijke nadelige effecten resteren. De fysieke compensatie dient aansluitend aan of in de directe omgeving van het aangetaste gebied gerealiseerd te worden. Uitgegaan wordt van een basisinrichting waarbij de verloren gegane kwaliteiten weer kunnen worden ontwikkeld.
 - b) van het kwaliteitsverlies: Hiervan is sprake omdat er een periode moet worden overbrugd, waarin de waarden van het nieuw ingerichte vervangende gebied zich kunnen ontwikkelen tot het kwaliteitsniveau dat verloren is gegaan. De hoogte van de kwaliteitstoeslag is afhankelijk van de herstelperiode van het desbetreffende natuurdoeltype. Met betrekking tot de vervangbaarheid worden 4 categorieën onderscheiden (zie tabel 8.6):
 - I. zeer snel vervangbaar (herstel binnen 5 jaar): geen toeslag
 - II. snel (binnen 10 jaar) herstel/vervangbaar; toeslag: 1/3 van de kosten voor de fysieke compensatie;
 - III. vervangbaar (herstel binnen 25 jaar); toeslag: 2/3 van de kosten voor de fysieke compensatie; en
 - IV. moeilijk resp. niet vervangbaar (herstel langer dan 25 jaar); in deze (naar verwachting slechts zeer zeldzaam voorkomende) gevallen zal van geval tot geval bezien moeten worden hoe de zeldzame kwaliteit weer kan worden geregenereerd.

Voor bos zonder natuuraccent is het gewenst de compensatie van kwaliteitsverlies te realiseren via beperkte kwantitatieve (over)compensatie.

3. Financiële compensatie: Dit is slechts aan de orde indien en voorzover direct fysieke compensatie (2a en 2b) door de initiatiefnemer redelijkerwijs niet of slechts ten dele mogelijk is. De financiële compensatie omvat behalve de kwaliteitstoeslag ook het voor verwerving en inrichting benodigde bedrag. Dit bedrag zal als provinciaal budget gelabeld ondergebracht worden in het Groenfonds. Deze mogelijkheid voor financiële compensatie is niet mogelijk bij ingrepen in de Natura2000-gebieden van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De kosten voor mitigerende en compenserende maatregelen maken onderdeel uit van de totale projectkosten. De plannen voor de daadwerkelijke uitvoering van de compensatie dienen gelijktijdig met de plannen voor de ingreep in procedure te worden gebracht. De provincie zal slechts planologische medewerking verlenen, indien de hiervoor beschreven compenserende maatregelen zijn gewaarborgd en de economische uitvoerbaarheid van de compenserende maatregelen is aangetoond. Compensatielocaties dienen gevonden te worden buiten de waardevolle gebieden waarvoor het compensatiebeginsel geldt en buiten gebieden waar al bosaanleg of natuurontwikkeling is voorzien. Door compensatie mag geen aantasting van andere waardevolle gebieden plaatsvinden (voorkomen domino-effect).

SALDOBENADERING EHS

Bij toepassing van het beschermingsregiem voor de EHS in hoofdstuk 4 worden projecten afzonderlijk beoordeeld. De saldobenadering EHS gaat niet uit van een dergelijke beoordeling op individueel projectniveau maar houdt in dat de beoordeling op gebiedsniveau gemaakt wordt. Daarbij kan afgezien worden van compensatie van een deelgebied van de EHS, indien er op gebiedsniveau sprake zal zijn van een netto versterking van de EHS. De toegevoegde extra natuur via de saldobenadering is

duis groter dan de optelsom van lokale compensaties en er dient sprake te zijn van een beter functionerende EHS. Net als bij de gangbare natuurcompensatie mogen bij de saldobenadering reguliere beleidsinspanningen gericht op extra kwaliteit, zoals de aanleg van de EHS of nieuwe bossen (ILG), niet meegerekend worden als compensatie. Daarnaast dient er sprake te zijn van een samenhangend integraal gebiedsplan, waarvan de uitvoering van alle onderdelen (schriftelijk) gegarandeerd is en waarover met het rijk overeenstemming moet zijn. Voor de Natura-2000 gebieden (Vogel- en habitatrichtlijn) dient toepassing van de saldobenadering in nader overleg met het rijk uitgewerkt te worden.

8.6.4 Milieuminstrumenten

VERGUNNINGVERLENING MILIEU

Omdat via de vergunningverlening de provincie directe invloed heeft op de milieudruk van de bedrijven heeft het vergunningeninstrument een centrale plaats in het milieu-instrumentarium. Daarom heeft de provincie inhoudelijke doelen gesteld voor toepassing van het instrument. De provincie heeft voor de vergunningen Wet milieubeheer de onderstaande uitvoeringsstrategie geformuleerd:

- Vergunningen zijn gericht op het gebruik van de beste beschikbare technieken (artikel 1 lid 2 wijziging Wet milieubeheer). Vergunningen doen recht aan de feitelijke situatie bij het bedrijf. Dit doel houdt bijvoorbeeld in dat de vergunde emissies zo dicht mogelijk de feitelijke situatie benaderen.

- De niet-afval vergunningen ouder dan 7 jaar zijn onderworpen aan een actualisatietoets. Bij de vergunningverlening wordt zoveel mogelijk een afgestemde en gezamenlijke benadering met andere bevoegde gezagen (waterkwaliteitsbeheerders, gemeenten) gevolgd. Met behulp van een kwaliteitsmanagementsysteem wordt de uitvoeringsstrategie geborgd.

Hoofdstuk 9 Plantoepassing en verantwoording

Plantoepassing

Het omgevingsplan bevat geen concrete beleidsbeslissingen zoals bedoeld in de wet op de Ruimtelijke Ordening. Om flexibel in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen is in dit omgevingsplan gekozen voor een beperkt aantal beleidskaders op hoofdlijnen en een afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Dat laat enerzijds ruimte om op basis van de aangegeven spelregels concrete initiatieven te beoordelen, maar vraagt anderzijds ook om het goed hanteren en bewaken van de beleidskaders. Deze planopzet doet zich in de plansystematiek op de eerste plaats vertalen in het benoemen van een

beperkt aantal wezenlijke beleidsuitspraken. Bij vaststelling van het omgevingsplan markeren Provinciale Staten met deze wezenlijke beleidsuitspraken de 'grenzen' waar GS als dagelijks bestuur niet van mogen afwijken. De inhoud van deze beleidsuitspraken is dermate belangrijk dat ingrepen die daarmee in strijd zijn alleen door Gedeputeerde Staten goedgekeurd kunnen worden, nadat Provinciale Staten door middel van een planherziening het beleid hebben gewijzigd. Als wezenlijke uitspraken worden aangemerkt:

- Het beschermingsregime voor de Ecologische Hoofdstructuur
- De beleidsuitspraken van bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik (inbreiding) bij woningbouw en bedrijventerreinen
- Het concentratiebeleid voor de glastuinbouw en het terughoudende beleid voor de vestiging van intensieve veehouderij
- Het concentratiebeleid voor windenergie

De overige planelementen hebben de status van wezenlijke beleidsuitspraak niet maar zijn evengoed richtinggevend. Wanneer zich een initiatief voordoet wat niet past binnen het plan

neergelegde beleid zal worden bekeken of er desondanks toch redenen aanwezig zijn om een dergelijke ontwikkeling gewenst te achten en mogelijk te maken. Hierbij worden verschillende belangen tegen elkaar afgewogen. Indien dit het geval is zal GS een voornemen tot afwijking voorleggen aan de Provinciale Commissie voor het Omgevingsbeleid (PCO). Een dergelijke omgevingsplanafwijking is een voorbereidingshandeling om besluitvorming mogelijk te maken en is geen op zichzelf staand besluit gericht op rechtsgevolg (geen besluit in de zin van de AWB). Daarnaast kunnen zonodig generieke planafwijkingen en planuitwerkingen van het Omgevingsplan worden opgesteld. Met generieke planafwijkingen worden bedoeld planafwijkingen die niet gericht zijn op het mogelijk maken van een concreet initiatief maar op het aanpassen van een beleidsregel uit het plan (niet zijnde een wezenlijke beleidsuitspraak). Uitwerking en afwijking is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. De PCO zal worden gehoord. Provinciale Staten zullen worden geïnformeerd. De voorbereiding is overeenkomstig afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

OVERZICHT VAN PLANNEN EN DOCUMENTEN WAARVOOR HET OMGEVINGSPLAN IN DE PLAATS KOMT:

Categorie A: vervallen

• Streekplan Zeeland (1997) • Streekplanherziening Woonvisie • Streekplanherziening Veerse Meer • Streekplanherziening West Zeeuws-Vlaanderen • Streekplanuitwerking Walcheren 2000+ • Streekplanuitwerking Schouwen West • Streekplanherziening Nieuwe Economische Dragere • Streekplanherziening Vitaliteit en Kwaliteit • Partiele streekplanherziening Glastuinbouw • Streekplanherziening Vestigingsbeleid Intensieve veehouderij • Partiele streekplanuitwerking Stedelijke ontwikkelingszone Goes • Milieubeleidsplan Groen Licht • Waterhuishoudingsplan Samen Slim met Water	• Streekplanuitwerking buisleidingen • Streekplanuitwerking Categorisering wegen • Streekplanuitwerking Stedelijk gebied Walcheren 2010 • Streekplanuitwerking windenergie • Streekplanuitwerking Rijksweg 57 • Streekplanuitwerking Axelse Vlake • Streekplanuitwerking en –afwijking Westerschelde Oeververbinding • Streekplanafwijking Technopark Schoondijke • Streekplanafwijking recreatieverdeelweg traject Renesse-Haamstede • Streekplanafwijking Het Zuiden • Streekplanafwijking Moens • De circulaire richtlijnen burgerwoningen in het buitengebied, ruimtelijke ordening en archeologie, regeling bedrijventerreinen in bestemmingsplannen, veehouderij en mestproblematiek

Categorie B: documenten die de basis zijn voor gezamenlijke visie en uitvoering van de provincie en haar partners, maar waarvan de formele status als streekplan, milieubeleidsplan of waterhuishoudingsplan vervalt.

• Gebiedsplan West Zeeuws-Vlaanderen Natuurlijk Vitaal • Zeeuws Kustbeleidsplan 2004 • Gebiedsvisie Rondon het Veerse Meer • DeltaInzicht, integrale visie op de deltawateren • Regiovisie Schouwen West • Ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren 2010 • Beleidsvisie Externe Veiligheid	• Beleidsplan Oosterschelde • Beheers- en inrichtingsplan Oosterschelde • Beleidsplan Westerschelde • Beleidsplan Krammer Volkerak • Beleidsplan Voordelta • Beleidsvoornemens 1998-2008 Grevelingen • Deelstroomgebiedsvisie WB 21 in Zeeland (voor zover afspraken niet zijn aangescherpt in dit plan)

Bijlagen

Bijlage 1 Uitvoering en monitoring

Bijlage 1 is in de Antwoordnota reeds integraal gewijzigd. Om deze reden en om herhaling te voorkomen is bijlage 1 niet ook nog eens opgenomen in deze Nota van Wijziging.

Bijlage 2 Overzicht kaartmateriaal

In het omgevingsplan zijn vier verschillende soorten kaarten opgenomen: beleidskaarten, kwaliteitskaarten, kansenskaarten en illustratieve kaarten. De status van de kaarten is als volgt:

1. Beleidskaarten vormen een feitelijke uitwerking van de kaders en randvoorwaarden uit het omgevingsplan en zijn daarmee de meest sturende kaarten uit het plan.
2. Kwaliteitskaarten geven een weergave van de verschillende omgevingskwaliteiten, omdat ten behoeve van de ruimte voor een nadere afweging nadrukkelijk rekening gehouden dient te worden met deze omgevingskwaliteiten hebben deze kaarten eveneens een sturende werking op nieuwe ontwikkelingen. Aangezien het bij een nadere afweging gaat om het totaal van plussen en minnen is de sturende werking van een kwaliteitskaart minder dan die van een beleidskaart.
3. Kansenskaarten kennen feitelijk geen sturende werking voor derden en geven alleen weer op welke wijze de provincie sturing wil geven aan haar eigen stimuleringsprogramma. Ontwikkelingen kunnen niet op basis van een kansenkaart worden belemmerd of toegestaan.
4. Illustratieve kaarten hebben géén sturende werking en vormen slechts een illustratie bij de bijbehorende beleidstekst.

In onderstaand overzicht is de status van de genoemde kaarten aangegeven.

Het overzicht zal in het definitieve plan eveneens gewijzigd worden opgenomen. De wijzigingen in het overzicht hebben betrekking op de kaarttitel en de paginanummering. Ook het colofon van de lossen kaarten wordt in het definitieve plan aangepast. Aangezien het nog niet duidelijk is welk paginanummer de kaarten in het definitieve plan zullen krijgen is het overzicht niet opgenomen in deze nota van wijziging.

Bijlage 4 Conclusies en aanbevelingen strategische milieubeoordeling

In deze bijlage worden de belangrijkste resultaten van de Strategische Milieubeoordeling (SMB) van het omgevingsplan weergegeven.

Achtereenvolgens wordt een beschouwing gegeven van de milieueffecten als gevolg van de ontwikkeling van een zeehaventerrein op de Westelijke Kanaaloever bij Terneuzen en als gevolg van de ontwikkeling van een viertal grootschalige locaties voor windenergie.

In de uitgevoerde Strategische Milieubeoordeling is eveneens gekeken naar de mogelijke effecten van een toename van de recreatieve druk op de deltawateren en de hier aanwezige flora en fauna. Aangezien de resultaten van dit onderdeel van de beoordeling onvoldoende houvast heeft kunnen bieden voor het formuleren van ruimtelijk beleid voor de deltawateren wordt in paragraaf 5.7 van dit plan een nader onderzoek aangekondigd.

WESTELIJKE KANAALOEVER

In paragraaf 5.2 van dit plan is aangegeven dat de provincie voor de ontwikkeling van nieuwe zeehaventerreinen kiest voor de Kanaalzone. Concreet is Terneuzen-West oftewel de Westelijke Kanaaloever opgenomen als ontwikkelingsgebied. Deze ontwikkeling is meegenomen in de strategische milieubeoordeling van het omgevingsplan. Bij deze beoordeling is nader aandacht besteed aan de volgende (milieu)aspecten: natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, geluid, lucht en veiligheid.

Natuur

Significante effecten van de aanleg van een zeehaventerrein op het op enige afstand gelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'De Westerschelde' worden niet verwacht, ook niet als gevolg van toenemende scheepvaartbewegingen. Voor bruinvissen kunnen extra scheepvaartbewegingen wel een barrière vormen. Bovendien neemt bij meer schepen de kans op ongevallen met gevaarlijke stoffen toe, wat de nodige gevolgen voor de natuur kan hebben.

Verder is ruimtebeslag aan het zeehaventerrein op gebieden waar de Rugstreeppad en Kamsalamander voorkomt mogelijk. Dit vormt een aandachtspunt voor de verdere planuitwerking

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De beoogde locatie is in het verleden landschappelijk al aanzienlijk aangetast door de komst van infrastructuur en industriegebieden. Een zeehaventerrein zou daarom een beperkte extra aantasting betekenen. De historische herkenbaarheid van het gebied kan nog verder aangetast worden.

In het zoekgebied voor het zeehaventerrein komen cultuurhistorische waarden voor, zoals kreekresten, dijken en historische erven, die kunnen worden aangetast door ruimtebeslag of veranderingen in de landschappelijke context.

Verder kan ruimtebeslag optreden op gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Hoge verwachtingswaarden zijn te vinden aan de noordzijde van de Willemskerkepolder en aan de zuidzijde bij De Knol. Ook bekende archeologische monumenten en gebieden liggen in het zoekgebied voor het zeehaventerrein en kunnen worden aangetast.

Geluid

De komst van een zeehaventerrein betekent een extra geluidsbron in het gebied rond Terneuzen. Omdat in de Kanaalzone al diverse (geluidsvergunde) industrieterreinen zijn, zijn er beperkingen ten aanzien van de geluidsruimte voor het nieuwe terrein. Een ruimtelijke beperking wordt daarnaast ingegeven door een in 1993 gesloten convenant, waarin staat dat in de kernen Hoek en Terneuzen de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) niet mag worden overschreden.

Omdat de invulling van het zeehaventerrein nog niet bekend is, kan de exacte geluidsproductie niet worden bepaald. Mede op basis van eerder uitgevoerde studies naar een bedrijventerrein op de Westelijke Kanaaloever bij Terneuzen, is echter de verwachting dat lichte chemische industrie, in combinatie met mitigerende maatregelen, vanuit geluidsoogpunt tot de mogelijkheden behoort.

Lucht

Mogelijk knelpunt voor de ontwikkeling van een zeehaventerrein is de hoge achtergrondconcentratie fijn stof in het gebied.

Nieuwe bedrijvigheid zorgt daarmee al snel voor overschrijding van normen. Overige knelpunten worden niet voorzien.

Veiligheid

Bezien vanuit risicobronnen voor externe veiligheid legt de omgeving naar verwachting geen beperkingen op aan de ontwikkeling van de westelijke kanaaloever tot zeehaventerrein.

Anderzijds kan het terrein zelf wel leiden tot een overschrijding van het groepsrisico, afhankelijk van het type industrie wat zich er vestigt.

Door een toename van de scheepvaartbewegingen kan de nautische veiligheid afnemen. De mate waarin moet in een latere planfase nader worden onderzocht.

Overige aspecten

Er zijn in het zoekgebied geen beperkingen vanuit bodem en water voor de ontwikkeling van een zeehaventerrein, mits rekening wordt gehouden met aanwezige bodemverontreinigingen en het aanwezige kwetsbare gebied voor natuur en drinkwater. Ook dient rekening gehouden te worden met

functies als wonen (ruimtebeslag en visuele hinder bij woningen), werken (agrarische functie) en recreatie (het kanaal Gent-Terneuzen heeft eveneens een recreatieve functie). Verder wordt genoemd dat het zeehaventerrein goed ontsloten moet worden, zowel vanaf het land als het water en dat infrastructuur (boven- en ondergronds) vanwege vereiste bebouwingsvrije zones beperkingen kunnen opleggen aan de beschikbare ruimte om te bouwen.

AANDACHTSPUNTEN WESTELIJKE KANAALOEVER:

Uit de milieubeoordeling volgt dat er geen sprake is van uitsluitende, maar van randvoorwaardenstellende effecten. Naar aanleiding van de geconstateerde effecten, kunnen de volgende randvoorwaarden en aandachtspunten worden geformuleerd voor de verdere planontwikkeling ten behoeve van de realisatie van een zeehaventerrein op de Westelijke Kanaaloever bij Terneuzen:

- In kaart brengen verspreiding van beschermde of zeldzame soorten.
- Inpassing zeehaventerrein, waarbij eventuele aantasting van leefgebied van de rugstreeppad en kamsalamander zoveel mogelijk gespaard blijven.
- Indien aantasting van leefgebied niet te voorkomen is, moet compensatie van leefgebied plaats vinden. Werkzaamheden moeten dan plaats vinden buiten het voortplantingsseizoen en/of exemplaren van de soort moeten in veiligheid gebracht worden.
- Zeehaventerrein landschappelijk inpassen, waarbij landschappelijke en cultuurhistorische waarden zoveel mogelijk worden gespaard en de historische herkenbaarheid waar mogelijk in tact wordt gehouden.
- Gebieden met middelhoge en hoge archeologische verwachtingswaarde nader onderzoeken.
- Indien archeologische waarden worden aangetroffen, dan moeten vergravingen (en daarmee aantasting) zoveel mogelijk worden voorkomen en in geval van ruimtebeslag waarden worden geïsoleerd of opgegraven.
- Nader onderzoek naar lucht, geluid, externe veiligheid en nautische veiligheid is nodig, zodra bekend is welke type industrie zich op het zeehaventerrein zal vestigen.
- Rekening houden met de nog beschikbare geluidsruimte in het gebied, mede gezien de al aanwezig industrie en het in 1993 gesloten convenant.
- Rekening houden met cumulatie van geluid, waaronder overige industrieterreinen, aan- en afvoerende wegen en toenemende scheepvaartbewegingen.
- Lichte en zware industrie zodanig verdelen over het terrein (bijvoorbeeld inwaarts zoneren), dat zo min mogelijk hinder voor de omgeving (bebouwing en natuurwaarden) ontstaat.
- Negatieve effecten zoveel mogelijk mitigeren door bijvoorbeeld afscherming van de geluidsbron.
- Maatregelen treffen om normoverschrijdingen voor fijn stof te beperken.
- Rekening houden met aanwezige bodemverontreinigingen en het aanwezige kwetsbare gebied voor natuur en drinkwater.
- Rekening houden met functies als wonen (ruimtebeslag en visuele hinder bij woningen), werken (agrarische functie) en recreatie (Kanaal heeft een recreatieve functie).
- Zeehaventerrein moet goed ontsloten worden, zowel vanaf het land als het water.
- Er rekening mee houden dat voor bepaalde infrastructuur (boven- en ondergronds) bebouwingsvrije zones gelden.

WINDENERGIE

In paragraaf 4.3.1 worden de Oosterscheldekering (inclusief Noord-Beveland), het Sloegebied, de Kreekraksluizen en de Kanaalzone benoemd als concentratielocaties voor het opwekken van windenergie. Hierna wordt per locatie een beknopte samenvatting van de milieubeoordeling gegeven. Oosterscheldekering, inclusief Noord-Beveland.

Voor de Oosterscheldekering is een opschaling/uitbreiding voorzien van de huidige windenergielocatie. Deze uitbreiding/opschaling kan plaatsvinden op Neeltje Jans en Roggenplaat, maar ook in de nabije omgeving van deze locaties. Een van de mogelijkheden betreft uitbreiding/opschaling van de windenergielocatie in Noord-Beveland. Voor deze locatie (plan Camperwind) is inmiddels een aanmeldingsnotitie opgesteld in het kader van de m.e.r.-beoordelingsprocedure. De effectbeoordeling uit deze aanmeldingsnotitie is gebruikt om inzicht te geven in de mogelijke effecten van windenergieontwikkeling in de nabijheid van de locatie Oosterscheldekering. Gezien de nabije ligging van deze twee windenergielocaties, zijn de effecten van beide locaties gebundeld beschreven.

Voor wat betreft opschaling/uitbreiding van de locatie Oosterscheldekering geldt dat dit niet leidt tot ruimtebeslag op natuurgebied, gebied met cultuurhistorische en/of archeologische waarden, woongebied, agrarisch gebied of recreatiegebied. Uitbreiding /opschaling leidt met name tot een toename in de geluidsbelasting op Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Naar verwachting zal dit niet tot significante effecten leiden. Ook zal de kans op aanvaring (door vogels) mogelijk toenemen. Ten aanzien van dit onderwerp bestaat er echter een kennisleemte. Momenteel wordt door de provincie aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's op aanvaringen. Gezien de afstand tot de Vogelrichtlijngebieden Oosterschelde en de Voordelta moet met deze effecten rekening worden

gehouden bij de verdere uitwerking. De exacte effecten zullen worden bepaald door de exacte ligging/opstelling en grootte van de windturbines.

Het plangebied voor het plan Camperwind in Noord-Beveland betreft voornamelijk agrarisch gebied (akkerbouw). Het gebied ligt nabij Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In de aanmeldingsnotitie is uitgegaan van een windturbineopstelling die op minimaal 500 meter afstand van Vogel- en Habitatrichtlijngebied ligt. Bij een dergelijke opstelling zijn geen directe effecten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied te verwachten. Het plangebied zelf heeft geen beschermde status. Het plangebied zal als gevolg van de windenergieontwikkeling minder geschikt worden als rust en/of foerageergebied voor vooral grauwe gans en toendrarietgans. Zowel ten westen als ten oosten van de planlocatie liggen foerageergebieden van toendrarietganzen, kolganzen en kleine zwanen. Hierdoor treedt er mogelijk een vergroting van de aanvaringsrisico's op. Op dit moment zijn onvoldoende gegevens beschikbaar over de vliegbewegingen van genoemde soorten in het donker in de directe omgeving van het plangebied.

De planlocatie ligt bovendien nabij de grootschalige infrastructuur van de Jacobahaven en de Oosterscheldekering. De locatie heeft daardoor een visueel ruimtelijke relatie met de windenergielocatie Oosterscheldekering.

In het plangebied zijn verspreid liggende woningen aanwezig. Uit geluidsonderzoek, op basis van het plan Camperwind, is gebleken dat de geluidimmissie bij twee woningen de windcurvenorm overschrijdt. Het betreffen woningen van de deelnemers aan het windpark. Ook treedt, in het geval van plan Camperwind, bij twee woningen mogelijk slagschaduwhinder op. Ook dit betreffen woningen van deelnemers aan het windpark. De afstand tot de Oosterscheldekering is van dien aard dat er ter plaatse van geluidsgevoelige bestemmingen geen geluidcumulatie wordt verwacht. Ook in het Vogel- en Habitatrichtlijngebied wordt beperkte geluidcumulatie verwacht.

Sloegebied

Het Sloegebied is een industriegebied. Opschaling en uitbreiding van deze locatie als windenergielocatie leidt niet tot knelpunten voor woongebied, agrarisch gebied of recreatiegebied. Ook maakt het gebied geen onderdeel uit van Vogel- en Habitatrichtlijngebied of de ecologische hoofdstructuur waardoor er geen effect op natuurgebied optreedt. Effect op de nabijgelegen Westerschelde in de vorm van verstoring door geluid of licht is vanwege de afstand niet te verwachten.

Gezien de beperkte vogelkundige waarden van het Sloegebied zal het plaatsen van windturbines op deze locatie naar verwachting niet leiden tot verstoring en /of een toename van de kans op aanvaring. Aandachtspunt voor de verdere planvorming betreft het mogelijk voorkomen van beschermde plantensoorten in het plangebied. Vanwege het jonge karakter van het Sloegebied zijn er niet veel archeologische of cultuurhistorische waarden te verwachten. Windturbines zijn vanwege de schaal van het (industrie) landschap goed inpasbaar. Met de ontwikkeling van een windturbinepark zijn nieuwe eigentijdse kwaliteiten aan het landschap toe te voegen.

Kreekraksluizen

De plaatsing van windturbines op de huidige locatie kan invloed hebben op de vogelkundige waarden in de aangrenzende Vogelrichtlijngebieden Oosterschelde en Markiezaatmeer (mogelijke invloed op vliegroutes, verhoging kans op aanvaring). Hiernaast zal de geluidsbelasting op en nabij de huidige locatie toenemen. Binnen de 40 en 50 dB(A) contour zal het aantal woningen dat extra geluidsbelast wordt naar verwachting beperkt zijn. Wel reikt de 40 dB(A) contour tot in het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Naar verwachting leidt deze geluidbelasting niet tot significante effecten. Uitbreiding en opschaling van de bestaande windenergielocatie heeft geen effecten op landschappelijke, cultuurhistorische of archeologische waarden. Vanuit landschappelijk oogpunt zijn er op de huidige locatie, vanwege de uitstraling van het sluizencomplex, goede inpassingmogelijkheden. Plaatsing van windturbines buiten het sluizencomplex kan wel tot aantasting van aardkundige en/of archeologische waarden tot gevolg hebben. Indien de uitbreiding van de windenergielocatie ten zuiden van de A58 plaatsvindt dan kan een lijnopstelling het Schelde-Rijnkanaal versterken en begeleiden. Een meer verspreide opstelling van de turbines leidt tot aantasting van de openheid. Afhankelijk van de exacte plaatsing van de windturbines zal de afstand tot Vogel- en Habitatrichtlijngebied naar verwachting groot genoeg zijn om verstoring (geluid) te voorkomen.

Ten zuiden van de A58 is een beperkt aantal verspreid liggende (agrarische) woningen aanwezig. Mogelijk komt een enkele woning binnen de 50 dB(A) contour te liggen. Bij de inpassing in het gebied zal voor de verspreid gelegen bebouwing aandacht moeten zijn voor mogelijke geluidshinder en slagschaduw. Verder ligt het zoekgebied in de vliegfunnel van vliegbasis Woensdrecht wat beperkingen met zich meebrengt voor wat betreft bouwhoogtes.

Kanaalzone

In de Kanaalzone leidt het plaatsen van windturbines niet tot aantasting van Vogel- of Habitatrichtlijngebied of de ecologische hoofdstructuur. Naar verwachting treden er geen effecten op broedvogels en/of niet-broedvogels op. Mogelijk komt de rugstreeppad voor in het gebied en kunnen er beschermde of rode lijstsoorten planten voorkomen.

Afhankelijk van de exacte locatie kan er aantasting van archeologische waarden optreden.

Bij de inpassing van de windturbines vormen de kernen Sluiskil en Terneuzen een aandachtspunt. In de Kanaalzone zijn enkele gezonde industrieterreinen en de N61 aanwezig. Als gevolg van deze geluidsbronnen zal het achtergrondniveau bij de bovengenoemde woonkernen naar verwachting al meer dan 40 dB(A) bedragen. In de polders zullen naar verwachting enkele solitaire woningen een geluidsbelasting van meer dan 50 dB(A) gaan ondervinden. Naast mogelijke geluidshinder zal bij de nadere inpassing/locatieontwikkeling aandacht moeten worden besteed aan de kans op slagschaduw (op woningen, maar ook in relatie tot de glastuinbouwgebieden die in de Kanaalzone worden ontwikkeld).

AANDACHTSPUNTEN WINDENERGIE:

Voor de windenergielocaties zal een visie op het betreffende plangebied moeten worden ontwikkeld. In deze visie worden keuzes gemaakt over de omgevingswaarden waarmee rekening moet worden gehouden bij de ontwikkeling van de windenergielocaties, de wijze waarop dit voor de betreffende locatie kan plaatsvinden en de uitstraling die aan het gebied wordt meegegeven.

Voor de windenergielocaties Oosterscheldekering en Kreekraksluizen geldt dat er naar verwachting geen sprake is van uitsluitende effecten en dat significante effecten op de nabij gelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden te voorkomen zijn door het formuleren van passende randvoorwaarden en uitgangspunten voor de inpassing/inrichting van deze locaties. Naar verwachting zal hierbij niet de mogelijke geluidsverstoring, maar de kans op aanvaringen voor vogels een aandachtspunt vormen voor mogelijke significante effecten op de nabij gelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Door het uitvoeren van radaronderzoeken moet per locatie worden vastgesteld of er mogelijk sprake is van significante effecten en van de haalbaarheid van de betreffende locaties.

Voor de windenergielocaties Sloegebied en Kanaalzone geldt dat er door hun ligging geen sprake is van uitsluitende, maar van randvoorwaardenstellende effecten.

Voor al de windenergielocaties geldt dat er bij de inpassing/inrichting van de betreffende locatie rekening moet worden gehouden met de aanwezige waarden en de daarvoor geldende wet- en regelgeving en beschermingsregimes (zoals de Wet geluidshinder, de Natuurbeschermingswet en de Flora en Faunawet).

Enkele specifieke randvoorwaarden en aandachtspunten voor de verdere planontwikkeling van de verschillende windenergielocaties zijn:

- Voor de locaties Oosterscheldekering (incl. Noord-Beveland) en Kreekraksluizen vormt de nabije ligging van Vogel- en Habitatrichtlijngebied een aandachtspunt. Met name aanvaringsrisico's door vogels vormen een aandachtspunt. Bij de verdere inpassing en inrichting van deze locaties moet een zodanige opstelling worden gekozen dat significante effecten op deze gebieden worden voorkomen.
- Voor uitbreiding/opschaling van windenergie in de nabije omgeving van de Oosterscheldekering, zoals in Noord-Beveland, geldt dat er, naast de nabije ligging van Vogel- en Habitatrichtlijngebied, rekening moet worden gehouden met het beperken van hinder (geluidshinder, slagschaduw) op de aanwezige verspreid liggende bebouwing en (woon)kernen.
- Voor de locatie Sloegebied geldt dat de industriële omgeving zich goed leent voor de plaatsing van windturbines. Bij de inpassing vormt het mogelijk voorkomen van beschermde plantensoorten een aandachtspunt.
- Voor de Kanaalzone is de aanwezige woonbebouwing van Sluiskil, Terneuzen en Westdorpe een aandachtspunt in verband met mogelijke geluidshinder. Hiernaast moet bij de inpassing rekening worden gehouden met de verspreid liggende bebouwing en de ontwikkeling van de glastuinbouwgebieden in de Kanaalzone (geluidshinder, slagschaduw).

GEVOELIGHEIDSANALYSE

Westelijke kanaaloever

De komst van een zeehaventerrein op de Westelijke Kanaaloever bij Terneuzen staat niet op zichzelf. Er zijn in ieder geval drie ruimtelijke ontwikkelingen, die er een relatie mee hebben. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Infrastructuurontwikkelingen rond Sluiskil
- De mogelijke komst van de Westelijke Container Terminal (WCT)
- De realisatie van de tweede Maasvlakte.

Volgens Zeeland Seaports is een tunnel bij Sluiskil essentieel voor de succesvolle ontwikkeling van de Westelijke Kanaaloever. Op langere termijn is ook de vernieuwing van de zeesluis van belang. Wanneer genoemde infrastructuurontwikkelingen geen doorgang vinden, dan heeft dat negatieve bereikbaarheidsconsequenties voor het zeehaventerrein en daarmee economische consequenties. Voor de WCT wordt verwacht dat met de komst ervan een grote behoefte ontstaat aan logistieke terreinen. Realisatie van de WCT is nog geen vaststaand feit. Er vindt nog een MER-aanpassing plaats en er wordt een kosten baten analyse uitgevoerd. Mocht de ontwikkeling geen doorgang vinden, dan heeft dat consequenties voor (het type) zeehaventerrein op de Westelijke kanaaloever bij Terneuzen. De vraag naar logistieke terreinen zal geringer zijn, evenals de milieueffecten die een dergelijk terrein tot gevolg heeft. Wanneer er zware industrie in de plaats van logistieke activiteiten op het terrein worden ontwikkeld, dan zijn de milieueffecten naar verwachting groter. In de Strategische Milieubeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de tweede Maasvlakte wordt ontwikkeld. Mocht deze ontwikkeling zich niet doorzetten, dan heeft dat mogelijk consequenties voor het type zeehaventerrein op de Westelijke kanaaloever bij Terneuzen. Mogelijk is er dan bij Terneuzen behoefte aan zwaardere vormen van industrie dan waar nu vanuit is gegaan.

Windenergie

Voor de invulling van duurzame energie wordt in het omgevingsplan uitgegaan van de realisatie van in totaal minimaal 250 MW aan windturbines. Door diverse (technologische) ontwikkelingen kan de wijze waarop nu beoogd wordt invulling te geven aan de duurzame energiebehoefte in de toekomst mogelijk veranderen en daardoor leiden tot andere initiatieven met bijbehorende milieueffecten.

Bij de realisatie van windturbines op de vier windenergielocaties dient een nadere afweging plaats te vinden met andere ruimtelijke ontwikkelingen ter plaatse. Voor de locatie Kanaalzone gaat het hierbij bijvoorbeeld om het realiseren van glastuinbouw in de Koegorspolder. Bij de verdere inrichting en vormgeving van de windenergielocaties zal rekening gehouden moeten worden met dergelijke ontwikkelingen om negatieve effecten (bijvoorbeeld slagschaduwhinder) te voorkomen.